

GRADISOV VESTNIK

30 LET

LETO XVII — 210

Ljubljana, oktober 1975

GLASILO GRADISA

PRED 30 LETI ...

DE DELAVSKA ENOTNOST

Dati moramo streho milijonom naših ljudi

Maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je sprejel v soboto voditelje gradbenega ministrstva in federalnih gradbenih ministrstev z gradbenim ministrom zvezne vlade Stevom Zečevičem na čelu. Sprejemu je prisostvoval glavni tajnik predsedstva vlade Mitar Bakič.

V razgovoru, ki je trajal poldruge uro, so se dotaknili vseh perečih vprašanj naše gradbene stroke, ki njihovi pravilni rešitvi maršal Tito pripisuje velik pomen.

Ko so mu poročali o konferenci, ki je bila te dni v gradbenem ministrstvu, se je maršal Tito zanimal za potrebe tega ministrstva glede na obnovo poslopij in za druga javna dela ter je v zvezi s tem dejal:

»Moram vam povedati, da se obnova ne bo mogla opraviti na breme državnega proračuna. O tem si moramo biti na jasnem, zakaj toliko denarja bi ne mogli niti natisniti. Imamo redne izdatke, toda nimamo rednih dohodkov, kar pa prejemamo za industrijske izdelke, ne zadostuje.

Za zdaj se moramo pri obnovi zadovoljiti predvsem z iniciativo širokih ljudskih množic. Toda ne smemo je prepustiti same sebi, temveč jo moramo uravnati in podpirati. Jasno je, da bo del sredstev morala prispevati država in mislim, da bi bilo najbolje, ko bi v bodoče socialno pomoč, ki jo že zdaj dajemo v ogromnem obsegu, dajali tistim, ki so je deležni, v zameno za njihovo sodelovanje pri javnih delih, ki ne terjajo mnogo gmotnih sredstev, temveč predvsem delovno silo. To bi bil za-

časno glavni vir, dokler ne dobimo nekaj na račun reparacij in dokler ne nabavimo sredstev iz raznih dohodkov. Zdravi ljudje, ki so deležni socialne podpore, lahko delajo.

*Siroko, ravno izpeljite cesto,
ki nam držala bo v svobode mesto,
čvrst most nam sezidajte čez prepad,
da zopet mogel bo do brata brat.*

Oton Župančič

Ni pa pravilno, skrbeti za zdrave ljudi ter jih puščati v brezdelju ali (Nadaljevanje na 5. strani)

nez Rausl je najprej pozdravil vse prisotne gradisovce in goste, nato pa je besedo prevzel predsednik de-

... IN 30 LET POZNEJE

Proslavili smo naš jubilej

Na Gospodarskem razstavišču smo 26. septembra proslavili trojni jubilej: 30 let osvoboditve, 25 let samoupravljanja in 30 let obstoja našega podjetja. Na proslavi je bilo več kot 3500 naših delavcev in številni gostje, med katerimi sta bila tudi člana sveta federacije Ivan Maček-Matija in Viktor Avbelj, predsednik zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije Jovo Nikinović, član izvršnega odbora predsedstva ZKS Lojze Briški, član predsedstva izvršnega sveta SRS Janez Vipotnik, predsednik gospodarske zbornice Andrej Verbič ter številni predstavniki družbenopolitičnih organizacij, občinskih skupščin, zveze sindikatov Slovenije, predstavnikov OZD, investitorjev, drugih poslovnih sodelavcev, Univerze in RTV ter tiska.

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata GIP Gradis Ja-

lavskega sveta podjetja Lado Janžekovič. Poudaril je, da je bil čas nastajanja Gradisa poln neverjetnih naporov, da bi čimprej obnovili osiromašeno deželo, to je bil tudi čas udarnikov, novatorjev, skojevcev, ko nikomur ni bilo težko storiti nekaj za naš nov sistem. Gradis se je v vseh teh letih razvijal z lastnimi silami in lastnimi kadri. Nismo se zapirali vase, temveč smo imeli odprte oči in posluh za vse dosežke moderne tehnike, povezane s sodobno organizacijo dela ter se vseskozi borili za dosledno uresničevanje delavskega samoupravljanja. Tako se je že spomladi 1950 sestal prvi delavski svet in od takrat dalje delavci sami odločajo o vseh vprašanjih našega dela in življenja.

Proslavo so popestrili še nastopi Partizanskega pevskega zbora, Godbe Milice, pevcev Stanka in Rajka Koritnika ter recitatorja Andreja Kurenta. Po proslavi so si prisotni ogledali še film o Gradisovih 30. letih in njegovih uspehih, nato pa je bilo v vseh prostorih Gospodarskega razstavišča tovariško srečanje.

Ob 30 letnici!

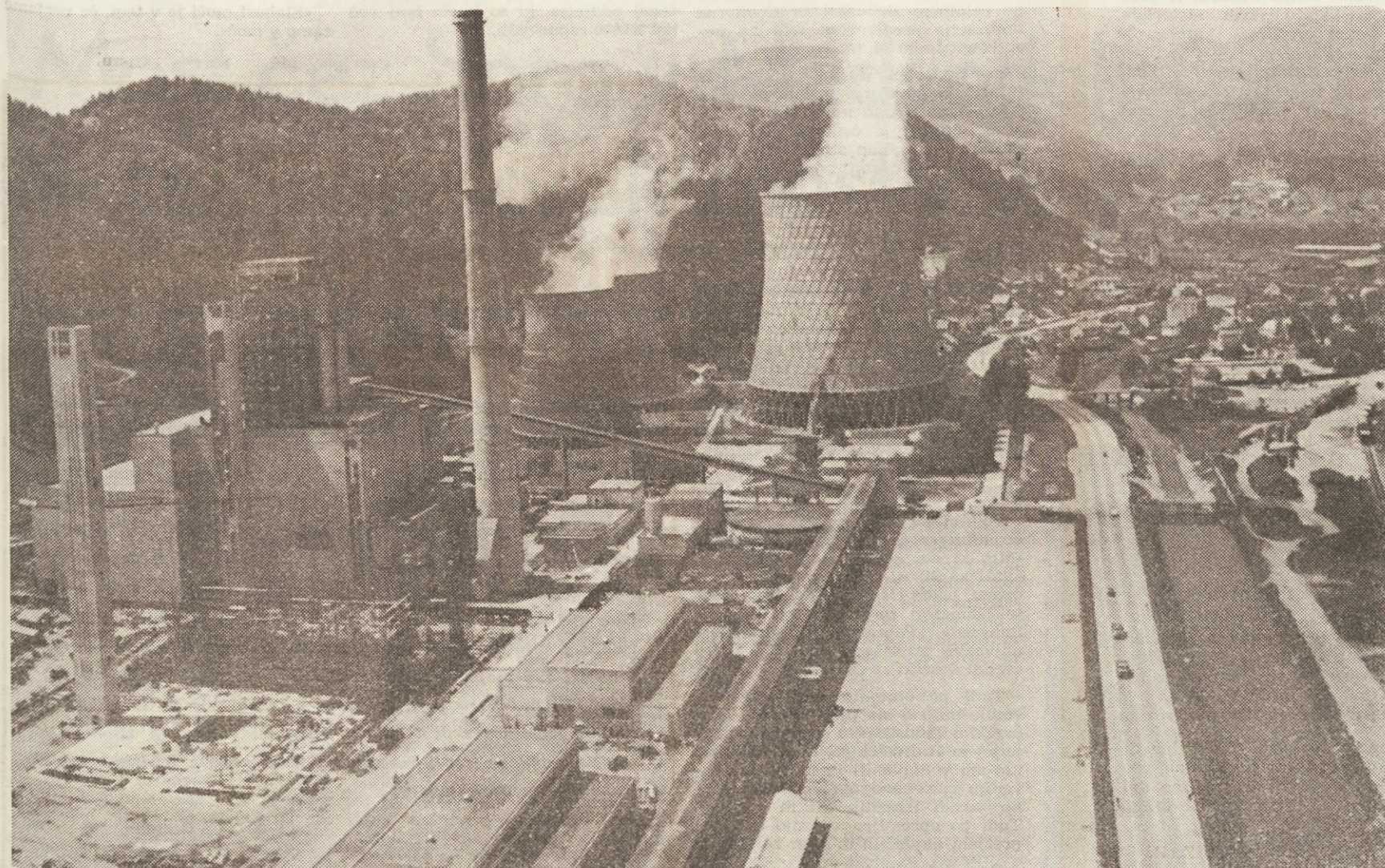
Letos proslavljamo 30-letnico ustanovitve Gradisa, gradbenega podjetja, ki je v času svojega delovanja doseglo sam vrh jugoslovanskega gradbeništva, saj je že nekaj let med največjimi podjetji v Jugoslaviji, v letu 1974 pa drugo največje. Mislim, da smo lahko ponosni na ta dosežek, saj smo ga dosegli pretežno na teritoriju naše republike v konkurenci s 60 podjetji gradbene operative Slovenije.

Ponos nas lahko navdaja tudi nad našimi projektantskimi in tehnološkimi dosežki, nad našo opremljenostjo in našimi sodobnimi konstrukcijami. Pri tem ne gre pozabiti delež naših obratov, ki so v veliki meri prispevali k rezultatom našega dela, njihovimi izvirnimi konstrukcijami in uporabljenimi sodobnimi tehnologijami. Tesno se je v Gradisu zrasla z našo operativno tudi projektantska dejavnost, s katero smo često uspeli na tržišču, ki nam je prinašala sodobne rešitve in cenene izvedbe. Vse to pa smo dosegli predvsem z velikim zalaganjem vseh članov našega kolektiva, ki so vsak na svojem delovnem mestu doprinesli k uspehom in napredku. Če smo doprinesli vsak del k ugledu podjetja, smo lahko zadovoljni.

Če pa se sedaj vprašamo, ali smo storili vse, kar bi lahko ali smo dali naši družbi tisto, kar je od nas pričakovala, pa le lahko ugotovimo, da smo ji še dosti dolžni. Naša družba pričakuje od nas še mnogo več, pričakuje večje vključevanje v stabilizacijske procese, v večanje produktivnosti, v angažiranje na drugih tržiščih itd. Zato mislim, da je pred nami še mnogo podrobnega dela, da bomo morali podrobno v vseh vejah naših dejavnosti proučiti možnosti za napredek in vključevanje v naše gospodarske procese, da bomo kot največji nekajkažipot za bodoči razvoj, za smotrnost v delu in aktivni element pri naših stabilizacijskih prizadevanjih. Pri tem bomo morali često gledati širše, kot ozko podjetniško, z več posluha za našo okolico, z razumevanjem za vse tiste potrebe, ki bodo pokrite dajale naši družbi enake možnosti razvoja in s tem uspevanja v celoti.

Mislim, da pri tem lahko računamo na naš kolektiv, na njegovo zrelost in zavzetost, zato v uspeh ne dvomim in vam ob 30-letnici Gradisa želim vse najboljše!

Inž. Hugo Keržan

Pred 30 leti so bili na tem prostoru še travniki, danes pa tu že stoji in se še gradi moderna termoelektrarna Soštanj

Delavski svet je razpravljajal

Po nekoliko daljšem presledku je imel delavski svet 26. avgusta svojo redno sejo. Nabralo se je kar precej nepoštenih zadev, ki spadajo v njegovo področje.

Na omenjeni seji je delavski svet dal predloge za spremembe in dopolnitve nekaterih splošnih aktov in predlog za spremembo samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v GIP Gradis, ter jih predložil TOZD v obravnavo. Razpravljajal je o predlogu za uvedbo avtomatske obdelave podatkov in o nakupu lastnega računalnika. Pri tem je sklenil, da naj se osnuje oddelek za avtomatsko obdelavo podatkov v razvojni službi in ne kot posebna strokovna služba, kakor je to predlagal odbor za razvoj in organizacijo. Nadalje je dopolnil odbor za splošni ljudski odpor z izvolitvijo novih članov ter končno rešil vprašanje podeljevanja spominskih daril delavcem, ki so vstopili h Gradisu od Tehnogradenj.

Posebej se je delavski svet zadržal pri vprašanju prevzemanja del v tujini in sprejel stališče, da naj strokovne službe aktivno sodelujejo pri pripravah dogovorov ter pri organizaciji pridobitve potrebnih tehničnih in komercialnih informacij za pripravo ponudb pri izvajanju del v tujini.

Kot predloge splošnih aktov in nekatere spremembe teh je delavski svet sprejel predlog osnutka pravilnika o določanju tajnih podatkov ljudske obrambe in načina njihovega zavarovanja, predlog spremembe pravilnika o podelitvi spominskih daril in predlog za spremembo pravil o Gradisovih nagradah.

Večje spremembe so bile potrebne pri pravilniku o stanovanjski gradnji. Spremembe so bile potrebne zaradi spremenjenih pogojev za področje gospodarjenja s stanovanji v družbeni lastnini in zaradi novega zakona o stanovanjskih razmerah, ki so izšli v zadnjem času.

S stanovanji odslej gospodarijo stanovanjske skupnosti občine, na področju katere je družbeno stanovanje. Te skupnosti dobivajo tudi najemnine od stanovanja, katerega vlagajo organizacije združenega dela v upravljanje stanovanjski skupnosti, kadar ga dodelijo svojemu delavcu, hišni sveti vzdržujejo stanovanja. S tem je prenehala z delom naša TOZD — uprava stanovanjskih hiš, ker za njo ni bilo več zakonske podlage (najemnine, vzdrževanje). Poleg sprememb pravilnika, ki so bile nujne zaradi spremenjenih zakonov, je delavski svet predlagal, da naj se briše iz našega pravilnika o stanovanjski gradnji obveznost za 5% polog od vrednosti novega stanovanja, ko ga TOZD dodeli svojemu delavcu. Polog se je štel kot brezobrestno posojilo TOZD, ki je stanovanje financirala ter se je delavcu vračal v mesečnih obrokih v višini polovične najemnine za stanovanje. S tem, ko pobira najemnino stanovanjska skupnost, bi morala tudi pri prevzemu stanovanja v upravljanje sprejeti obveznost za vračanje posojila. Ta razmerja se rešujejo s pogodbo med TOZD in stanovanjsko skupnostjo, kakor določa zakon. Kolikor ne bo mogoče s pogodbo urediti obveznosti, bo prevzela odplačilo pologa TOZD in sicer za vse tiste delavce, katerim še ni bilo vrnjeno, kar so položili ob vselitvi. Za naprej pa naj bi obveznost odpadla, saj je bilo že sedaj veliko izjem, ko pologa ni bilo treba (selitev iz slabega stanovanja, ki ga je bilo treba rušiti ipd.).

Dodatno je delavski svet predlagal, da naj se predvidi možnost odobritve dodatna posojila zaradi podražitve stanovanjske graditve. Veliko je namreč problemov, ko je delavec dobil posojilo do najvišjega možnega zneska posojila, pa sedaj ne more dokončati svoje stanovanjske hiše, čeprav je pri najetju posojila bilo to zagotovljeno, kakor zahtevajo določila našega pravilnika, ker so se cene prehitro višale. Enako je tudi pri nakupu stanovanja v blokih. Dodatno posojilo bo smela TOZD odobriti le proti dokumentaciji o upravičenosti (npr. razlike o cenah materiala, razlika pri pogodbeni ceni ipd.) le tistim prosilcem, katerim je bilo pred največ 4 leti odobreno posojilo. Pa še en pogoj je: tisti, ki zasedajo družbeno stanovanje in prosijo dodatno posojilo, bodo dobili dodatno posojilo le pod pogojem, da se bodo pisмено zavezali izprazniti svoje stanovanje najkasneje v enem letu po prejemu posojila za razlike v ceni.

S tem se predvideva, da bo mogoče z manjšimi sredstvi sprostiti še vedno zasedena družbena stanovanja oziroma omogočiti delavcem do ustreznega družinskega stanovanja v čim krajšem času.

Glede na spremembe zakonskih predpisov v zvezi s sestavljanjem zaključnih računov in periodičnih obračunov ter zaradi uvedbe oddelka avtomatske obdelave podatkov, je bilo potrebno predložiti spremembo samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v GIP Gradis. Spremembe morajo potrditi delavci TOZD na zborih z večino glasov; da bodo veljale. Predlog je tudi za razširitev dejavnosti pri TOZD gradbena enota Ravne na Koroškem, da bi lahko izdelovala in prodajala betonske izdelke in opravljala določena mizarstva dela. Delavski svet je zavrnil zahtevo te TOZD, da bi se ukvarjala s transportom in z uslugami strojne mehanizacije, ker to spada glede na že sklenjene dogovore in realizacijo pri sodišču v dejavnost TOZD strojno-prometnega obrata v sestavu GIP Gradis.

Nadalje je delavski svet dokončno rešil vprašanje podeljevanja nagrad za več let dela pri podjetju ter izjemno priznal te nagrade delavcem, ki so vstopili h Gradisu od Tehnogradenj, s tem da se jim šteje v skupno delovno dobo za priznanje darila tudi čas, ko so bili pri podjetju Tehnogradnje in eventualno še prej pri Gradisu.

Končno je delavski svet sklenil, da pristopimo k dogovoru o načinu oblikovanja cen stanovanj v občini Ptuj ter k sporazumu v enaki zadevi v občini Novo mesto. Za podpis sporazumov je pooblastil tov. Franca Stuhca za prvi sporazum in tov. Jožeta Zajca, direktorja TOZD GE Ljubljana okolica, za drugi sporazum.

Delavski svet je sprejel na znanje priporočilo sindikalne organizacije v podjetju glede omejevanja nadurnega dela na vseh področjih. Zavzel se je za to, da se sme opravljati nadurno delo le v izjemnih primerih in po predhodni utemeljitvi uvedbe takega dela.

Z. R.

Gradis se približuje največjemu gradbenemu podjetju v Jugoslaviji

Letos je revija »Ekonomska politika« pohitela z objavo podatkov o dvesto največjih organizacijah združenega dela v Jugoslaviji. Med njimi je 130 podjetij s področja proizvodnje (industrija, rudarstvo, kmetijstvo, kradbeništvo), ostalih 70 pa s področij prometa, zvez, trgovine, gostinstva in turizma.

Med 130 največjimi proizvodnimi organizacijami je bil Gradis v letu 1974 na 62. mestu.

Zgovorni podatki

Za gradbena podjetja smo napravili preglednici največjih gradbenih delovnih organizacij v Jugoslaviji.

Zap. št.	Rang v SFRJ 1974	Rang v SFRJ 1973	Rang v SFRJ 1972	Ime podjetja	Kraj sedež org.	Celotni dohodek z inter. realiz.	Povpr. brez inter. na sred.	Povpr. poslovs. na sred.	Povpr. število zaposlenih
1	53	45	53	Komgrap	Bgd	1989	1539	548	7607
2	62	59	92	Gradis	Lj	1881	1377	583	5667
3	76	74	73	Rad	Bgd	1541	1085	484	5582
4	80	80	90	Trudbenik	Bgd	1433	997	431	4772
5	94	79	—	Industrogradnja Ratko	Zgb	1306	935	422	4935
6	121	105	99	Mitrović	Bgd	1035	1085	250	5124
7	123	113	104	Hidroelektra	Zgb	1081	1081	703	4735
8	128	110	123	IMP	Lj	1029	890	466	3311

Zneski za celotni dohodek in sredstva so v milijonih dinarjev. Vidimo, da gre za štiri beograjska in po dva zagrebska ter ljubljanska podjetja. Gradis je po vseh navedenih podatkih drugi za Komrapom, razen pri sredstvih, kjer je pred nami zagreb-

ška Hidroelektra, s katero sodelujemo pri gradnji jedrske elektrarne v Krškem.

Zanimiva je razvrstitev podjetij po kazalniku produktivnosti, to je po celotnem dohodku na zaposlenega — v tisočih dinarjev.

Zap. št.	Podjetja	CD/zap.	Sred./zap.	CD/sred.
1.	Gradis	332	103	3,23
2.	IMP	311	141	2,21
3.	Trudbenik	300	90	3,33
4.	Rad	276	87	3,18
5.	Industrogradnja	265	85	3,10
6.	Komgrap	261	72	3,63
7.	Hidroelektra	229	148	1,54
8.	Ratko Mitrović	212	49	4,34
	Poprečje največjih	272	93	2,92

V drugem stolpcu je kazalnik opremljenosti, to so sredstva na zaposlenega — tudi v tisočih dinarjev; v tretjem stolpcu pa dobimo s količnikom med celotnim dohodkom in sredstvi, učinkovitost sredstev.

Gradis med velikimi

Gradis se kljub povečanju celotnega dohodka za 66% v primerjavi z letom 1973 ni premaknil navzgor po lestvici največjih; celo zdrinil je za tri mesta od 59. na 62. mesto. Toda zanimivo je, da se niti eno gradbeno podjetje ni povzpelo navzgor, saj so z izjemo Trudbenika, ki je ostalo na 80. mestu vsi ostali nazadovali — poprečno za devet mest. Se več, leto poprej je bilo med 130 največjimi 11 gradbenih podjetij, lani pa le še 8. Zanimivo je še to, da bi bil Gradis po celotnem dohodku brez interne realizacije predlani in lani na nespremenjenem 84. mestu.

Po sredstvih je bil Gradis leta 1973 na četrtem mestu, lani pa se je povzpela na drugo mesto zaradi velikih vlaganj v osnovna sredstva, predvsem v nakup strojev in zaradi povečanja obratnih sredstev, predvsem tujih.

Po številu zaposlenih je bil Gradis leta 1972 na četrtem mestu, leto kasneje pa na tretjem mestu, lani pa že na drugem mestu.

Gradis se je prvemu mestu med gradbenimi podjetji še najbolj približal po celotnem dohodku z interno realizacijo. Ta je tudi sicer merilo za rangiranje vseh podjetij. Po sedem-mesečnih podatkih za leto 1975 kaže, da bomo letos dosegli 3000 mio din CD, kar bi predstavljalo skoraj 60% porasta in nas bi zagotovo uvrstilo — prav za tridesetletnico obstoja Gradisa — na vodilno mesto v Jugoslaviji.

Vodilni pa smo postali že lani po produktivnosti in to celo za 7% pred IMP, ki nas je še leto poprej prekašal za 12%; tedaj smo bili na 4. mestu, poleg IMP sta bila pred nami še Komgrap in Trudbenik, oba iz Beograda. Poprečno produktivnost največjih prekašamo za 22%. To so vredni dosežki za naš jubilej.

Tudi po opremljenosti smo med vodilnimi, saj sta pred nami le IMP (izrazito industrijsko montažno podjetje) in Hidroelektra, ki je podobno kot sta v Sloveniji Primorje in Slovenija ceste nadpoprečno opremljeno zaradi izrazitih nizkih gradenj. Tudi po opremljenosti smo nad poprečjem največjih in sicer za 11%.

Če učinkovitost angažiranih sredstev merimo s celotnim dohodkom, potem nas po učinkovitosti prekašajo

tri podjetja, od poprečja največjih pa smo boljši tudi za 11%.

Veliki v Jugoslaviji

Leta 1972 je bilo največje podjetje (gre pravzaprav za sama združena podjetja) Kombinat Jugometal iz Beograda z 9,58 mia din celotnega dohodka in le s 7224 zaposlenimi. Leta 1973 je bilo največje podjetje »Rudarsko topioničarski basen« Bor s 14,15 mia din celotnega dohodka in 14.149 zaposlenih. Lani pa je bilo največje podjetje INA iz Zagreba z 22,04 mia din celotnega dohodka in 18.430 zaposlenimi.

Po številu zaposlenih je vrstni red največjih podjetij precej drugačen kot po celotnem dohodku. Zanimivo je spoznati vsa jugoslovanska (združena) podjetja, ki so imela lani več kot 20.000 zaposlenih.

Javno priznanje Gradisovim delavcem v Krškem

Dela na gradbišču reaktorske elektrarne v Krškem vidno napredujejo. Zastojev ni in vse se odvija po predvidenem načrtu. Ko so naši delavci nedavno zaključili betoniranje reaktorske plošče, je glavni direktor inž. Hugo Keržan prejel čestitko naslednje vsebine:

»Ob zaključku betoniranja reaktorske plošče v Krškem, bi vam rad izrekel pohvalo za odlično opravljeno delo. Gradisovi ljudje, s katerimi delamo, so dokazali, da ste zelo sposobna organizacija. Pri projektu take razsežnosti bodo vedno nastajali problemi. Prepričan pa sem, da bomo s sodelovanjem Gradisovih in drugih jugoslovanskih tehničnih in administrativnih strokovnjakov te probleme rešili in uspešno nadaljevali z izvajanjem tega pomembnega projekta.«

D. C. Parsons
Project Manager

	Tisoč delavcev
1. Sipad Sarajevo	52
2. ŽTP Beograd	48
3. ŽTP Zagreb	34
4. Energoinvest Sarajevo	30
5. Crvena zastava Kragujevac	30
6. ŽTP Sarajevo	28
7. RMK Zenica	27
8. Iskra Kranj	26
9. Elektronska industrija Niš	22
10. PPK Beograd	22
11. Jadranbrod Zagreb	22
12. UPI Sarajevo	21
13. MAG Beograd	20

Predlani je bilo 11 podjetij z več kot 20.000 zaposlenimi delavci, lani pa kot vidimo že 13. Tudi največji Sipad je imel predlani 48 tisoč delavcev, lani pa že 52 tisoč delavcev. Poglejmo zdaj še vrstni red podjetij po celotnem dohodku. Na prvem mestu — kot rečeno — je zagrebska INA, nato pa sledijo: 2. RTB Bor, 3. Jugometal Beograd, 4. Naftagas Novi Sad, 5. Crvena zastava Kragujevac, 6. RMK Zenica, 7. Sipad Sarajevo, 8. Iskra Kranj (z 9,51 mia din CD; leto prej je bila na 10. mestu), 9. Energoinvest Sarajevo in 10. UPI Sarajevo.

Veliki v Sloveniji

Lani je bilo med 130 največjimi proizvodnimi podjetji 21 podjetij iz Slovenije, predlani pa le 16. Podjetja, ki nimajo ranga za leto 1973 in 1972, torej niso bila uvrščena med največje organizacije.

Gradisovo mesto med največjimi v Sloveniji se je premikalo takole: 1971 — 7. mesto, 1972 — 11., 1973 — 8., 1974 — 9.

Po celotnem dohodku je še nekaj, predvsem trgovskih podjetij pred Gradisom in sicer: Slovenijales, Metalna, Emona, Petrol, Mercator, Jugotekstil, Kovinotehna, Slovenija avto, Lesnina, Elektrotehna in Kompas. Po številu zaposlenih je Gradis na 7. mestu (leto prej na 8. mestu) v Sloveniji. Poleg štirih proizvodnih podjetij, navedenih v preglednici — ta imajo vse prek 10 tisoč zaposlenih — imajo več kot v Gradisu zaposlenih še v ŽTP Ljubljana — 13.322 in v Slovenijalesu — 13.570 zaposlenih.

Pri vseh navedenih primerjavah pri Gradisu ni všteta naša dejavnost v tujini. To pomeni, da bi bil Gradis vključno z vsemi svojimi zmogljivostmi še za kakšno mesto višje med največjimi jugoslovanskimi podjetji.

Sicer pa končajmo naš zapis z mislijo Paula Valeryja, kot je lani zapisala »Ekonomska politika« na prvi strani:

»Slabost moči je v tem, če verjame samo v moč.«

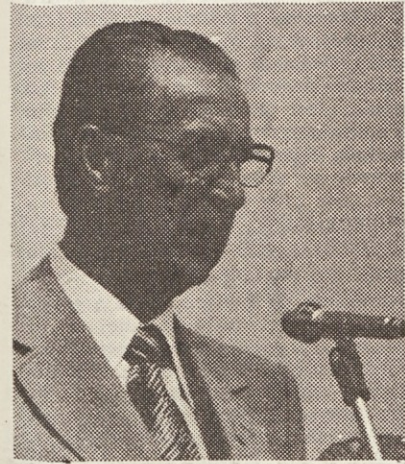
Gradisovi nagrajenci 1975

Na podlagi pravil o Gradisovih nagradah se podeljuje vsako leto delavcem »Gradisa« za njihove izjemne uspehe in dosežene rezultate 9 denarnih nagrad, dvema najboljšima temeljnima organizacijama združenega dela pa diplomu za njihove dosežene uspehe.

Po soglasnem sklepu komisije so letos prejeli denarne nagrade:

Prva nagrada

KERŽAN inž. Hugo, glavni direktor podjetja.

ing. Hugo Keržan

Tov. Keržan inž. Hugo se je zaposlil pri podjetju že leta 1946. Do leta 1953, ko ga je delavski svet podjetja imenoval za glavnega direktorja, je bil zaposlen na raznih odgovornih mestih. V času njegovega vodstva je podjetje Gradis doseglo vrsto vidnih uspehov. S tehničnimi izboljšavami, sodobnim načinom gradnje, z boljšo mehanizacijo in avtomatizacijo delovnih postopkov smo se povzpeli v sam vrh slovenskega gradbeništva. Naše podjetje pa se je uveljavilo tudi po vsej domovini in zadnji čas tudi v tujini. Inž. Hugo Keržan je vseskozi sodeloval pri delavskem samoupravljanju, bil je pobudnik sodobne organizacije dela. Pod njegovim vodstvom so se dvignili vsi ekonomski pokazatelji, dvignila se je produktivnost dela delavca, kar je posledica, da so se tudi močno dvignili osebni dohodki.

Tov. inž. Keržan Hugo je nenehoma vlagal vse svoje strokovne in organizacijske sposobnosti v to, da se je naše podjetje v vseh pogledih povzpelo v sam vrh slovenskega gradbeništva.

Druge nagrade

BOŽIČ Janez, pomočnik komercialnega direktorja za nabavo in prodajo.

V letih svojega zagnanega in uspešnega dela je skrbel za nabavo materiala in delovnih sredstev v podjetju. Večkrat je bilo pomanjkanje določenih kritičnih materialov in

tov. Božič je bil tisti, na katerega smo se lahko zanesli, da nam bo tisto, kar ni dobilo vendarle pravočasno dobavit, pri tem pa ni pozabil na načelo, kako čim ceneje in s čim manjšimi stroški izvesti nabave.

Z izpopolnjevanjem skladišča in opreme na skladiščih je ustvaril močno materialno bazo službe nabave materiala. Lansko leto je pravočasno reagiral na predvideno letošnje več kot 100% povečanje potreb po betonskem železu, armaturnih mrežah itd. Realizacija takih sunkovitih sprememb in potreb po materialih pa zahteva posebno v konjunktur- nih obdobjih celega moža — moža, ki slavi te dni svojo 30-letnico pripadnosti z dušo in telesom Gradisu.

Janez Božič

SPINDLER Albert, vodja obrata betonskih izdelkov v okviru OSEM.

Poznamo ga že 25 let kot izredno vestnega in točnega človeka, ki zna pritegniti za sabo celoten kolektiv. Za njega ni teritorialnih preprek, saj ga srečamo vedno tam, kjer je najpotrebnejše. Tako je deloval kot delovodja na raznih večjih gradbiščih, med prvimi je bil poslan tudi v našo enoto v Nemčijo, kjer je veliko doprinesel k ugledu podjetja, veliko novih delovnih izkušenj pa je prenesel v domače razmere. Sedaj dela kot vodja obrata betonskih izdelkov in v tej vlogi je prišla do izraza njegova izredna sposobnost vodenja kolektiva, samoiniciativa in nenehno iskanje novih, boljših in gospodarskejših tehničnih rešitev, konstruiranja novih opazev in uvajanja novih tehnoloških postopkov.

Albert Spindler

CVIKL inž. Ferdo

Tov. Cvikl inž. Ferdo intenzivno sodeluje pri pripravi in izgradnji Elektrarne Šoštanj IV od prvih razgovorov z investitorjem dalje. Njegova prisotnost na gradbišču je redna, kjer vodi in rešuje vse tehnične probleme skupno s tehničnim vodstvom gradbišča. Število delovnih ur na gradbišču Elektrarne znatno presega obračunano kvoto ur. Gradnja objektov poteka v rokih, delno še pred pogodbenimi roki.

ing. Ferdo Cvikl

Tretje nagrade

ZAMUDA Ivan, VK kovinostrugar

Na tem delovnem mestu je tov. Zamuda Ivan zaposlen od leta 1945 na stružnici, ki je stara že 100 let in jo je s pomočniki pred 25 leti ponovno usposobil za normalno delo. Ta stružnica je zaradi velikih dimenzij zelo iskana in vselej zasede-

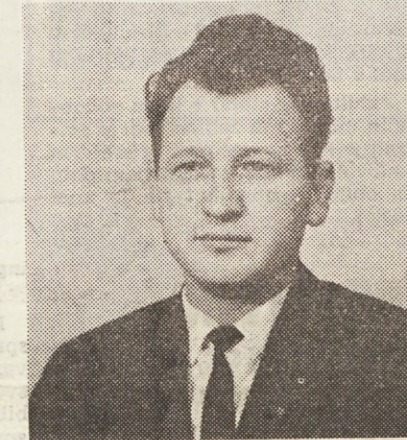

Ivan Zamuda

na, čemur se moramo zahvaliti samo tovarišu Zamudi. Občudovanja vreden odnos in predvsem vzorno vzdrževanje, ki ga vseskozi kaže, je prav gotovo največja zasluga, da stružnica — čeprav že odpisana — še vedno služi svojemu namenu. Če k vsemu temu prištejemo še stalno pripravljenost do nadurnega dela in izreden čut pripadnosti kolektivu, ki ga tovariš Zamuda manifestira na raznih področjih, ocenjujemo njegov prispevek kolektivu kot izjemen, vreden posebnega priznanja.

FERLIČ Srečko, VK žerjaver

Tovariš Ferlič Srečko, pripada generaciji pionirjev Gradisa. Njegova življenjska pot je prepletena po vseh večjih Gradisovih gradbiščih. Obogaten z marljivostjo, delavnostjo in izkušnjami, vedno prevzame najzahtevnejša dela na posameznih objektih. Eden izmed zelo zahtevnih objektov je bila gradnja TE Šoštanj. Sedaj dela na še zahtevnejšem objektu, to je HE Fača. Delo se opravlja na omenjenem gradbišču, ki ima posebne specifičnosti, kot je delo nad vodo, ter je povezano s potapljači. Je odločen delavec in vzor svojim sodelavcem.

Franc Cegnar

CEGNAR Franc, vodja primarne predelave lesa

Tovariš Cegnar Franc se je pri našem kolektivu leta 1950 pričel učiti za mizarja, nato je obiskoval in uspešno končal delovodsko srednjo tehnično in višjo lesno industrijsko šolo. Zaposlen je kot vodja primarne

predelave lesa, je zelo vesten in vedno pripravljen pomagati sodelavcem. Posebno skrb posveča izobraževanju delavcev in varstvu pri delu. Nadpovprečna mehanoopremljenost žagalnice v slovenskem in jugoslovanskem merilu je v veliki meri tudi plod njegovega dela. Aktivno sodeluje tudi v samoupravnih in družbenopolitičnih organizacijah.

ZALOKAR Jože, delovodja

Tovariš Zalokar Jože se je zaposlil pri našem podjetju že leta 1951. Ze kot mlad delavec — tesar je pokazal izredno sposobnost, zato ga je podjetje poslalo v šolo za gradbene delovodje, katero je uspešno končal. Kot delovodja je delal na najzahtevnejših objektih, posebno se je odlikoval pri gradnji mostov. Sodeloval je pri najzahtevnejših objektih v Zeleni na Jesenicah, predvsem v novi valjarni na Beli in novi aglomeraciji. V svoji praksi se je posebno specializiral za opažarska dela in ima za napredek razvoja tesarske stroke pri naši TOZD velike zasluge.

KRALJ Ivan, delovodja

Ivan Kralj

Tovariš Kralj Ivan se je vključil v Gradis kot zidarski vajenec s 15. leti. V letih 1964—1966 je obiskoval in uspešno končal delovodsko šolo, nakar je bil nameščen kot gradbeni delovodja in je vodil dela na raznih objektih. Na vseh objektih je dela vodil z delovnimi in finančnimi uspehi ter v zadovoljstvo investitorja. Je zelo priljubljen in spoštovan med sodelavci in dober organizator dela. Vsakega svojega delavca skuša pritegniti, da bi delo opravljal čimbolj strokovno, poleg tega pa daje velik poudarek na storilnost pri delu. Ker vsakega delavca pritegne in mu vnaša zavest, da je član kolektiva, na njegovem gradbišču dosegajo nadpovprečne rezultate dela. Pri njem je fluktuacija delovne sile minimalna. Poleg tega aktivno opravlja razne družbenopolitične funkcije v Gradisu in svojem okraju.

(nadaljevanje na 10. strani)

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

Most čez Soro v Medvodah - prvi železobetonski most v Jugoslaviji

(Delavska enotnost, 1945)

Državno gradbeno podjetje GRADIS je 12. t. m. dokončalo z gradnjo novega železobetonskega mostu čez Soro v Medvodah. To je prvi most iz železobetona, ki je bil zgrajen v tem času obnove v Jugoslaviji. Ima 68 m razpetine in 9 m širine.

Nekdanji most čez Soro so Nemci ob svojem pobegu od tod porušili. Cesta, ki pelje v Kranj, je imela zaradi tega velik in neroden ovinek. Danes je most dograjen in bo spomladi izročil promet.

Junija meseca so začeli z gradnjo mostu. Delavci so dobro razumeli pomen dela, ki so ga opravljali. Pa tudi vodstvo gradnje — inženirji in tehniki so doprinesli svoje. Spočetka delo ni bilo zvezano s takimi ovirami, ko pa je v zadnjem mesecu pritisnil mraz, so našli delavci v njem spet novega sovražnika. A sprejeli so boj tudi z njim in hiteli, hiteli z delom. Cilj jim je bil jasen: most mora biti dograjen še pred zimo. Lahko bi bili počakali pomladi in sončnih, toplih dni. Toda spomladi bo potrebna njihova delovna sila drugod. Vsa domovina čaka pridnih delavcev rok. In še na eno nevarnost so morali misliti. Sora, ki je danes plitva in mirna, ki so jo sedaj z lahkoto premagali, bi se jim spomladi, ko nastopi deževje, pokazala

v drugi luči. Narastla bi v hudi hudournik in jim pokvarila vsa dela in vse prizadevanje tolikih mesecev ter s tem napravila najmanj pol milijona škode.

Največje delo pa so napravili delavci v zadnjih 48 urah, ko so morali premakniti 170 ton cementsa in 800 ton gramozov in začeti z betoniranjem. Delali so noč in dan v dveh skupinah in v največjem mrazu, ki se je posebno zadnje noč še stopnjeval. V tem kratkem času 48 ur so napravili prek 5000 delovnih ur. Treba je bilo preciznega dela in iniciativnosti, da jim ni beton sproti zmrzoval. Tu je posebno prišla do izraza brezhibna organizacija, ki jo je vodil tovariš Slavec Jože. Ta je z mnogimi dragocenimi zamislami olajšal izboljšal način dela. Tako so na primer z neprestanim kurjenjem na lesenih mostičih pod mostom ves čas ogrevali svežo konstrukcijo mostu in jo s tem obvarovali zmrzovanja. Tovariš Slavec je bil partizan in je eden redkih pri-

vatnih podjetnikov, ki je pravilno razumel važen pomen državnega sektorja za obnovo domovine in je prostovoljno vstopil kot uslužbenec v ta državni sektor. Njegova zamisel je bila tudi naprava, s katero so ogrevali beton in pesek in s tem odvrnili nevarnost zmrzovanja. To njegovo zamisel je popolnoma sam, brez inženirjev in tehnikov praktično izvedel monter Ivan Kropar, kateri je iz starega materiala, ki je edinega imel na razpolago, postavil v 48 urah nekaj parni kotel in zvaril cevi, po katerih je potem prehajala po eni cevi topla voda in po dveh para v mešalce betona, obenem pa je segregovala po drugi strani gramoz. To je bilo važno tudi iz ekonomskega vidika, ker je bilo potrebno kurjenje samo na enem mestu in to pri kotlu.

Govoril sem s tovarišem Kroparjem. Ze starejši delavec je to 45 let. Ze 31 let dela pri podjetju Korn. ki je danes podržavljeno. Je tudi že star borec za delavske pravice. Na vprašanje, kaj mu je dalo moči, da je to delo tako hitro izvršil, mi je odgovoril:

»Vedno se držim tega pravila, da je treba vsako delo, ki ga prevzamem, čim prej in čim boljše izdelati. Tega sem se vedno držal in

prav dokaz tega je, da sem že toliko časa uslužben pri enem in istem podjetju. Posebno danes je še bolj važno, da vsako delo čim prej izvršimo, ko je treba dokončati toliko nepotrebne obnovitvene dela.«

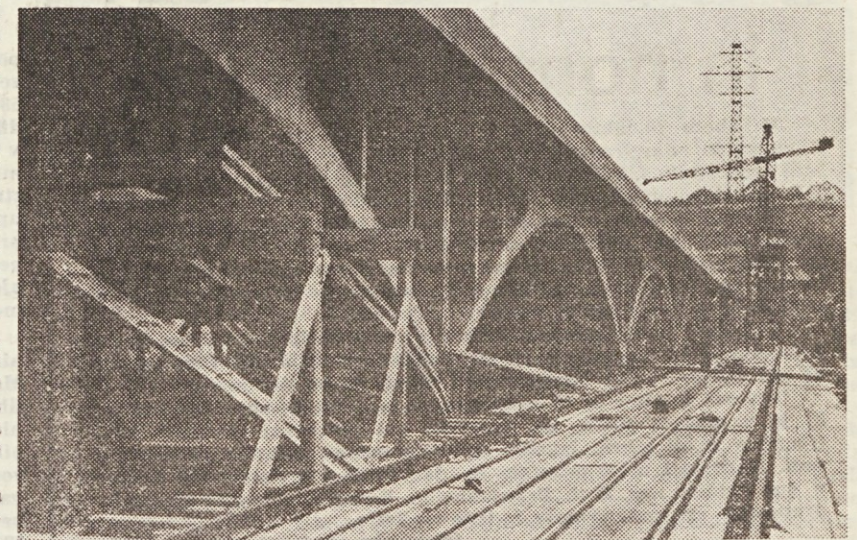
Opazovala sem obraze delavcev, ko so zapuščali dovršeno delo na

mostu. Toliko sproščenosti je bilo v njih in zadovoljstva v njihovih pogledih, ko so opazovali sadove svojega truda. Star delavec je pri tem z nasmehom in tudi z nemajhnim ponosom dejal:

»Važno je bilo, da smo ga tako hitro zgradili. Bom vsaj zdaj lahko šel v Kranj kakršenkoli malo bolj naravnost.« Široko se je zasmejal pri tem.

Za njihovo geslo so si vzeli napis, ki je bil napisan na deski pri dohodu na most: »Samo z delom v boljšo dobo — naj živi naš vodja Tito.« Deska je bila okrašena s cvetjem in zastavicami in s sliko maršala Tita v sredini.

Med vsemi delavci je bilo tudi nekaj najboljših ki so se pri delu posebno trudili in izkazali. To so tovariši, ki zaslužijo vso pohvalo iz

Gradnja mostu v Kranju (1945)

Ob jubileju ing. Alfreda Pete'na

Naš tehnični direktor ing. Alfred Peteln slavi 60-letnico rojstva, obletnico, ki ni samo njegova, temveč nas vseh, ki ga poznamo in z njim delamo že skoraj 30 let.

Rodil se je 23. 9. 1915. Po odlično opravljeni maturi, se je odločil za gradbeni poklic. Diplomiral je maja 1939. Že v času študija je rad hodil na počitniško prakso. Posebno so ga zanimala melioracijska dela. Zato ni nič čudnega, če ga pozneje najdemo pri gradnji velike dolinske pregrade na Čehoslovaškem.

Po vrnitvi v domovino je bil zaposlen kot asistent na Gradbeni fakulteti v Ljubljani. Zaradi naprednih idej je bil v letu 1942 interniran ter preživel leto dni po italijanskih in nemških taboriščih. Po vrnitvi je kmalu prevzel gradnjo vodovodnega rezervoarja na Tivoljskem hribu v Ljubljani.

Takoj po osvoboditvi je v šoli in praksi pridobil znanje usmeril v obnovo porušene domovine. Delal je v gradbeni brigadi v Ptuj, sodeloval pri rekonstrukciji betonskega mostu v Zidanem mostu, nastopal kot projektant-statik in vodja gradnje naših daljnovidov, dokler leta 1948 ni pristal v Gradisu.

Začne se drugo obdobje njegovega življenja. Postavljen je bil za šefa gradbišča v Medvodah. Zavihal je rokave in začel neutrudno izgrajevati in dopolnjevati sistem gradnje Savskih elektrarn. Postal je vidna gibalna sila pri gradnji tovrstnih objektov.

Njegova dejavnost se ni omejevala samo na strokovno delo, temveč je velik del prostega časa posvetil tudi poučevanju drugih, saj smo prav v Medvodah takrat imeli vrsto tečajev (pa tudi sam sem tu črpal svoje prvo znanje gradbeništva). Priznati moram, bil je dober predavatelj.

Pravijo, kdor dobro dela, pa naj ima še več. Tako so mu naložili še vodstvo organizacije novoustanovljenega gradbišča Koper. Pod njegovim vodstvom so zrastle prvi Gradisovi objekti v Kopru. 1. maja 1954 je bil imenovan za šefa gradbišča pri gradnji naše prve avtoceste Ljubljana-Zagreb s sedežem v Grosuplju. Rezultati njegovega dela so vidni in trdni še danes. Nadalje je prevzemal strokovno vedno bolj odgovorna mesta, dokler ga delavski svet ni imenoval za tehničnega direktorja podjetja GRADIS.

Ing. Alfred Peteln je velik zagovornik vsega, kar je novega, boljšega in tehnološko naprednej-

ing. Alfred Peteln

šega. Ceni svojo stroko, uvaja nove tehnološke dosežke, se bori za napredek v organizaciji dela, sodeluje pri izbiri strojne opreme, pri ustanavljanju in modernizaciji naših obratov, skratka je nosilec naprednih idej tudi na širšem področju gradbeništva. Ing. Peteln pri svojem delu ni pokazal samo svoje globoke zavesti in pripadnosti Gradisu, temveč je tudi kot strokovnjak-mentor veliko doprinesel k vzgoji mlajših članov kolektiva.

Gradis mi veliko pomeni in rad imam ljudi, je ob zaključku razgovora dejal. Najlepše priznanje sem dobil, ob zadnji relokaciji, ko sem prejel vse glasove. Delam rad in kar je glavno, vseskozi sem imel vso podporo in pomoč svojih sodelavcev, pa tudi direktorjev TOZD. Prepričan sem, da bo tako tudi v bodoče.

Jubilant je stopil v novo obdobje in mi vsi mu želimo tudi v prihodnje kar največ osebne sreče in zadovoljstva, pri strokovnem delu pa obilo uspeha, kot jih je imel doslej. L. C.

Ing. Franc Marinčič 50 - letnik

Že v mladih letih sem si želel sodelovati z gradbeniki in vendar pri tem ostati strojnik. Ta življenjski cilj se mi je uresničil. Pri Gradisu sem našel vso podporo in razumevanje za dosego mojih že-

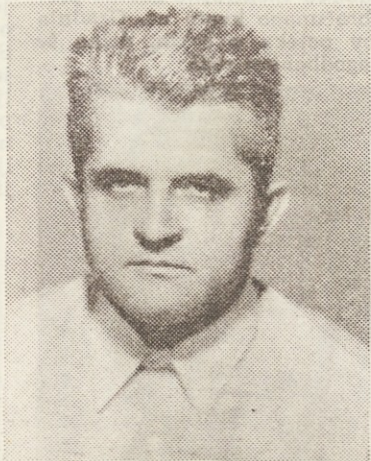
lja. To so bile prve besede jubilaranta ob današnjem razgovoru. Skromni so njegovi cilji a bogati rezultati 20-letnega dela.

Ing. Franc Marinčič se je rodil 14. 9. 1925. Revolucionaren, kot vsi mladi, je sledil dinamičnemu času takratnih razmer. S staljša izkušnje in spoznanj, se je pred 20 leti z vso silo vrge na delo in uspel. Njegovo prvo delovno mesto je bilo v takratnih centralnih obratih. Že po nekaj mesecih neumornega dela je dosegel zavidljive uspehe. Skonstruiral je prvo strojno opremo Gradisa.

Prevzeli smo gradnjo mostu v Veržeju. Potrebna je bila nova tehnologija in z njo tudi nova strojna konstrukcija. Ing. Marinčič ni miroval. Skupno z ostalimi strokovnjaki je v celoti uspel, pri projektiranju konstrukcije in tehnologije. Dosegali smo nove uspehe. Danes v naših KO Ljubljana in Mariboru, že teče strojna proizvodnja, ki si je pridobila sloves že širom Jugoslavije. Centralna betonarna, separacije, asfaltna baza, dvigala itd., vse to je delo naših konstrukterjev z našim jubilarantom na čelu.

V skromni plemeniti človeški naravi, kot je njegova, so skrite velike sposobnosti, čut odgovornosti in pravičnosti do stvari in ljudi, kar je brezdomno velika in pozitivna lastnost vsakega.

Na drugi strani pa je v svoji stroki našel svoj drugi življenjski smisel, in to je tisto, kar ga pri 50 letih ohranja vedrega in mladostnega.

ing. Franc Marinčič

Mogoče je nekatera misel v nasprotju s tem, kar smo se pogovarjali — toda človek ne more iz svoje kože in tak je tudi naš jubilarant. Zato se pridružujemo njegovim sklepnim mislim, ko je dejal: »Delo je moj cilj in rad imam uspehe. Zadovoljen sem, če mi zamisel uspe in če so z rezultati zadovoljni tudi drugi.«

Ob njegovem jubileju mu iskreno čestitam in prepričan sem, da se tem čestitkam pridružuje celoten kolektiv Gradisa. L. Cepuš

Gradisova pot navzgor

Mož, ki ga pozna Gradis od njegovih začetkov do danes, je prav gotovo inž. Jože Uršič, zato smo prav njega prosili, da nam pove, kaj si misli ob jubileju o našem podjetju.

— Letos smo se že večkrat pohvalili, da smo drugi največji v Jugoslaviji v gradbeništvu. To je lep uspeh, posebno če pogledamo današnje razmere v gospodarstvu. Kaj vi menite na to?

— Današnje razmere so nam pozale, da moramo v celotnem gospodarstvu ne samo pri nas v podjetju, drugače pogledati na stvari. Nasplošno preveč trošimo in to bi morali zmanjšati. Potrebujemo večjo produktivnost. Proizvodnja sicer raste, je večja, vendar raste nekako stiniško, produktivnost pa se pre malo povečuje. Kar pa se poslovnosti tiče, moram reči, da je manjka. Moram primerjati z drugimi: železo, beton dobijo pravočasno, če nekaj potrebujejo, naročijo in dobijo. Bistvo je, da imajo celoten proces dobro organiziran, predvsem pa je grda razlika v tem, da se pri nas v Jugoslaviji ne znamo držati dobavnih rokov. Se le po raznih urgencah in podobnim dobiš kaj, kar pravzaprav nujno potrebuje. Pri nas tudi ni navade, da bi uveljavljali penale pri zamudah, kar seveda pomeni, da ni prave odgovornosti. Konkretno za nas pa mislim, da bi lahko boljše organiziranost gradilj na kakšni dobri analizi teh večjih gradbišč, ki jih imamo danes. Prav gotovo bi bila ena taka analiza veliko več vredna kot recimo to, da pripravljamo seznam najboljših plačanih ljudi v Gradisu. Iz te analize bi lahko marsikaj dobili, kar bi koristno uporabili za naprej, recimo pri planu.

— Kaj pa naše bodoče poti?

— Danes imamo pri nas razvojno službo za celotno podjetje. Ponekod pa se tudi že po enotah ustanavljajo mali oddelki, ki se ukvarjajo z razvojem. Naša skupna razvojna služba mora biti s temi bolj povezana, z njimi naj bi imela stalne stike.

Tukaj pa bi rad povedal še nekaj. Potrebno bi bilo, da naši strokovnjaki študirajo tehnične novosti, ki jih razvoj prinaša. Imamo svoj dokumentacijski center, pa se sprašujem, kako to, da ga nobeden ne koristi? Treba je zasledovati razvoj tehnike, ga sprovajati v organizaciji dela.

Gradis sam je naredil v svojih letih obstoja velik napredek. Ta pa bi bil lahko še večji, če bi šli malo bolj za novimi stvarmi. Zdi se mi, da smo ob novostih preveč skeptični.

— Nekaj gradbenih podjetij se je začelo obračati za delom navzven. Bomo šli mi tudi po tej poti?

— V naši perspektivi je treba resno planirati prevzemanje del v tujini. Dela velikih mostov bo čez ne-

kaj let pri nas zmanjkalo, tudi energetskih objektov ne bo toliko, da bi bili zasedeni. Že sedaj sodelujemo npr. z Westinghouse in to je dobra pot. Doma se moramo navaditi na tuje partnerje, to nam je šola za naprej. Obenem pa nam posodijo za prvo silo še svoje ime, ki žanje po svetu ugled. Priporočljivo bi bilo prevzemanje del tje ob morskih poteh, tam, kjer lahko svoje stroje pripeljemo direktno. Suhozemne poti so za take zadeve precej »boleče« za nas.

— Položaj Gradisa smo že malo orisali, kaj pa Gradisovec?

— Včasih so ljudje menili o gradbenem delavcu, da je to potepuh, ki je enkrat tu, enkrat tam, nasploh so zelo slabo mislili o njemu. Te miselnosti je že danes nekaj. Morali bi že enkrat opletli s tem, saj so gradbinčji ljudje, redno zaposleni, z lepimi delovnimi stažem, stalnim! Danes ne govorimo več o sezonah.

ing. Jože Uršič

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

priznanje, ki so vzgled vsem ostalim in to tesarja Zorman Ivan in Straut Ignac, strojnik Podobnik Jože in težak Narčnik Franc.

Pri gradnji mostu je delalo okrog 60 delavcev in precej vojnih ujetnikov, ki morajo danes popravljati svoje grehe in grehe drugih njihovih tovarišev, ki so še nedavno tu ropali, požigali in uničevali.

Pri vsem delu je danes važno po-

sebno to, da so delavci 100-odstotno dosegli predvojno storilnost, kljub vsem oviram in težavam, ki so jih morali premagati, ter pomanjkanju materiala. Z graditvijo novega mostu v Medvodah je spet dosežen prav lep uspeh v obnovi naše domovine, ki bo s takim vzajemnim, načrtnim in dobrim organiziranim delom kmalu vstala iz ruševin obnovljena v ponos nas vseh.

Državno gradbeno podjetje Gradis je dokončalo z gradnjo mostu v Kranju

(Delavska enotnost, januar 1946)

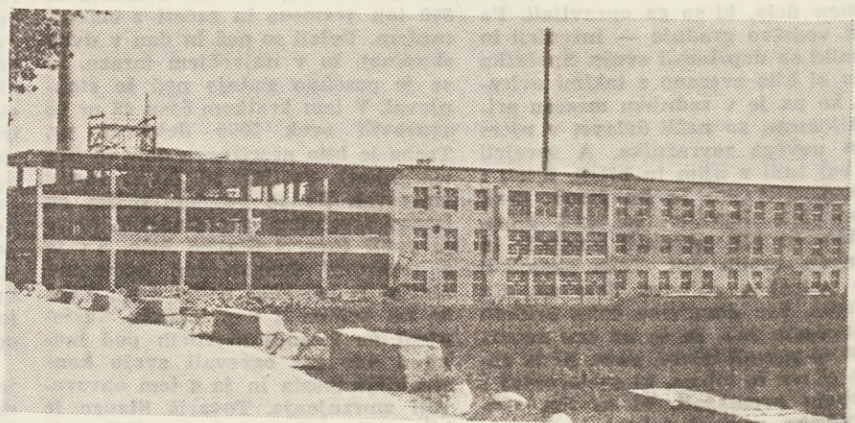
Teden dni po tem, ko je državno gradbeno podjetje GRADIS dogradilo most čez Soro v Medvodah, je dokončalo tudi z gradnjo železobetonskega mostu nad železniško progo v Kranju.

Most, ki so ga prav tako Nemci porušili, so začeli znova graditi meseca oktobra. Ima 36 m razpetine in 58 m višine od temelja do vrha. Gradili so ga delavci, ki so gradili most v Medvodah, vendar so imeli še mnogo trše delo in več težav, ker so stroji — mešalci betona, katere so uporabljali, bili potrebni večjega popravila. Delo je tudi precej ovirala neizvežbanost in obenem pomanjkanje strokovnega osebja. Konstrukcija mostu je okvirna.

V soboto 15. t. m. so začeli z betoniranjem. V 24 urah so pripeljali iz Medvod vse stroje in priprave, ki so jih rabili pri betoniranju. Pri betoniranju kranjskega mostu so porabili še večjo maso betona kot v Medvodah, čeprav ima ta most manjšo razpetino. Tako so porabili 450 m³ betona, 147 kub. metrov cementa in 520 kub. metrov gramoza. Delo je bilo tudi tu zelo oteženo zaradi

zmrzline. Tudi poševna konstrukcija mostu je delo zelo povečala.

Trideset delavcev je bilo tu stalno zaposlenih. Naredili so okrog 8000 delovnih ur. Kot najboljši delavce bi bilo tu potrebno omeniti tesarja Jožeta Juvančiča, zidarja Antona Šilarja, posebno pa je treba pohva-

Tik pod vrhniškim klancem smo zgradili tovarno usnja

Zborovanje gradbenih delavcev in nameščencev

V soboto 20. oktobra se je vršilo zborovanje vseh gradbenih delavcev in nameščencev v Ljubljani. Zborovanja sta se udeležila tudi predsednik Glavnega odbora tovariš Hacc in tajnik gradbenih delavcev in nameščencev tovariš Kopitar.

Tovariš Hacc je orisal pomen prvega zborovanja, ki se vrši na zgodovinski dan obletnice osvobodjenja Beograda. V kratki dobi po osvoboditvi so se naše razmere že precej normalizirale. Popravili so se mostovi, uredile prometne zveze in tudi tovarne so pričele že delati s polno paro.

Objasnil je tudi pomen volitev v ustavodajno skupščino in se bodo vršile 11. novembra. Prav sindikati morajo biti tisti porok, ki naj vodijo volilno borbo v taki višini, da bo zmaga popolna.

Tovariš Kopitar je objasnil namen in delo Osvobodilne fronte, ki je v mesecu juliju na kongresu polagala svoj obračun dela. Obračun je bil lahek, izvršila je svojo nalogo natanko po začetni poti. Nadaljnji njen program je, da združi vse dele naše države v eno celoto: naš Trst, Primorsko in Koroško. Naša enotnost bo preprečila vse nakane naše in tuje reakcije.

(Delavska enotnost, oktober 1945)

Ob 30. obletnici podjetja je papolala naša zastava na vrhu Triglava

Skupina gradisovih planincev iz Skupnih služb, Kovinskih obratov in Strojno prometnega obrata se je odločila, da v počastitev 30. obletnice obstoja podjetja svečano ponese zastavo na vrh Triglava.

Šest planincev se je zbralo v soboto 20. 9. ob 4,30 na dvorišču KO ter se z dvema avtomobiloma odpeljali do Aljaževga doma v Vratih. Tam smo parkirali. Oprtali smo si nahrbtnike ter se podali proti vrhu očaka. Odločili smo se, da jo »mahnemo« po Tominškovi poti. Vriskajoče so potekali prvi koraki. Vsem so žareli obrazi od veselja in ob misli, da se vzpenjamo proti vrhu. Počasni korakov smo se pomikali dalje, toda globel pod nami se je večala. Blizu smo bili Kredarici, težji so postajali naši koraki, manj je bilo nasmejanih obrazov. Znojna so bila naša telesa, usta so postajala suha, a korak se ni ustavil. Vzpodbujajoč drug drugega smo

Gradisovci pred »jurišem« na vrh Triglava stojijo od leve proti desni: Toplar Lojze, Sailer Lojze, Jesenovec Tone, Komar Ivo, Šobečan Ivan, Kristan Drago; leži Gričar Vinko

Po uspešno prehojeni poti še spominski posnetek pred Aljaževim stolpom

se povzpeli na Kredarico, kjer smo se malce okrepli. Po enournem počitku smo si nabrali novih moči in nadaljevali pot do zastavljenega cilja. Pred nami je bilo še tristo metrov vzpona. Lojze je predlagal posnetek. »Gradisove nalepke na nahrbtnike se lepo vidijo!«, je vzkliknil kolega.

Nadaljevali smo pot. Naša volja je postajala vse močnejša, hitro smo napredovali. Ob 14,30 smo vsi zasopli prispeli na vrh. Zadonel je vrisk Gradisove ekspedicije. Naš cilj je bil uresničen. Iz nahrbtnika smo vzeli zastavo. Razvili smo jo in jo pritrčili na Aljažev stolp. Zaplapolala je v prijetnem vetru. Vsi navzoči planinci so nas obkročili, mi pa smo se zadovoljno fotografirali ob Gradisovi zastavi, ponosni, da smo bili prvi, ki smo jo ponesli na naš najvišji vrh.

Dalj časa je oranžna zastava z napisom GRADIS plapolala na Aljaževem stolpu.

S kolegi smo se dogovorili, da se naša pot ta dan konča pri Tržaški koči na Dolici. Previdno smo se pričeli spuščati z vrha. Dvesto metrov pod vrhom smo nenadoma ugledali skupino štirih deklet. Med njimi je bila tudi naša Marinka. Nepričakovano srečanje je bilo veselo. Ponovno smo vzeli zastavo iz nahrbtnika in se slikali. Kmalu smo se razšli — dekleta proti vrhu Triglava, mi pa proti Tržaški koči, kjer smo prespali.

V nedeljo smo se vračali po mulovodski poti prek Luknje nazaj v Vrata.

Malce utrujeni od dokaj naporene poti smo se vrnili na svoje domove. Komar Ivo

Dati moramo streho m lijonom naših ljudi

(nadaljevanje s 1. strani) skrbeli le za enega člana družine in s tem povzročiti, da ostali člani ne delajo ničesar. Razume se, da takšne kompenzacije ne zahtevamo od upokojenecov, invalidov in zlasti ne od težkih invalidov.

Vprašanje gradbene stroke je v naši državi eno najpomembnejših vprašanj in gradbena ministrstva v tem pogledu čakajo velike naloge. Vprašanje obnove je glavno vprašanje naše gradbene stroke, na prvem mestu pa je obnavitev prometa in javnih poslopij. Načrti naj bodo realni. Delati moramo tako, da bomo obnavljali ne pa da bi kratkoma delali načrte ter obnavljali tisto, kar zdaj ni aktualno.

»Zelim, da se v bodoče zavedate, da so pred nami v Jugoslaviji velike naloge, zlasti na gradbenem področju, in da moramo te naloge izvršiti. Obnova je eden najpomembnejših sektorjev in morate ga obvladati. Kolikor so pomanjkljivosti, si moramo prizadevati, da jih odpravimo. Zavedati se morate, da moramo dati streho ne le tisoč, temveč milijonom naših ljudi.

Še dva srebrna znaka sindikata

V eni prejšnjih številkih smo pisali o dveh aktivnih sindikatih, ki sta prejela letos srebrni znak sindikatov. Danes bi radi povedali, da nista bila edina, ampak sta to visoko priznanje dobila še Viljem Zrim, predsednik OOS GE Jesenice in Bogomir Gabrovec, predsednik OOS GE Ravne na Koroškem.

Viljem Zrim je že nekaj let predsednik osnovne organizacije sindikata. O njihovem delu je tovariš Zrim povedal tole:

»S sprejetjem ustave se je bistveno spremenil naš samoupravni sistem. Glede na vsa ta aktualna vprašanja in spremembe v naših TOZD je bila prisotna tudi sindikalna organizacija. Lahko tudi rečemo, da smo po naših močeh sledili vsem tekočim problemom v kolektivu, sodelovali z DS TOZD in z vsemi političnimi organizacijami v kolektivu.«

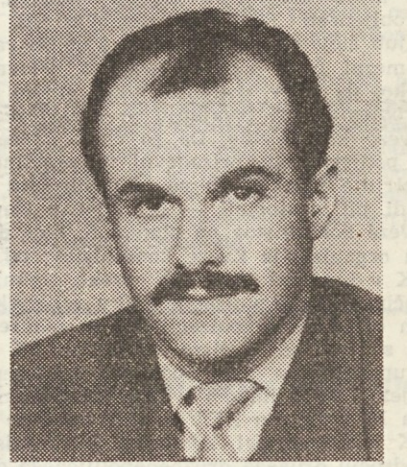
Bogomir Gabrovec pa je dose-

danje delo v sindikatu takole opisal: »V zadnjem času se dosti govori in piše o stabilizaciji gospodarstva v Jugoslaviji. Tudi mi smo se vključili v izvajanje naj-novejših ukrepov in s tem v zvezi smo imeli skupaj z OOSK pri TOZD široko razpravo, kjer smo ugotovili, s kakšnimi nalogami in problemi se bo morala TOZD spoprijeti da bi prispevali k stabilizaciji. DS je že sprejel 15 sklepov za izvajanje teh ukrepov.«

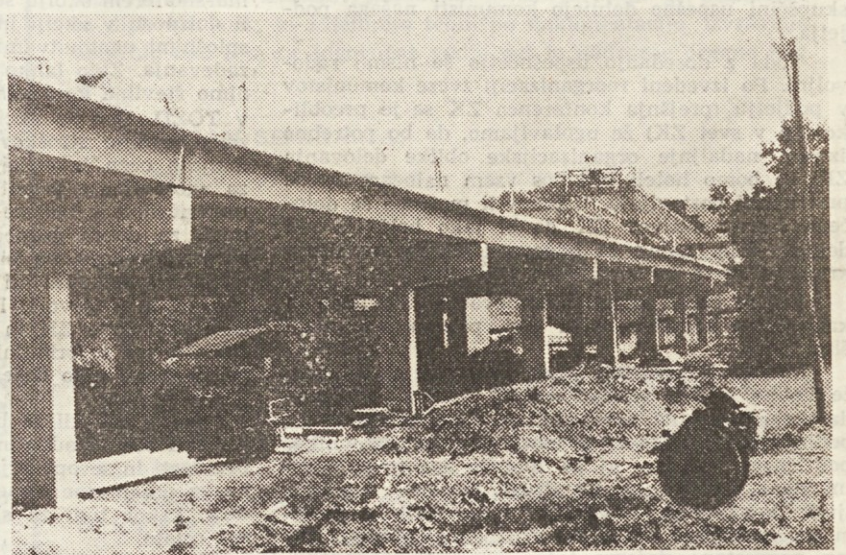
Viljem Zrim je dobil priznanje za uresničevanje delovnih interesov z dolgoletnim in požrtvovalnim delom v sindikalni organizaciji in za pomembne uspehe v njenem uveljavljanju in razvoju, Bogomir Gabrovec pa je bil odlikovan s srebrnim znakom sindikatov za dolgoletno in požrtvovalno delo v OOS in tudi v občinskem sindikalnem svetu Ravne ter v drugih družbenopolitičnih organizacijah.

Viljem Zrim

Bogomir Gabrovec

Montaža nosilcev na nadvozu

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

liti Roka Ramarja, železokrivca, zaradi vzorno položene armature. Tovariš Ramor je doma iz Prekmurja, vztrajen in neumorn delavec, vedno pripravljen prijeti za kakršno koli delo. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti tovarišev inženirjev Omerze, Majdiča in Milajzna, ki so se menjavali v dežurni službi in sami zgrabili tudi za težaško delo v trenutkih, ko so stroji odpovedali. Danes je most zgrajen. Ob pogledu nanj se delavcem, ki so ga gradili, zjasne obrazi in pozabljeno je vse trpljenje in mraz, ki so ga prestali v času gradnje. Z zadoščenjem gledajo sad svojega truda in nemalo so ponosni nanj. Most je zgrajen tudi z mislijo vnaprej, saj je pripravljen za dvoirno železnico, ki bo lahko v določenem času speljana pod njim.

Državno gradbeno podjetje GRADIS je prevzelo tudi gradnjo železnice, ki bo prevezla železno železnico. Prav tako je to državno gradbeno podjetje prevzelo tudi gradnjo skladišča in sindikalnega doma tovarne »Jugobruna«. Novi sindikalni dom, ki ga ima v načrtu sindikalna podružnica v »Jugobruni«, bo lepa zgradba z moderno opremo — z jedilnicami, kopalnicami, dvorano za prireditve in pisarnami za podružnični odbor. To bo tudi prvi, novo zgrajen sindikalni dom v Sloveniji.

Za vsa ta dela, ki jih bo prevzelo državno gradbeno podjetje GRADIS v Kranju in okolici, ima podjetje v načrtu posebno napravo za pridobivanje gramozov iz Save, s pomočjo katere bodo lahko pridobivali gramoz za polovično ceno. GRADIS hoče prvič čim bolj zmechanizirati delo, kar bo prišlo v poštev predvsem zaradi pomanjkanja delovne sile, in drugič podaljšati sezonsko delo, saj

se trudi, da bi čim bolj omejilo brezposelnost čez zimo. Na podoben način bodo rešili to vprašanje tudi v vseh industrijskih centrih, kjer imajo v načrtu večja gradbena dela. Z graditvijo cestnega mostu v Kranju, s katerim je dosežen spet nov in znaten uspeh v naši obnovi ter z vsemi načrti za gradnje v bliž-

nji prihodnosti, državno gradbeno podjetje GRADIS dokazuje, da bo z velikim prizadevanjem svojega delavstva, načrtno in pravilno organizacijo dela pod vodstvom inženirjev in tehnikov, doprineslo svoj veliki delež pri obnovi in pomagalo ustvariti delovnemu človeku nov in srečen dom.

NAJBOLJŠI, ZASLUŽNI IN POHVALJENI KOLEKTIVI

PREHODNO ZASTAVO VLADE FLRJ IN NAGRADO PREJMEJO V LR SLOVENIJI NASLEDNJI NAJBOLJŠI KOLEKTIVI:

Železniška postaja Gorica (40.000). — Zvezno podjetje za hidroelektrarne »Hidromontaža« Maribor — Hidroelektrarna Dravograd (45.000). — Tovarna avtomobilov Maribor-Tezno (780.000). — Tovarna za elektrotehnično in fino mehaniko »Iskra« Kranj (465.000). — Tovarna kmetijskih strojev Maribor (30.000). — Tekstilna tovarna »Inteks« Kranj (190.000). — Tovarna stekla Rogaska Slatina (115.000). — Tovarna dušika Ruše (145.000). — Gradbišče hidrocentrale Moste-Zirovnica — Gradbeno podjetje »Gradis« Ljubljana (80.000). — Tiskarna »Ljudsko pravico« Ljubljana (70.000). — Okrajna pošta Celje (20.000). — Narodna banka FLRJ za Slovenijo Ljubljana (65.000). — Državna investicijska banka FLRJ, Centrala za LR Slovenijo Ljubljana (10.000).

PREHODNO ZASTAVO CENTRALNEGA ODBORA ZSJ IN RESORNEGA MINISTRA DOBIJO V LR SLOVENIJI NASLEDNJI:

Četrty nadzorniški okraj za vzdrževanje proge Celje (45.000). — Premogovnik Trbovlje (715.000). — Elektroprenos Maribor (65.000). — Železarna šore (245.000). — Topilnica in valjarna cinka Celje (165.000). — Industrija kovinskih izdelkov »Impol« Slov. Bistrica (205.000). — Tovarna celuloze Videm-Krško (60.000). — Lesno industrijsko podjetje št. Peter na Krasu (20.000). — Gradbišče Litostroj republiškega podjetja LR Slovenije »Gradis«, Ljubljana (60.000). — Tovarna cementa in salonita »15. septembra«, obrat cementarne Anžovo (50.000). — Podjetje »Kamnik« (95.000).

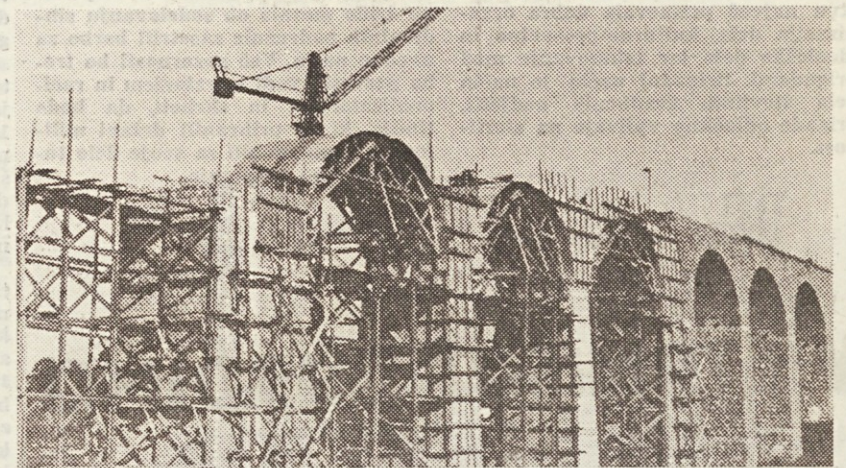
MED POHVALJENIMI S PODROČJA LR SLOVENIJE SO:

Železniška postaja Ljubljana-Šiška. — Šesti nadzorniški odsek za vzdrževanje proge Maribor. — Nadzorništvo za zveze in telegrafsko-telefonske naprave v Celju. — Nadzorništvo za zveze in telegrafsko-telefonske naprave v Ljubljani. — Nadzorništvo za zveze in telegrafsko-telefonske naprave v št. Petru na Krasu. — Nadzorništvo za zveze in telegrafsko-telefonske naprave v Mariboru. — Železniška postaja Ljubljana-Šiška.

Letna skupščina gradbenih delavcev Slovenije

DOSI DANJI USPEHI GRADBINECV dokazujejo revolucionarnost in visoko razredno zavest gradbenih delavcev LRS

(Delavska enotnost, junij 1950)

Takole smo včasih gradili viadukte

4. in 5. junija je bila v Celju IV. letna skupščina Republiškega odbora sindikata gradbincev Slovenije. Skupščini so poleg delegatov prisostovali predsednik GO ZS Slovenije tov. Janko Rudolf, pomočnik ministra za gradnje zastopnik ministra za delo in Centralne uprave.

Iz poročila Republiškega odbora, ki ga je podal tov. Šubašič, so bili razvidni uspehi, katere dosegajo naši požrtvovalni gradbeni delavci pri izpolnjevanju velikih nalog prve petletne. Ti uspehi so predvsem plod socialističnega tekmovanja, zaradi ka-

terega so leta 1947 zgradili za 243 % več objektov kakor leta 1939, leta 1949 pa za 277 % več kakor leta 1939. Če bi tem številkam, ki obseva samo planska dela, prišteli še vsa izvenplanska, bi se odstotek še znatno dvignil.

Za vse te velike gradnje je potrebno ogromno gradbenega materiala, ki ga večinoma izdelujemo v naših opekarnah, cementarnah, kamnolomih, skratka v industriji gradbenega materiala. Zaradi uspehov gradbenih delovnih kolektivov, brigad in posameznikov je mogoče da sta dve hi-

Komunisti Gradisa ob 30. obletnici, njihove naloge v bodoče

Ob 30-letnici Gradisa bi morali tudi dati oceno dela Zveze komunistov v dosedanjem obdobju. Vendar pa bi bilo smotnejše, če bi se opirali na prihodnost in si zadeli naloge, ki nam jih določa Zveza komunistov Jugoslavije, ter vsi njeni organi.

Res je, da smo komunisti v podjetju sorazmerno maloštevilni, saj smo v preteklosti predstavljali komaj 2 do 3% vseh zaposlenih delavcev v podjetju.

Vendar pa smo zadnja leta to razmerje že izboljšali, tako da nas je vseh že blizu 300 članov oziroma 5% zaposlenih. Tudi v vseh naših temeljnih organizacijah združenega dela nimamo še povsod organizirane osnovne organizacije Zveze komunistov. V 17 obstoječih temeljnih organizacijah združenega dela imamo še tri, kjer ni organizirana Zveza komunistov, vendar pa so te temeljne organizacije kljub temu čvrsto povezane z jedrom komunistov in se tudi čuti tam njihovo delovanje. Seveda odpade zaradi tega še toliko večje breme in odgovornost maloštevilnemu članstvu, da se partijska politika izvaja na vseh ravneh, v sleherni temeljni organizaciji združenega dela in v podjetju kot celoti.

Kljub temu pa je Zveza komunistov v podjetju v preteklosti le uspešno opravljala svoje delo, saj je kljub majhnemu številu članstva, kljub razdrobljenosti TOZD po območju SR Slovenije in kljub številnim gradbiščem, kjer so raztreseni posamezni člani ZK, le uspešno delovala, delovala tako, da ni v podjetju nikoli prišlo do resnejših problemov pri izvajanju in uresničevanju politike Zveze komunistov. Da so člani Zveze komunistov v podjetju bili prizadevni in pravilno usmerjeni, potrjuje tudi to, da so iz naših vrst člani vedno tudi bili zastopani — izvoljeni v številne organe Zveze komunistov na območjih, kjer deluje osnovna organizacija Zveze komunistov; od organizacije ZK v krajevni skupnosti, preko organizacije ZK v občinah, do organizacije ZK v republiki. Člani naših osnovnih organizacij ZK so namreč bili doslej in so tudi sedaj člani konferenc ZK v krajevnih skupnostih, so člani občinskih konferenc (in komitejev) ZK, in imamo svojega člana celo v CK ZKS. Na X. kongresu ZKJ je naše osnovne organizacije ZK tudi zastopal komunist iz Gradisa. Tudi na področju drugega družbenopolitičnega dela smo dokaj uspešni, saj so številni naši člani delegati v občinskih zborih, skupščinah in tudi v Republiški skupščini uspešno delujejo komunisti našega podjetja.

Toda z dosedanjo uspešnostjo še nismo zadovoljni. Po izvedeni reorganizaciji zveze komunistov v podjetju (prejšnja konferenca ZK se je preoblikovala v svet ZK) že ugotavljamo, da bo potrebno izvesti nadaljnje organizacijske oblike delovanja ZK, če bomo hoteli biti kos vsem nalogam, ki se pred nami postavljajo. Ustanoviti moramo še določeno število aktivov ZK, da bi tako bolje izvedli delitev dela, nalog in odgovornosti za nadaljnjo krepitev zveze komunistov v podjetju.

Več se bomo morali prizadevati za številčno in kakovostno krepitev naših vrst, predvsem z mlajšimi člani.

Dosedanji rezultati resda dokazujejo, da smo že veliko storili, vendar resnost sedanjega gospodarskega trenutka narekuje, da bomo lahko le na podlagi jasno zastavljene poti, točnega rokovnika, političnega pritiska, ki ga morajo zagotavljati na eni strani vodstva in na drugi množice delovnih ljudi, konkretnih zadolžitve posameznih organov in posameznikov ter zlasti družbenega gibanja, ki mu neprestano dajemo točno opredeljene zagone, zagotovili uspeh.

Tako mora biti vsakemu, ki se zaveda pomena nadaljnjih akcij, jasnih nekaj poglavitnih spoznanj: — prvič, da mora vsak prispevati svoj delež in začeti akcijo predvsem pri sebi;

— drugič, da nam samo aktivnost v našem lastnem delovnem in življenjskem okolju, v delovni organizaciji in občini daje moralnopolitično podlago, da zahtevamo skladnost tudi v republiškem okviru;

— tretjič, da so predlogi, ki jih pripravljamo, v bistvu letošnji ukrepi in brez njihovega uresničevanja ne moremo načrtovati naprej;

— četrtič, da lahko resnično govorimo o najširši množični podpori zahtevi, da moramo položaj našega gospodarstva spreminjati predvsem v tako imenovani bazi in da se mora vsakdo ne le zavedati, temveč tudi uresničiti svoje dolžnosti in

— petič, da določeno prestrukturiranje gospodarstva ne pomeni samo bitke za hitrejši razvoj prednostnih dejavnosti, temveč dolgoročen proces, ki bo zahteval še veliko dela, odrekanih in prizadevnosti.

Popolnoma razumljivo je, da je dobra organiziranost akcije pogoj za rezultate, toda le-teh sama po sebi še zdaleč ne zagotavlja. Bitka, ki smo jo začeli, namreč ne pomeni samo trenutnega reševanja problemov, temveč v mnogočem tudi spreminjanje razmere v našem gospodarstvu. Ne moremo namreč pričakovati čudežev in tega, da bi nam dinar, ki bi ga neodgovorno zapravili, kdorkoli vrnil. Logika dobrega gospodarjenja, ki je tesno povezana s samoupravljanjem, nedvomno zahteva ne samo odločno ukrepanje na vseh ključnih področjih, ki smo jih opredelili, temveč tudi spopad z vsemi odpori, ki temeljijo zlasti na starih načinih gospodarjenja, na prizanesljivosti do vseh tistih, ki nočejo spreminiti svojega obnašanja, na inflacijskem ravnanju, ki ga še vse preveč uporabljamo pri naših odločitvah in podobnih izkrivljanjih. Gre namreč predvsem za večletni program postopnega zmanjševanja inflacije, ki ga lahko zagotovi predvsem racionalnejše ravnanje na vseh ravneh, skladen ekonomski sistem in ustrežnejša družbeno-ekonomski politika.

Dosedanje delo je pokazalo, da se razmere resnično spreminjajo na bolje, pa čeprav lahko za zdaj še vedno govorimo o precejšnjih razlikah glede prizadevanj med temeljnimi organizacijami združenega dela. Ob konkretnosti enih so namreč v marsikaterem okolju še vedno očitno prelahko vzeli dolžnosti v akciji in se zadovoljili z nekakšnimi splošnimi ugotovitvami, ki lahko samo slabijo prizadevanja. Zato lahko toliko bolj razveseljivo ocenimo številne konkretne pobude, ki so jih sprejeli v TOZD. Gre za akcije, ki segajo od sklepov za zmanjševanje stroškov vsaj za odstotek, prek temeljnih ocen investicij, kjer nikakor ne gre samo za ugotavljanje pokritosti, temveč tudi za njihovo upravičenost v bodoče za imenovanje posebnih komisij za dobro gospodarjenje na vseh ravneh in za prizadevanja, da bi nekatere probleme resnično rešili z dodelanimi ali novimi samoupravnimi sporazumi in dogovori. Ponekod se celo zahteva, da se organizacije ZK in zbori delavcev ponovno sestanejo, ker s formalnimi sestanki in nekonkretnimi dogovori niso dosegli tistega, kar je bil smisel teh sestankov.

Da bi dosegli še boljše rezultate, bomo morali delovati bolj skladno in enotno, si med seboj bolj pomagati in se opozarjati na slabosti, kar velja tako za posamezne temeljne organizacije združenega dela, kakor tudi za skupne službe in za podjetje kot celoto.

Le v enotnosti bomo lažje obvladali vse težave. Vinko Koletu, dipl. oec.

Delo je otežkočeno zaradi železniškega in cestnega prometa

SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA
REPUBLIŠKI KOMITEJ ZA VZGOJO
IN IZOBRAŽEVANJE
LJUBLJANA
SUFANČEVA ULICA 3 — P. P. 644 — TEL. 23-644

Številka: 022-5/73

Datum: 1/7-1975

Na podlagi drugega odstavka 40. člena zakona o republiških upravnih organih (Uradni list SRS, št. 39-474/74) in v zvezi s prvim odstavkom 4. člena pravnika o postopku za verifikacijo izobraževalnih organizacij (Uradni list SRS, št. 30-214/71) izdaja predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje

ODLOČBO

o verifikaciji Centra za izobraževanje GIP GRADIS Ljubljana, Korytkova 2

1

Ugotavljamo, da center za izobraževanje GIP GRADIS Ljubljana, (v nadaljnjem besedilu: izobraževalna organizacija) izpolnjuje

pogoje 8. in 9. člena zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem (Uradni list SRS, št. 4-19/71).

2

Izobraževalna organizacija je predložila zahtevek za verifikacijo pod številko z dne 6/12-1974.

Na zahtevek iz prejšnjega odstavka in po ugotovitvi iz 1. točke te odločbe se izobraževalna organizacija verificira za naloge, ki jih trajno opravlja v skladu s svojim statutom in svojimi splošnimi akti ter v skladu z zakonom in na podlagi zakona izdanimi predpisi.

3

Odredi se vpis izobraževalne organizacije v evidenco izobraževalnih organizacij v skladu z navodilom za vodenje evidence izobraževalnih organizacij (Ur. l. SRS, št. 30-215/71).

4

Ta odločba velja toliko časa, dokler bo izobraževalna organizacija izpolnjevala predpisane pogoje.

Če se pozneje ugotovi, da izobraževalna organizacija ne izpolnjuje več predpisanih pogojev, se uvede postopek v skladu s prvim odstavkom 12. člena zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem za odpravo pomanjkljivosti oziroma izda odločba o izbrisu izobraževalne organizacije iz evidence.

Narjesnik
predsednik republiškega komiteja
Leopold Kežar
Leopold Kežar

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

drocentrali že v pogonu in da številne nove tovarne že dajejo svoje izdelke. Zato niso majhna priznanja, ki so jih prejeli kolektivni gradbenih delavcev Slovenije. »Gradis« Moste-Zirovnica, gradbišče »Gradis« Litoštroj v Ljubljani in gradbišče »Gradis« Strnišče so celo med najboljšimi kolektivi v državi.

K dvigu storilnosti je v gradbenstvu največ prispevala dobra organizacija dela, kulturno-prosvetno in ideološko delo ter tekmovanje med brigadami. Brigadni način je način dela številnih gradbenih podjetij, brigade odločilno vplivajo na storilnost.

Borbo naših gradbenih delavcev za socializem nadalje zgovorno potrjuje dejstvo, da je bilo leta 1949. proglašeni 3844 udarnikov in da je od 1. maja 1950 že 43 delavcev in delavk izpolnilo svoj prvi petletni plan.

Pri uvajanju norm so dosegli, z izjemo okrajnih in lokalnih podjetij, leta 1949 vidne uspehe. Podjetja, ki ta vprašanja niso jemala dovolj resno, bodo morala ob sodelovanju sindikalnih podružnic zaostri borbo za uvedbo norm. Več pozornosti bo treba posvetiti tudi nevarjem in racionalizatorjem in skrbeti, da bodo ljudje, ki so prihranili državi milijonske vsote, dobili za svoje delo tudi zaslužen priznanje.

Ijati premični oder, s katerim so porabili le eno petino časa in materiala, kot bi ga sicer morali. Žerjave, ki so bili preobremenjeni z delom, so na skladišču boksita zamenjali z lesenim premičnim žerjavom za montažo železobetonskih preklad in nosilcev. Pri graditvi stanovanjskih blokov v naselju so uporabljali montažne stropove in montažne preklade, da se s tem prihrani les in dragoceni čas.

Tekmovanje se je širilo. Sledila so tekmovanja na nizkih gradnjah, kjer je tlakarska brigada presegla normo 130%, na usmerjevalcih pa so betonirji presegli normo 275%. Najboljši rezultat tekmovanja so dosegli zidarji pri zidanju stanovanjskih blokov sektorja naselje, kjer so presegli normo za 360%!

Rezultati tega tekmovalnega poleta v preteklem letu so bili naslednji: na gradbišču je bilo izvedenih 76.829 kvadratnih metrov zemeljskih del, armiranega betona je bilo vgrajeno 18.689 kubičnih metrov, sezidano je bilo 7716 kubičnih metrov opečnega zidu, ometov je bilo narejenih 65.465 kvadratnih metrov, cestišča je bilo izgotovljenega 7500 kvadratnih metrov itd.

Gradbišče je dobilo za dosežene uspehe časten naslov drugega najboljšega gradbišča za visoke gradnje v državi in od Centralnega odbora ZSJ prehodno zastavo ter visoko denarno nagrado. To priznanje je delavstvo le še podkrepilo v nadaljnji borbi za plan. Največje zasluge pri izpolnjevanju planskih nalog imajo naši udarniki, katerih je bilo v preteklem letu proglašanih 101. Poleg tega je bilo 142 delavcev pohvaljenih, 143 pa nagrajenih. Šest delavcev kolektiva dela že za zadnje leto petletke, 49 delavcev pa je že dovršilo delo za leto 1950.

Gradbišče Gradis v Strnišču drugi najboljši za visokogradnje

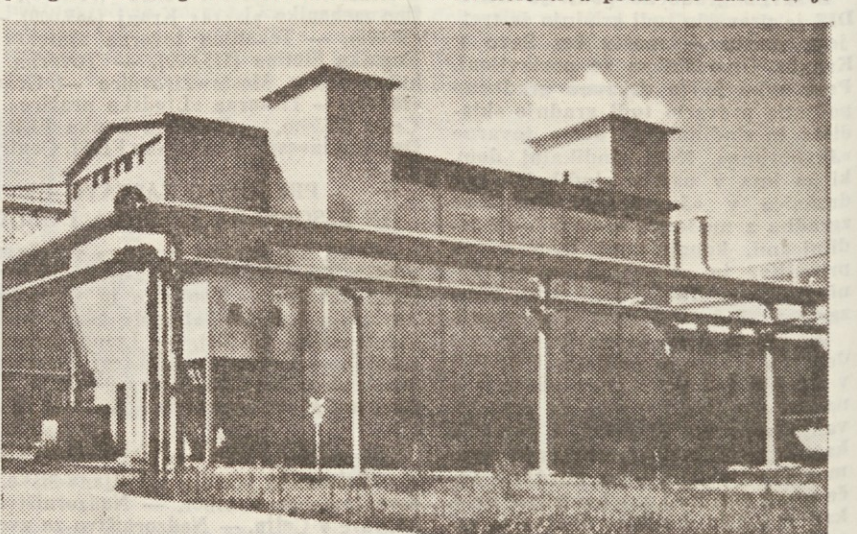
(Delavska enotnost, marec 1950)

Delovni kolektiv »Gradis« v Strnišču si je že drugi priborih prehodno zastavo resornega ministrstva in CO ZSJ ter visoko denarno nagrado in časten naslov »Zaslužni delovni kolektiv«.

Svečanosti, ki je bila te dni, so se poleg številnih gostov udeležili tudi

pomočnik zveznega ministra za gradnje tov. ing. Jože Valentincič, pomočnik ministra za gradnje SRS ing. Gašper Muha, član CO ZSJ tov. Velimir Gagič in član GO ZSS tov. Jože Plečnik.

V svojem govoru, ko je potem izročil kolektivno prehodno zastavo, je

Tudi Kidričevo smo zgradili v »prvi petletki«

V STRNIŠČU GRADIMO

Tam, kjer se je do pred nekaj leti razprostiral borov gozd okoli Lovrenca na Dravskem polju, se sedaj gradi in raste eden največjih kombinatov težke industrije v naši državi in v Evropi sploh — tovarna glinice in aluminija.

Gradbeni kolektiv Gradisa gradi kombinat, ki bo velika pridobitev v borbi za našo ekonomsko osamosvojitvev.

Že pri samem vходу na gradbišče se odpira opazovalcu pogled na močene stavbe, ki so plod požrtvovalnega dela kolektiva. V preteklem letu je kolektiv dosegel lepe uspehe. Tekmevali so skoraj vsi sektorji po

novem načinu dela. Na sektorju Elektrolize, kjer gradijo dve mogočni, pol kilometra dolgi hali železobetonske konstrukcije, so tekmovalne brigade železokrivcev in presegle normo za 160%, njihovemu zgledu so sledili tesarji in presegli normo 100%, dokončali pa so delo betonirji, ki so presegli normo za 170%! Vse te brigade so tekmovalne na srednjem delu hale A, za katerega nam Madžari po dogovoru niso poslali načrtov in so mislili, da bomo morali delo na tem delu hale ustaviti. Ta sektor je dal spodbudo za vsa nadaljnja tekmovanja na gradbišču.

Na Elektrolizi so pričeli uporab-

Tridesetletno izkustvo - garancija kvalitete

Gradis na Zagrebškem velesejmu

Ob 30-letnici podjetja Gradis, je Privredni vjestnik iz Zagreba objavil obširen članek o našem delu in uspehih. Objavil je tudi slike naših izdelkov, razstavljenih na zagrebškem velesejmu. Tako nas je poleg vzorno urejenega razstavnega prostora na velesejmu, podprl tudi tisk, javno mnenje, predvsem pa kupci naših izdelkov in poslovni partnerji se vseskozi pohvalno izražajo nad kvaliteto naših izdelkov. Da, tudi to je Gradis — delček nas samih.

Letos so se na jesenskem Zagrebškem velesejmu razstavljali Kovinski obrati Ljubljana in Obrat gradbenih polizdelkov iz Ljubljane. Tako so se številni gradbeni mehanizaciji iz vseh evropskih dežel pridružili še izdelki kovinskih obratov Ljubljana in sicer:

— prevozne betonarne	SB-15
— ročni skreper	RS-3
— prevozni silos za beton	B-4/B-6
— igličasto dvigalo	ID-500-750
— krožno žago	KŽ-7,5

Naši strokovnjaki na zagrebškem velesejmu

Poslovnost v prvi plan

Obrat gradbenih polizdelkov pa je poleg že znane naše sistema GRA-DIS-VELO, letos prvič razstavljal še cisterne iz zelezo-betona za vino ali druge konzumne tekočine. Slednje smo imeli priložnost videti tudi na letošnjem vinskem sejmu v Ljubljani.

Brez dvoma so cilji in poslovna politika naših obratov najboljša, saj se na zagrebškem velesejmu zbirajo poslovni ljudje skoraj iz celega sveta, in če nečemo naše izdelke prodajati prek meja Republike in celo države, je potrebno že danes misliti na jutrišnji dan. Zato je naša prisotnost na zagrebškem velesejmu več kot nujna.

IN KAJ PRAVIJO NASI IZVAJALCI?

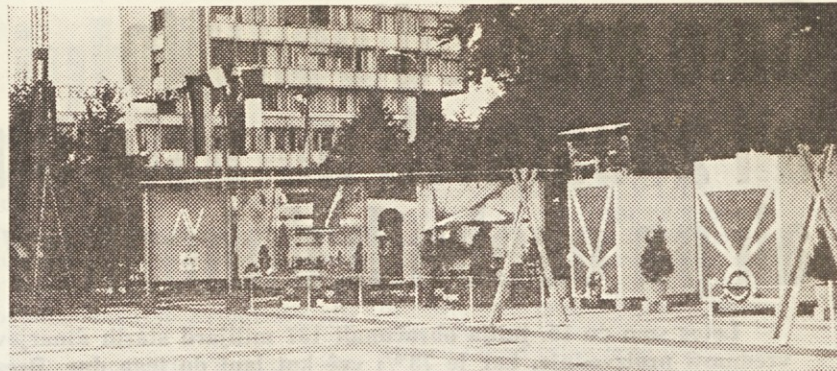
Joško Repše, Ludvik Rizmal...
Nedavno je vsakokratni zagrebški velesejem, kot največji od vseh drugih domačih, veren kazalec obsega poslovnega utripa v naši državi. Posebej še velja to za jesenske sejme v Zagrebu, ki so bili doslej visoko iznad spomladanskih, po obsegu sklenjenih poslov.

Teško bi bilo napovedovati končni obračun na sejmu sklenjenih poslov. Za GIP GRADIS to niti ni pomembno, bolj zanimivo zanj ostaja le dosedanja obisk našega razstavnega prostora in intenzivnost zanimanja za razstavljenе objekte.

Ceprav ugotavljamo, da je obisk na sejmu manjši kot sicer, pa tudi zanimanje za eksponate, to so gradbena oprema ter izdelki našega OGP je bilo na prejšnjih sejmih neprimerno večje.

Do takih in podobnih ugotovitev prinajajo tudi Gradisovi poslovni partnerji, ki tudi razstavlajo na sedanjem sejmu. Med vzroke, ki neposredno in najmočnejše vplivajo na zmanjšano poslovno dejavnost na sejmu, je treba poiskati tako v najnovejših omejitvah pri novih investicijah, ker jih je treba tudi pokriti z odgovarjajočimi finančnimi sredstvi, prav tako pa tudi v omejitvah uvoza. Vendar, če treznejše presojo navedene omejitve, jih je treba vsakakor oceniti kot pozitivne. Se posebej z ozirom na prodajo naše gradbene opreme (betonarne itd.) katere uvoz je bil v preteklosti močno konkurenčen, čeprav v večini primerov tudi nepotreben, sedaj pa praktično sploh ustavljen. Prav tako pomenijo tudi novi predpisi o finančnem kritju investicij isto rešeto, skozi katerega bodo v bodoče prihajali do nas le taki kupci, ki bodo naročeno blago ne samo kupili, ampak tudi plačali.

Vse zgoraj navedeno pa nas v Gradisu opominja, da se organizacijsko še tesneje utrdimo in da z večjo storilnostjo povečamo tudi našo konkurenčnost.

Razstavni prostor na GR je bil lepo urejen

Sodobno vinarstvo s sodobno opremo

S takšnim motom je bil na ljubljanskem vinskem sejmu, ki je bil od 26. 8. do 8. 9. na GR, predstavljen Gradis ob sodelovanju italijanske firme Angelo Velo.

Po uspešni predstavitvi in vpeljavi novega sistema industrijske gradnje hal z Y nosilci, ki ga v sodelovanju s to firmo že nekaj časa uveljavlja naša TOZD obrat gradbenih polizdelkov, se bo verjetno proizvodni program razširil tudi na druga področja. Kot prva izmed oblik novega sodelovanja bo verjetno na področju vinarstva. Na podlagi dolgoletnih izkušenj so v tej znani italijanski firmi začeli z izdelavo cistern iz armiranega vibriranega betona za shranjevanje vin in drugih jedilnih tekočin. Cisterne, ki se izvajajo po zaščitnih ekskluzivnih konstrukcijskih siste-

mih naj bi zagotavljale enako kvaliteto shranjevanih tekočin, poleg tega pa imajo še nekaj prednosti pred ostalimi oblikami tovrstnega shranjevanja in sicer: izredna trajnost, mobilnost in brezkonkurenčna ekonomičnost.

Ob upoštevanju teh prednosti, bodo tudi naši strokovnjaki za vinarstvo mogoče spoznali, da k sodobnemu vinarstvu sodi tudi sodobna oprema. In če bo tako, potem bodo verjetno tudi v našem obratu začeli s proizvodnjo cistern in rezervoarjev za shranjevanje vin.

ZVEZA GRADBENIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV SLOVENIJE
LJUBLJANA, ERJAVČEVA ULICA 15

Razpisujemo Informativno-pripravljalne seminarje za strokovne izpite gradbenih tehnikov, gradbenih inženirjev, dipl. gr. inženirjev in dipl. inž. arh., ki izdelujejo tehnično dokumentacijo, izvršujejo kontrolo nad njo, za odgovorne vodje del in nadzorne organe nad deli.

PROGRAM SEMINARJA:

1. Polaganje strokovnih izpitov v gradbeništvu — pojasnila.
2. Tehnični predpisi in standardi.
3. Predpisi za varstvo pri delu.
4. Poznavanje mehanizacije in orodja.
5. Pravni predpisi.
6. Poslovanje in kalkulacije.

Enotedenski seminarji bodo v Preddvoru pri Kranju in to s pričetkom 6. oktobra, 10. novembra in 8. decembra 1975.

Zaključeni pa bodo z ogledom Specializiranih strojnih obratov v Ljubljani 10. X., 14. XI. in 12. XII. 1975.

Kandidati bodo prejeli del seminarskega gradiva s programom od 1, 4, 5 in 6.

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

pomočnik zveznega ministra za gradnje tov. ing. Valentinčič čestital kolektivu k doseženim uspehom in poudaril, da je to drugi najboljši kolektiv za visokogradnje v državi, ki ima zelo razvit brigadni način dela, po katerem dela že 89 % delavcev.

»Naloge«, je dejal, »ki nas čakajo v letošnjem letu širom po vsej državi, so veliko večje kot doslej. Vse te naloge pa bomo lahko izvršili le tedaj, če bomo povečali produktivnost dela, pravilno izkoriščali gradbeno mehanizacijo ter zmanjšali fluktuacijo delovne sile. Odstraniti je treba vse napake na gradbiščih in se v bodoče predvsem držati gesla: organizirati našo proizvodnjo 100 % po brigadnem načinu.

Fluktuacija delovne sile je boleča točka v gradbinstvu. Po statističnih podatkih iz preteklega leta je razvidno, da je bilo po gradbiščih v naši državi zaposlenih približno 250.000 delavcev — skozi gradbišča pa je šlo 460.000 delavcev — kar pomeni, da se je 210.000 delavcev sprehajalo iz enega delovišča na drugo in niso bili nikjer pravilno zaposleni. Zato naj bo prva naša najvažnejša naloga letošnjega leta, ustališi delovno silo. Druga važna naloga gradbincev pa je: zmanjšati proizvodne stroške, ne da bi pri tem trpele plače delavcev.

Delavci so z viharnim odobravanjem sledili govoru tov. pomočnika zveznega ministra za gradnje. V resolucijah, ki so jih poslali CK KPJ, CO ZSJ in GO ZSS se kolektiv zavazuje, da si bo tudi tretjič priložil Prehodno zastavo in še nadalje nemojno stopal po poti, ki sta mu jo začrtala Partija in tovariš Tito.

Uš.

GRADITELJI HIDRO-CENTRALE VUZENICA

se borijo, da izvršijo čim več del do zaključka 1. polletja

DELAVSKA ENOTNOST — junij 1950

Detonacije min v globoki gradbeni jamj na gradbišču hidrocentrale Vuzenica bodo v kratkem za nekaj časa utihnile. Minerske in prevozne brigade bodo do 1. julija v celoti končale izkop desnoobrežne gradbene jame.

Na gradbišču v Vuzenici primanjkuje okrog 50 % delovne sile in zaradi tega vuzeniški graditelji ne bodo mogli doseči v prvem polletju takih planskih uspehov, kakor njihovi tovariši v Medvodah in Mostah. Toda to kolektivu ne jemlje poguma, ampak skušajo vsj nadomestiti pomanjkanje delovne sile s tem večjo požrtvovalnostjo. O tem govori 113 udarniških naslovov, ki so si jih pridobili graditelji hidrocentrale, medtem ko so miner Franc Milošič, železokrivce Janez Krušič, strojevodja Rudolf Zelenko, delavec Ivan Ivančič, tesarji Ivan Kamenšek, Franc Draškovič, Franc Heybal in žerjavovodja Marko Perič že izpolnili svoje naloge prve petletke.

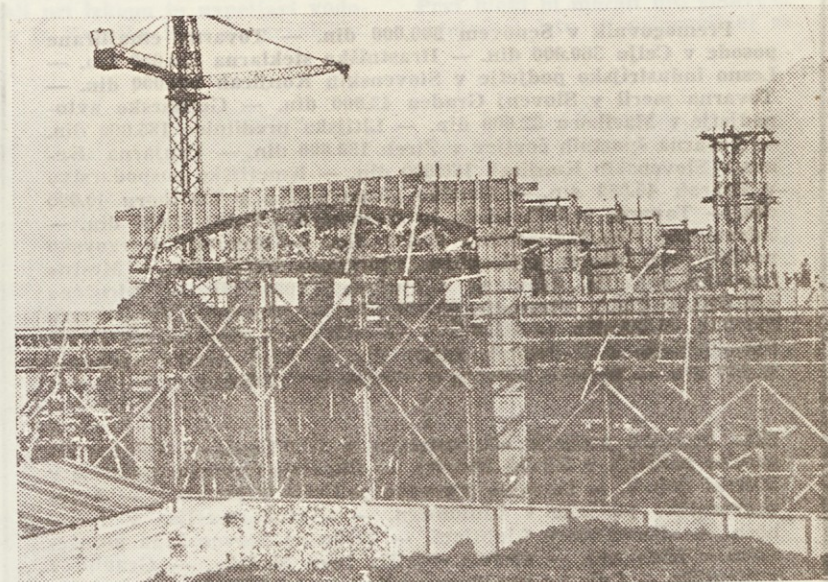
Noč in dan se vrstijo na delovnih mestih pri separaciji, žičnicah in žerjavih brigade vuzeniškega kolektiva. Bager nad separacijo neprestano trga iz pobočja hriba na levem

bregu Drave nove in nove količine peska, vendar so plasti na tem mestu precej različne in razna debelost kamena zavira enakomerno delo betonierjev. Z uvedbo posebnih vibratorskih mrež namesto bobnov po zamisli inženirja Borisa Pipana, separacija dela mnogo hitreje, kot prej, ter dosega pri tem tudi boljše kakovost mešanice. Žičnice prenesejo vsako uro 18 kubikov gradbenega materiala do betonarne, ki je zgrajena sredi provizoričnega mosta, tako da bo lahko služila tudi drugo leto, ko bodo začeli betonirati tudi v levo-obrežni jami. Pri prevozu je zaposlenih v mešanih brigadah tudi veliko žena. Angela Butolen, ki si je priborila udarniški naslov že pri gradnji hidrocentrale Savica, se je usposobila za pomožnega strojnika in te dni je postala brigadir ene najboljših brigad. V sami betonarni tekmujejo med seboj brigade Konrada Ferka in mladega Medjimureca Edija Zadravca, ki ostane na delu, če je potrebno, tudi po 12 ali 14 ur. Pod rokami požrtvovalnih brigad tesarjev, železokrivcev in betonierjev v sami gradbeni jami, 30 metrov pod mostom, vedno hitreje rastejo tudi same bodoče naprave hidrocentrale — desnoobrežna ločna stena in prvi turbinski steber s komplicirano sesalno cevjo. Izkušeni betonerski mojstri Andrija Petek, Ivan Dobaj in Maks Polič, ki so si pridobili mnogo znanja pri graditvi hidrocentrale Mariborski otok, prenašajo svoje izkušnje na mlajše graditelje. Železne roke velikih 15-tonskih žerjavov se vsakih nekaj minut spuščajo v globino gradbene jame, odnašajo izkopani material in prinašajo mešanico za vgrajevanje. Okrog 60.000 kubi-

kov kamena, zemlje in drugega materiala so izkopale v času enoletne borbe minerske in kopaške brigade, danes pa se njihova naloga zaključuje in glavna beseda pripada zdaj betonierjem.

Se pred nekaj leti je tekla tudi pod prijaznim vuzeniškim naseljem Drava po strugi mirno naprej in no-

sila s seboj ogromno neizkoriščene energije. Danes se na njenih bregovih razvija pravo delovno mravljišče, človek se je zagrzel v stene in zajezil pohod njenih valov in čez nekaj let bo stala na tem mestu mogočna hidrocentrale, ki bo dajala nad 50 tisoč kilovatom električne energije.

Gradnja »Litostroja« leta 1946 največje tovarne na Balkanu

Smo pred odločitvijo ali zaustaviti poraste stroškov ali pa osebnih dohodkov

Letos smo do 15. julija obračunali 137 milijard starih dinarjev vrednosti proizvodnje, kar je 73% več kot lani do tega dne. Brez upoštevanja porasta cen, se je povečal fizični obseg del za 28%, pri čemer gre na porast števila zaposlenih oziroma opravljenih ur 15%, na porast produktivnosti pa 11%. Pri porastu obračunane vrednosti proizvodnje so deleži taki: cene — 52%, ure — 18%, produktivnost — 20%, skupaj — 100%.

Vsled počasnejšega porasta tujih (obratniških) storitev, se je VCP povečala (indeks 180) močneje kot VP (indeks 173). Ker pa so se povečali stroški še močneje (indeks 181), sta porasla družbeni proizvod (indeks

177) in dohodek (indeks 175) v manjši meri. Kadar je porast uspeha (dohodka) nižji od porasta obsega (VP oziroma VCP) tedaj ekonomičnost pada.

Sestavina	I-VII 74	I-VII 75	Indeks	Delež v %	
				1974	1975
Vrednost proizvodnje	790	1370	173	100,0	100,0
Tuje storitve	154	225	146	19,5	16,4
Vrednost čiste proizv.	636	1145	180	80,5	83,6
Stroški	429	778	181	54,4	56,8
Družbeni proizvod	207	367	177	26,1	26,3
Amortizacija	16	32	200	2,0	2,3
Dohodek	191	335	175	24,1	24,5

Delež dohodka v vrednosti čiste proizvodnje se je gibal takole — v odstotkih:

Obdobje	1974	1975
I—III	31,2	32,0
I—IV	29,6	30,5
I—V	28,9	30,5
I—VI	30,3	29,5
I—VII	30,0	29,3
ZR 74, GN 75	29,5	29,8

Vidimo, da se ekonomičnost iz meseca v mesec slabša in da je nižja kot lansko leto. V primerjavi s planiranim deležem zaostajamo za 0,5 odstotnih točk!

Sestavina	I-VII 74	I-VII 75	Indeks	Delež v %	
				1974	1975
Dohodek	191	335	175	100,0	100,0
Obveznosti	28	52	186	14,7	15,5
Čisti dohodek	163	283	174	85,3	84,5
Izplačani OD in OP	123	206	163	64,4	61,5
Ostaneke dohodka	40	77	193	20,9	23,0
% od VP	5,1	5,6			

Lahko izboljšamo uspeh (dohodek) ali znižamo osebne dohodke. Prej ko bi se opredelili za drugo možnost, moramo narediti vse, da uresničimo prvo. Dohodek pa bomo v trenutnem položaju, ko si družba prizadeva za stabilizacijo, zvišali le z znižanjem stroškov, to je s povečanjem ekonomičnosti — o čemer smo pa že govorili.

Čimprej bo treba ostreti prah z akcijskega programa stabilizacije (APST) izpred dveh let in se po njegovih določilih (točkah) naravnati v akciji k bolj uspešnemu poslovanju. Zanimivo je, da nekatere enote silijo v tako usmeritev bolj občinske akcije kot lastno prepričanje v potreb-

nost aktivnosti na področju stabilizacijskih ukrepov!

Malo nam bo pomagala tudi metodologija. Lani smo namreč v avgustu povišali obračunske osnove in OD, vsled česar so le-ti močneje porasli in bodo zategadelj vplivali na relativno znižanje letošnjih indeksnih porastov.

Ostaneke dohodka ima še vedno nadpovprečen porast (indeks 193), vendar je stopnja ostanka dohodka 5,6% vse prej kot visoka, saj je ravno tolikšna kot smo jo planirali.

Iz tega podatka lahko ponovno povzamemo: zdaj je pa dovolj nazadovanja; zaustavimo voz, da nas on ne

potegne nazaj — v obliki znižanja OD.

Uresničevanje plana — v redu

Ko primerjamo dosežene rezultate s planiranimi, uvidimo, da smo dosegli 54,0% v GN 75 predvidene vrednosti proizvodnje. Desetletno poprečje za dobo I—VII pa znaša 47,4% (min 43,1%, max 50,9%). To pomeni, da bomo brzkone predviden obseg del (blizu 3 mia din) dosegli ali celo preseglili. Vendar pa to ni tako bistveno kot je doseganje planiranega uspeha, to je dohodka iz katerega črpamo naše zaslužke in sklade.

Dohodek je dosegel 53% planiranega (eno odstotno točko manj kot VCP), ostanek dohodka pa še manj — 52,4%.

Bolj ugoden je podatek, da je naše glavno merilo uspeha, povečani dohodek na pogojno uro — PD ph doseglo višino 25,98 din, kar je le se 3% manj od planiranega nivoja — 26,77 din. Osemletno povprečje za dobo I—VII znasa 91,1%, letos pa dosegamo 97%. Ta ugoden podatek ima dva vzroka. Prvi je v uspešnem poslovnem rezultatu prvega polletja (ki naj se v drugem polletju ne bi poslabšal), drugi pa v relativno skromnem planiranju uspeha (PD ph) — vsaj pri nekaterih TOZD — in to v večini primerov pri tistih, ki vsako leto trdijo, da je plan prenapet, potem ga pa prilično visoko prekoračijo.

Kar zadeva delavce in njihove ure, je pomemben podatek, da smo že v juliju dosegli in preseglili s planom predvideno število delavcev v TOZD (indeks 100,7). Indeks VCP — 54,0 je nižji od indeksa ur — 54,4; to pomeni, da je dinamika produktivnosti malo pod ravnijsko planirane. Vsekakor bi bilo ugodneje, da bi dosegli večji delež planirane VCP kot pa planiranih ur.

Kazalniki so najkvalitetnejši podatki o poslovanju. VCP/EU kaže produktivnost. Če odštejemo vpliv cen, smo že v začetku ugotavljali vpliv produktivnosti — 11%. V letošnjem letu so poleg običajnih vzrokov (organizacija, tehnologija, delovna disciplina, nagajevanje), med katerimi so ponekod delovali tudi negativno, največ pripomogli k porastu: zima in struktura del, to je manjše število večjih objektov.

Kazalniki na pogojno uro letos žal niso povsem primerljivi z lanskimi, ker se letos računajo kvalifikacijski količniki (s katerimi računamo pogojne ure) s pomočjo 16 skupin po sporazumu, lani pa so se po klasičnih kvalifikacijskih skupinah (NK, PK itn.). Zato pa je moč uporabiti relativne deleže in delilna razmerja. Dolež je delitev še ugodnejša v prid

POVODOM 30. GODINA DELOVANJA I RADA SAVEZA GRADEVINSKIH INŽENJERA I TEHNIČARA JUGOSLAVIJE

VI JUBILARNA SKUPŠTINA JE ODLUČILA DA SE

GIP "Gradis" Ljubljana

za izuzetno značajan doprinos unapređenju tehnike i tehnologije projektovanja i građenja, za dugogodišnju stručnu i istaknutu društvenu aktivnost u razvoju samoupravnih odnosa u proizvodnji i za neprekidno delovanje i aktivnost u okviru ciljeva i zadataka Saveza

DODELI ZLATNA PLAKETA

O ČEMU SE IZDAJE OVA

DIPLOMA

Beograd, 26. septembar 1975.

Se eno visoko priznanje ob 30-letnici

ostanka dohodka, vendar — kot že rečeno — na robu dovoljenega, za nekatere TOZD pa že globoko v nedovoljenih razmerjih.

Rentabilnost, to je razmerje med doseženim uspehom in povprečno doseženimi osnovnimi in obratnimi

sredstvi, je nad povprečjem v slovenskem gradbeništvu. Rentabilnost ali donosnost, izračunana po obrazcu iz samoupravnega sporazuma v gradbeništvu preseza povprečje v taki meri, da nam dovoljuje povečati osebne dohodke za 0,5%.

Sestavina	I-VII 75	Plan 75	% uresn.
Vrednost proizvodnje	1370	2642	51,9
Vrednost čiste proizvodnje	1145	2122	54,0
Družbeni proizvod	367	704	52,1
Dohodek	335	632	53,0
Osebnih dohodki in prejemi	206	383	53,8
Ostaneke dohodka	77	147	52,4
Število delavcev v TOZD	5984	5941	100,7
Ure v tisočih	7542	13860	54,4
VCP na efektivno uro	174,33	177,78	98,1
PD/ph	25,98	26,77	97,0
OD in OP/ph	15,32	15,40	99,5
Ostaneke dohodka/ph	5,71	5,90	96,8
Delitev čistega dohodka	73 : 27	72 : 28	

Sestavina	I-VII 74	I-VII 75	Indeks	Delež v %	
				1974	1975
VCP na efektivno uro	111,65	174,33	156	100	100
PD ph	19,16	25,98	136	63	59
Izplač. OD in OP/ph	12,07	15,32	127	63	59
Ostaneke dohodka/ph	3,89	5,71	147	20	22
Delitev čistega dohodka	76 : 24	73 : 27			

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

NAJBOLJŠI, ZASLUŽNI IN POHVALJENI KOLEKTIVI

Naša naselja s pohvalo

(Gradisov vestnik, 1950)

Vlada LRS, GO ZSS in resori so podelili prehodne zastave in denarne nagrade delovnim kolektivom

Ob akciji Zavoda za zaposlovanje delavcev

Dobra ocena urejenosti Gradisovih stanovanjskih barak v delavskem naselju Tomačevem v Ljubljani. Zakaj ne morejo biti podobne ocene delžna vsa Gradisova delavska naselja.

Nima pa Gradis samo delavskega naselja v Tomačevem. Večja delavska naselja so še: na Jesenicah, Kranju, Goricanah, Zalogu, Ljubljana Šiška, v Kopru, Celju, Soštanju, Mariboru, Rušah na Ravnah na Koroškem. Skupno imajo navedena delavska naselja 85 montažnih barak z 2412 ležišči.

Poleg tega pa so postavljene lesene montažne barake skoraj na vsakem delovnišču. Redno je v njih prostor namenjen za jedilnico, kjer delavci prejema topli obrok, obenem pa se v njem zadržujejo ob slabem vremenu. Pogledimo, kako je z njihovo ureditvijo?

V mesecu maju je Zavod za zaposlovanje delavcev v Ljubljani izvedel akcijo, katere namen je bil ugotoviti, v kakšnih pogojih žive delavci posameznih ljubljanskih gradbenih podjetij, oziroma ugotoviti urejenost delavskih naselij. Akcije so se udeležili predstavniki sindikata, predstavniki Zavoda za zaposlovanje delavcev Ljubljana, občinski inspektorji dela ter zastopniki gradbenih podjetij. Med ostalimi delavskimi naselji, ki mnoga niso s svojo urejenostjo naredila najboljšega vtisa, so obiskali tudi delavsko naselje Gradisa v Tomačevem.

Pohvalne besede, ki so bile napisane med drugim tudi v časopisu »Delavska enotnost« in »Ljubljanskem dnevniku«, so res zaslužene. Urejenost stanovanjskih barak in okolice lahko služi za zgled. Spalnice, balkoni, sanitarije in umivalnice so zračne, svetle in čiste. Oprema in prostori so dobro oskrbovani. Snago in red vzdržuje vsakodnevno več oseb. Res je z vsem preskrbljeno za urejeno bivanje naših delavcev.

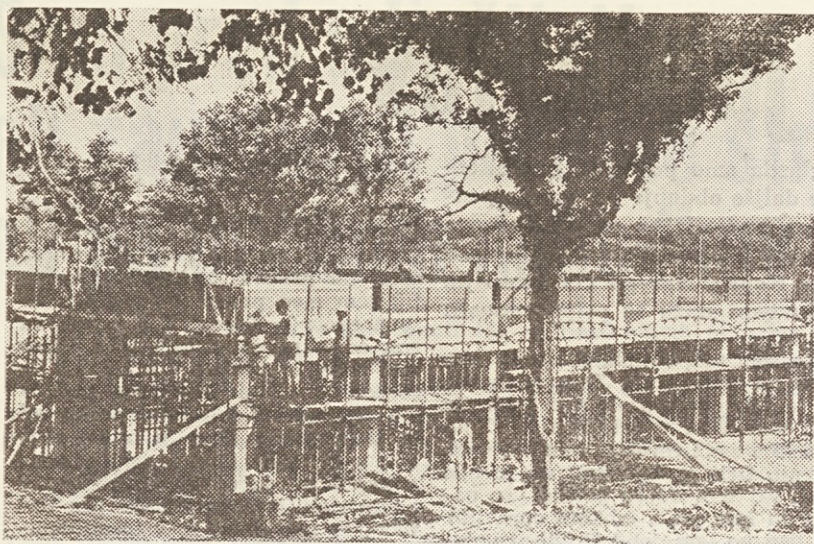
Namesto žerjava so tramove nosili kar na ramah

— oktober 1950

Premogovnik v Senovem 300.000 din. — Tovarna emajlirane posode v Celju 360.000 din. — Hrastniška steklarna 220.000 din. — Lesno industrijsko podjetje v Slovenskih Konjicah 140.000 din. — Tovarna meril v Slovenj Gradcu 43.000 din. — Gozdarsko avtopodjetje v Mariboru 32.000 din. — Litijska predilnica 185.000 din. — Tovarna športnih čevljev v Zireh 130.000 din. — Usnjarna »Konus« v Slovenskih Konjicah 160.000 din. — Kmetijsko gospodarstvo v Pekrah 40.000 din. — Gozdno gospodarstvo v Mariboru 40.000 din. — Tovarna sadnih sokov in marmelad v Celju 42.000 din. — Zdravilišče Rogaška Slatina 82.000 din. — Republiško trgovsko podjetje (na debelo) »Železnina«, Ljubljana, 20.000 din. — Mestno trgovsko podjetje »Kovina«, Ljubljana 17.000 din. — Združena grafična podjetja Slovenije 85.000 din. — Slovenija avtopromet, Maribor, 40.000 din. — »Gradis«, »Matija Ivan Maček«, gradbišče hidrocentrale v Medvodah, 68.000 din. — Ljutomerke opekarne 95.000 din. — Splošna bolnica v Mariboru 95.000 din.

liško trgovsko podjetje »Galanterija« v Ljubljani. — Okrajno trgovsko podjetje v Hlirski Bistrici. — Okrajno trgovsko podjetje v Murski Soboti. — Okrajno trgovsko podjetje v Tolminu. — Avtoprevoziško podjetje v Ljutomeru. — »Avtokaroserija« v Mariboru. — »Kuverta« v Ljubljani. — Tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani. — Gradis »Matija Ivan Maček«. — Gradbišče v Strnišču. — Splošno gradbeno podjetje v Ljubljani. — Industrija bitumenskih izdelkov v Ljubljani. — Splošna bolnica v Novem mestu.

Prva plošča je zabetonirana

V prvi fazi 81 vikend stanovanj

Pri izgradnji novega turističnega naselja v Červarju bodo delavci TOZD GE Koper napravili 5 stolpičev v katerih bo 81 vikend stanovanj.

Nedaleč v stran od znane FKK plaže v Červarju so delavci našega podjetja in GP Pionir iz Novega mesta začeli z deli pri izgradnji novega turističnega naselja Červar. V sklopu poslovnega združenja Euroturist, ki je investitor celotnega kompleksa, bo poreška riviera tako pridobila še nekaj nočitvenih kapacitet, kar bo ublažilo tovrstno pomanjkanje ob vrhuncu sezone.

Čeprav so šele pred kratkim začeli s pripravljalnimi deli, se že kažejo obrisi prvih objektov. Vsaj temelji za prvo fazo izgradnje, ki bo obsegala pet trietažnih stolpičev, so že gotovi.

Sicer pa nam je vodja gradbišča Vlado Umek povedal naslednje: »Po projektih, ki so jih izdelali v našem biroju v Ljubljani, smo junije začeli s pripravljalnimi deli in v juliju že začeli z gradbenimi. Delo nam gre kar hitro od rok, čeprav imamo pri tem tudi nekaj težav. Kot glavno lahko navademo to, da nimamo telefona, pa moramo vsa naročila za material opraviti pisмено ali z osebnim kontaktom prek uprave ali direktno.

Takoj po zaključku prvih pet stolpičev, ki so na projektih označeni od 6 do 10 in v katerih bo 81 stanovanj, se bo začela izgradnja II. faze tega turističnega naselja. Tudi za ta del bodo projekte napravili v našem biroju in bo prav tako vseboval pet trietažnih stolpičev z 72 stanovanji, tako da bo skupno 153 stanovanj.

Stanovanja so zelo različna, predvsem po kvadraturi, saj meri najmanjše 26 m² in največje 47 m². V vsakem stolpiču je nekaj garsonier, enosobnih in dvosobnih stanovanj.

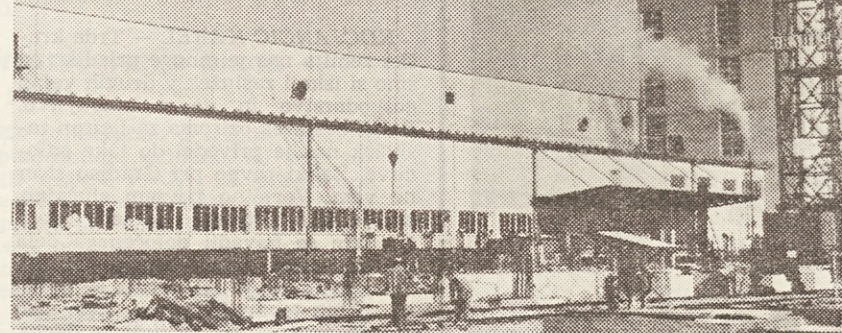
Konstruktivsko so vsi objekti armiranobetonski skeleti z vmesnimi betonskimi stenami. Vzdolžne stene bodo iz betonskih zidakov medtem ko bodo zunanje stene iz siporexa. Vsi stolpiči bodo grajeni v tipičnem istrskem slogu in se bodo lepo vklapljali v okolico. Vsako stanovanje (razen nekaj mansardnih) bo imelo svoj balkon, tako da bo dopust kar prijetno preživeti v lepem červarskem zalivčku.

Trenutno je na objektu, za katerega prvo fazo je investicijska vrednost nekaj manj kot 12 mio din, 21 delavcev, za katere je tu dobro poskrbljeno, saj dobivajo dva obroka hrane na gradbišče, enega pa v naselje.

Omeniti je potrebno tudi to, da je celotno naselje kot gradnja za trg in bomo dobili plačano toliko, kolikor bo prodanega. Toda glede na letošnje povpraševanje je riziko zares minimalen, saj je celotno naselje že skoraj prodano.

Izredno lepa lega in obilo zelenja bosta mogoče tudi porok, da bomo tudi gradisovci zamenjali svojo postojanko in se iz Poreča preselili v 6 km oddaljeni Červar.

Stalni „gostje“ v papirnici Vevče GRADISOVI DIPLOMI za leto 1975

Tudi to halo je gradil Gradis

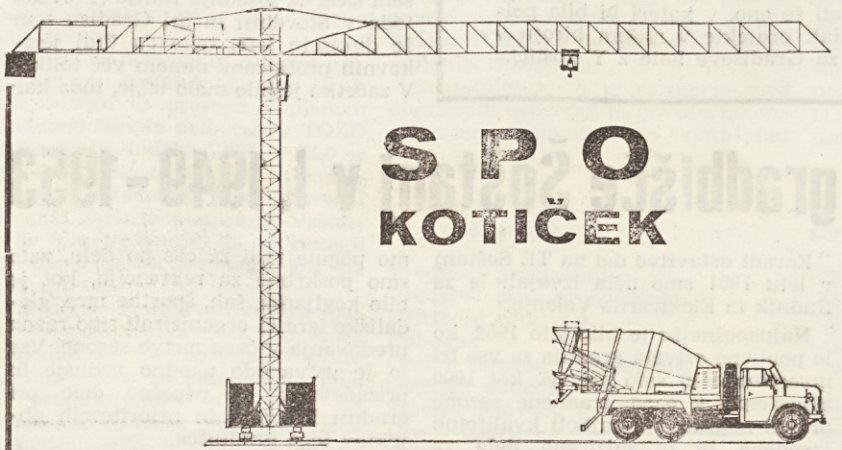
Objekte papirnice v Vevčah pri Ljubljani je gradil večina Gradis in tako je kar nekako samoumevno, da prevzemamo dela v njej tudi še sedaj. Tu smo že pravi domačini. Konec julija smo spet krepko zaorali po zemljišču papirnice in zastavili količke za objekt, ki bo eden med večjimi v tovarni. To je objekt za PT papirni stroj, ki bo požrl gradbenih del za približno 4 milijarde starih dinarjev. Rok za dograditev še ni določen, saj bodo gradili etapno. Objekt bo sestavljen iz sedmih hal in za vsako posebej bo določen čas gradnje. Dela je prevzela naša TOZD Ljubljana — okolica.

Gradnja objekta je do strešnih nosilcev klasična, strešna konstruk-

cija pa je montažna — iz nosilcev, na katere so položene siporex plošče. Objekt bo meril v tlorisu 8050 m², torej bo dolg 230 m in širok 35 m. Glavni objekt bo visok 16,2 m.

Na gradbišču naši tožijo, da ne dobijo pravočasno projektov (niso edini). Probleme imajo tudi z dobavo armature. Na gradbišču je zaposlenih sedaj približno 100 delavcev, ki delajo v podaljšanem delovnem času, razmišljajo pa tudi že o delu v dveh izmenah. Malico in kosilo dobivajo naši delavci na gradbišču; vozijo jo namreč iz družbene prehrane.

V Vevčah so za papirnico zgradili tudi poslovno-prodajni paviljon, ki bo septembra že odprt.

Z ozirom na kritiko v SPO koticu v Gradisovem vestniku št. 208 glede praznovanja za »Dan borca« bi bralcem pojasnil naslednje:

Na naši 2. seji IO OOS je bilo sklenjeno, da se ob praznovanju »Dan borca« pri SPO počasti borca v obliki knjižnih daril in sicer tovariše, ki imajo priznan status borca. Obdarjeni tovariši-borci so se mi zahvalili osebno za darila, zato sem bil zelo presenečen ob takem članku in mislim, da bi bilo v bodoče bolje prej informirati se pred objavo o resničnosti članka.

Prosim, če objavite ta odgovor na kritiko, da bodo seznanjeni vsi člani Gradisa, ki so brali »KRITIKO«.

Lep pozdrav!

Predsednik IO OOS
Janez Tekavec

(nadaljevanje s 3. strani)

Gradisovi diplomi se podelita TOZD Projektivni biro Maribor in TOZD Lesno industrijskemu obratu Skofja Loka.

TOZD Projektivni biro Maribor je za obdobje 1974 in I. polletje 1975 najbolj uspešna po seštevku vseh kriterijev. Po kriteriju gospodarske uspešnosti (produktivnosti, ekonomičnosti, rentabilnosti ter akumulativnosti, je nadpovprečna, najboljša pa je bila glede rasti v tem preteklem obdobju, kakor tudi po svojih kazalcih za bodoči razvoj. Razen številčnih kriterijev, po katerih je sicer na 1. mestu, je komisija tudi ugotovila, da se Projektivni biro Maribor pri svojem delu poslužuje naj sodobnejše računalniške tehnike kaže pa tudi velik interes za plasma svojih storitev na tujih tržiščih.

TOZD LIO Skofja Loka je po kazalcih uspešnosti poslovanja (produktivnosti, ekonomičnosti, rentabilnosti in akumulativnosti) nadpovprečna. Po seštevku vseh kriterijev pa zaseda drugo mesto. S svojim prizadevanjem je kljub majhnemu številu strokovnih kadrov uspela sorazmerno najbolj urediti delovne pogoje delavcem, s tem da je modernizirala proizvodnjo, izboljšala tehnološki proces tako, da je po delavcu ne samo dosežen visok porast vrednosti proizvodnje, temveč tudi soliden porast dohodka oz. ostanka dohodka. Pri tem je pomembno vlogo nedvomno odigrala tudi zavest delavcev, družbenopolitičnih organizacij ter organov samoupravljanja. TOZD LIO Skofja Loka se je tudi uspešno vključila v integracijske procese in je danes kot predstavnik GIP Gradis eden najbolj razvitih delov ustanovljenih sestavljenih organizacij združenega dela lesne industrije Gorenjske.

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik Matija Krnc. Tisk tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani — izhaja mesečno

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

vselitev delavskih družin. Ker pa na gradbišču primanjkuje kvalificiranih zidarjev, postavljenih nalog ne bo lahko doseči. Na gradbišču je zaposlenih tudi več mladih delavk, ki opravljajo vsa pomožna zidarska dela. Z izboljšanjem delovnih pogojev bi delavke na gradbišču po vsej verjetnosti laže in hitreje izpolnjevale planske naloge. Tako bi se nedvomno dvignila tudi njihova storilnost, kar bi pripomoglo k hitrejšemu izpolnjevanju postavljenih rokov za izgotovitev novih stanovanjskih hiš.

(Gradisov vestnik, 1953)

Prekosili so sami sebe

Kako živi in dela kolektiv Gradisa v Rušah

Ko smo marca lani pričeli z gradbenimi deli v Rušah, je štel naš kolektiv 25 delavcev. Hitro razmah in velike potrebe investitorja so zahtevale vedno več delovne sile tako, da se je število zaposlenih že sredi leta dvignilo na 82 delavcev, na višku dela pa celo na 170 ljudi.

Na našem gradbišču je bilo povprečno skozi vse leto 105 delavcev, ki so opravili 235.000 produktivnih ur; povprečno je tedaj vsak delavec opravil mesečno 224 ur. Tudi z tega je razvidno, da je bilo še vedno premalo delovne sile, saj je povprečno vsak delavec napravil mesečno po 16 nadur.

Gradbišče ima svoje delavsko naselje in delavsko menzo. Od vseh zaposlenih jih stanuje v naselju in se hrani v menzi 112 delavcev. Hrana v menzi je zadovoljiva in tudi stanovanja so primerno urejena.

Skupno je izvršenih del za 134 milijonov 500.000 dinarjev. To pomeni, da je vsak delavec ustvaril 1.200.000 dinarjev vrednosti, kar je za nas

šemu izpolnjevanju postavljenih rokov za izgotovitev novih stanovanjskih hiš. Z gradnjo stanovanjskih blokov, kjer bo prostora za 64 delavskih družin, bodo morali delavci iz podjetja »Gradis« kakor tudi frontovci iz Javornika in Koroške Bele še bolj pohiteti, da tako omogočijo čimprejšnjo vselitev prvih družinam javorniških kovinarjev, ki z nestrpnostjo pričakujejo novih udobno zgrajenih stanovanj.

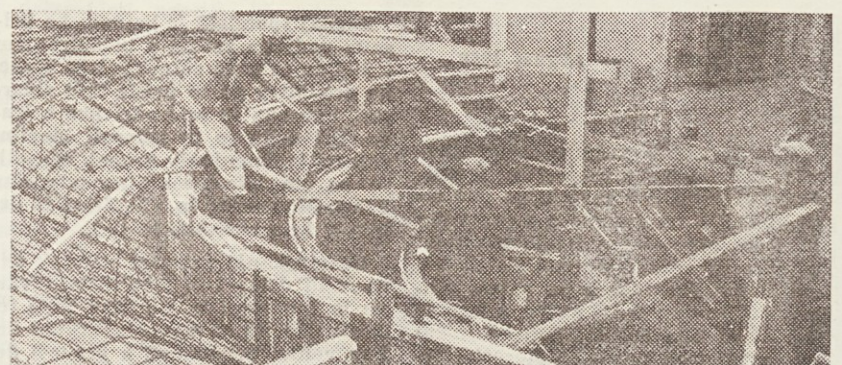
gradbinca zelo veliko, posebno če upoštevamo, da je bilo od vsega le 12% obrtniških del. Izkopali in premetali smo 16.500 m³ zemlje, vgradili 3.200 m³ betona, napravili čez 12.000 m² opaža, postavili več kot 1.100 m² zidu, položili 1.100 m raznih kanalov, vgradili 108 ton betonskega železa, porabili več kot 800 ton cementsa, presejali več kot 7000 m³ gramoznega materiala itd. Uspeh kolektiva v Rušah je vreden pohvale, saj vemo, kako težko je danes dobiti material. Kljub temu, da se je tudi naš kolektiv boril z vsemi temi težavami, smo se vseh dogovorjenih rokov držali.

Stanovanjski bloki s skupno 34 stanovanji so bili zgrajeni do III. faze v 85 delovnih dneh. Na njih smo lahko zaposlili čez zimo večji del delavcev in jih zadržali do pomladi, da bomo lahko pravočasno dokončali začete objekte. Najtežji in najpomembnejši objekt, ki smo ga gradili, je dvoskopska zgradba za korund. Ta objekt je

za tovarno dušika v Rušah tako vreden, da so postavili sila kratek rok. Se sami nismo mogli verjeti, da je mogoče v takšnem času dvorano usposobiti za montažo strojnih naprav. Dvorana je grajena kot skelet v tlorisni površini 1.500 m². Sestoji se iz srednje ladje, razpona 20 m in dveh stranskih ladij, razpona po 15 m. Srednja ladja je visoka 20 m, stranski ladiji pa 11 m. Skupna prostornina dvorane znaša 21.000 m³.

Vsak delavec na gradbišču je bil seznanjen z ostrim terminom, z načinom dela, kakor tudi s pomembnostjo tega objekta za investitorja. Z dobro organizacijo, vsestranskim prizadevanjem vseh delavcev in tehničnega vodstva smo dvoransko zgradbo pravočasno pripravili za montažo.

Danes se že vrtili stotine motorjev, začeli so težki drobilci in iz sortirnice prihaja naš prvi domači korund. S tem je tovarna dušika slavnostno svojega največjega zmago, saj ne bo več potrebno izvažati polprodukta v inozemstvo in za drage devize uvažati čisti korund. Albert Spindler

Gradnja predavalnice medicinske fakultete na interni kliniki v Ljubljani, leto 1945

Gradis je ogromno ustvaril

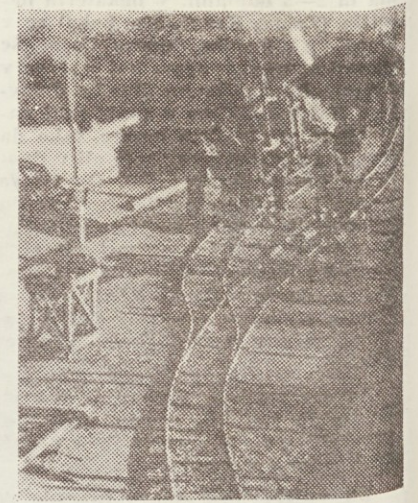
(Gradisov vestnik, 1955)

Podpredsednik ObLO Ljubljana-Šiška, tovariš Franc Pipan, pa nam je povedal tote:

»V naši občini je prišlo v zadnjem času do delne zaostritve zaradi gradnje montažnih blokov PBM. Naša občinska zbornica sta namreč sklenila, da bomo s to vrsto gradnje začasno prenehali, dokler ne bodo odpravljene nekatere očitne pomanjkljivosti. Menim, da s to akcijo nismo naredili ničesar proti načelu, da je montažna gradnja nekaj naprednega in da jo je kot tako treba čimbolj podpirati. Naša akcija je naperjena proti nekaterim čisto konkretnim slabostim ne pa proti principu. Menim, da bi takšna ostrejša stališča morali

večkrat uveljavljati, ne samo na področju gradbeništva, marveč tudi na ostalih področjih našega življenja — v trgovini, zdravstvu, industriji, prometu in še marsikje. Sklenili pa smo tudi, da bomo v naši občini takoj, ko bo Gradis znane pomanjkljivosti popravil, dali za montažno gradnjo tudi ustrezne lokacije in vsoto potrebne podpore.

Kot rečeno, izvirajo te močnje sramo iz montažne gradnje, medtem ko

V začetku so nam pomagali še vozički

Najmočnejši na mariborskem območju

Več kot 1000 ljudi šteje danes temeljna organizacija združenega dela GE Maribor. S svojimi zaposlenimi je sposobna prevzeti največje gradnje in tako tudi dela, saj trenutno gradi jedrsko elektrarno v Krškem, turistično naselje Bernardin pri Portorožu itd. Pa poglejmo, kako je bilo pred tridesetimi leti v Mariboru.

Leta 1945 je bilo ustanovljeno gradbeno podjetje Obnova, ki je bilo zadolženo, da se loti popravljanja porušenih stavb, mostov, industrijskih objektov itd. Oktobra istega leta je postalo podjetje del velikega Gradisa, ki se je v Mariboru kasneje razdelil na tri večja gradbišča: Mariborski otok, TAM in Kidričevo. Gradbišče v Kidričevem se je zaključilo leta 1956; takrat so namreč tovarno aluminija in glinice odprli. V tem času so se zaključevala tudi dela v TAM in del teh ljudi je odšlo na gradbišče Mariborski otok, kasneje pa še v Vuzenico. Tako je nastala enota ljudi, specializirana za izgradnjo hidrocentral. Mariborski gradivci so se torej že toliko usposobili, da so lahko prevzemali vse vrste del. V tistem času so se tudi zavestno odločili, da bodo z odrekanjem določene dela osebnega dohodka ustvarili večje sklade in z njimi zgradili potrebna skladišča, delavnice, upravno stavbo, stanovanja za delavce itd.

Vzporedno z rastjo Gradisa pa so rasla tudi druga podjetja in ustvarjalo se je konkurenčno podnebjje, vendar je takrat bil Gradis že podjetje republiškega značaja. Na tej poti navzgor se je gradbišče Vuzenica osamosvojilo in nastale so Tehno gradnje. Pod težo razmer so Tehno gradnje kasneje propadle in Gradis je zopet prevzel gradbeniški del teh gramoznic. Nekaj let so potrebovali, da so posodobili betonarno in separacijo na Pobrežju, v tem času pa so začeli tudi že razmišljati o projektiranju montažnih hal, ki bi zavrele močno konkurenco SGP Gorica z njihovimi uspešnimi halami. In uspelo jim je. Danes predstavljajo montažne hale Gradisa eno naših pomembnih dejavnosti, s katero se dobro uveljavljamo.

Z gradnjo industrijskih objektov so v Mariboru pričeli kmalu po osvoboditvi in vsa ta leta nazaj je pomenila važen del angažiranosti. V zadnjem času pa se ta razlika zmanjšuje in počasi so se začeli v tej naši TOZD obračati tudi k stanovanjski gradnji. Tako rastejo stanovanja v Rušah, Sladkem vrhu, v Mariboru itd. Prav sedaj se pripravljajo na večje gradnje stanovanj v Mariboru, na Pobrežju, na mariborskem jugu itd. Poleg teh načrtov imajo še v vidu mehanizacijo gramoznice za predelavo odpadnega materiala, nenehno podporo oddelku za razvoj (kjer pripravljajo nove konstrukcije), seveda pa je potrebno tudi vseskozi skrbeti za dvig standarda

delavcev. Sem sodi bližnja gradnja samskega doma in podobno. Vse to je dobra podlaga za pridobivanje dela na širšem področju naše domovine in mogoče tudi izven nje, na kar se v GE Maribor tudi že pripravljajo.

Novi silosi v Ptuj — grajenj z novim načinom opaženja

Logar Jožica - 50-letnica

Pred 15 leti je Gradisov kolektiv izgubil dragega sodelavca tovariša Logarja. Njegova žena je ostala s tremi otroki sama, nezaposlena. V tistih hudih časih ji je Gradis ponudil roko in sprejela je zaposlitev na sedežu Gradbene

enote v Mariboru. Vsa ta leta dela v meznem oddelku.

»Delo tu mi je res všeč, ne samo zato, ker bi morala biti zahvalna kolektivu, da me je sprejel, ko sem bila brez izobrazbe, ampak tudi zato, ker imam dobre sodelavce. Z vsemi se dobro razumem in težko bi se drugič tako dobro navadila na delo in njegovo okolje. Sedaj sem resnično zadovoljna, otroci so odrasli, imam že vnučke, ki so mi v pravo veselje.«

Ob lepem jubileju ji želimo vsi še mnogo let!

Ivan Lampret

Imeli smo veliko dela

IVAN LAMPRET, Ravne na Koroškem:

»Ko sem prišel pred petindvajsetimi leti h Gradisu, sem bil še delavec. Potem sem se izučil za zidarja.«

Včasih nas je bilo okoli 300 v enoti. Imeli smo veliko dela, saj se je takrat res veliko gradilo, vendar je bilo delo slabše organizirano kot pa danes. Sedaj me moti samo to, da ljudi toliko predstavljajo z gradbišča na gradbišče. Komaj se enega sodelavca navadiš, že pride drugi. Včasih so nam zidarjem stregle pri delu ženske in moram reči, da so bile bolj pridne, kot pa današnji strežaji.«

Včasih roke, danes stroj

JANEZ TILI, GE Maribor:

»Prvo, kar se spomnim nazaj, je to, da je bil včasih denar več

Janez Tili

vreden. Danes pustiš polno teh lističev v trgovini, domov pa ne prineseš veliko. Ampak drugače smo pa veliko več delali v tistih letih, ko sem prišel h Gradisu. Delali smo od šestih zjutraj do šestih zvečer, malice nismo imeli, samo pol ure za kosilo. Takrat sem delal v Kidričevem in nato še v Soštanju in Velenju. Delali smo veliko ročno. Kdo pa je takrat vedel za mehanizacijo, tako, kot jo imamo danes. Sedaj je pa pravzaprav še prav malo dela samo z malim ročnim orodjem. Vse je na motor, elektriko.«

Urejena prehrana

Ni se dolgo tega, ko so delavci na gradbiščih jedli vsak svojo malico ali kosilo, ki so si jo prinesli s seboj. Ob praznovanju tridesetletnice našega podjetja se lahko pohvalimo, da je bilo tudi v tej smeri veliko storjenega. Lepo urejena naselja in celo jedilnice na gradbiščih so precej spremenile pogoje dela. Tako je bilo tudi na gradbišču v Cervarju, kjer nam je o teh problemih pripovedoval zidar Mate Vodopija.

»Glede na to, da sem šele devet let pri podjetju, ne poznam celotnega razvoja oziroma sprememb pri urejanju prehrane delavcev. Lahko pa trdim, da se je že v teh

Mate Vodopija

nekaj letih stanje izredno izboljšalo. Predvsem mi je všeč to, da obrati družbene prehrane v precejšnji meri upoštevajo želje delavcev, kar pa je tudi obojestranska korist. Prvi lahko pripravijo in prodajo več obrokov, mi pa jemo boljše hrano. Istočasno z izboljšano prehrano pa se izboljšuje tudi nastanitev.«

In kaj delate v prostem času?

»Glede na način dela ga skoraj nimam. Delamo namreč 11 ur dnevno. Po napornem delu pa se še najbolj prileže počitek. Ob sobotah in nedeljah pa grem domov v Koper, da zvem, kako gre kaj otrokom v šoli in da vsaj nekaj uric preživimo skupaj v družinskem krogu.«

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

smo drugje zadovoljni. Lahko trdim, da je »Gradis« doslej ogromno naredil in v glavnem svojo nalogo izpolnil. Če je bila tu in tam še kakšna kritika, je šla na rovaš raznih obrtniških del, ne pa na gradbeništvo. Precej časa sem bil v okrajnem merilu tudi predsednik sveta za stanovanjske zadeve in vem s tega pod-

ročja, da na rovaš podjetja »Gradis« ni bilo nobenih večjih pritožb.

»Gradis« ima v svojem kolektivu nedvomno velike kapacitete v kadrih, strojni opremi in izkušnjah. Vsekakor bo treba te kapacitete še bolj izkoristiti. Menim, da mora »Gradis« še nadalje ostati čvrst, eno-

ten, monoliten kolektiv, ki pa bo široko poglobljal samoupravljanje. Ravno v današnjih časih bodo morali tudi delavci »Gradisa« upoštevati vse ostrejšo konkurenco in kot eno največjih podjetij v naši državi iskati pota in rešitve, da bodo čim cenejši, čimbolj konkurenčni proti drugim podjetjem.«

Delavski svet na avtomobilski cesti

Na zasedanju osrednjega delavskega sveta, ki je bilo v začetku maja, so razpravljali med drugim tudi o poteku del na avtomobilski cesti. Obširneje sta o tem poročala ing. Berec in ing. Peteln, o čemer smo pisali že v zadnji številki našega lista. Na predlog tehničnega direktorja si je ves delavski svet ogledal traso avtomobilske ceste.

Naše podjetje gradi dva odseka avtomobilske ceste. Prvi je pri Veliki Loki, drugi pa pri Krškem. Obiskali smo oba odseka. Brnenje strojev in vrvenje mladinskih brigad sta nas spremljala vso pot. Vsi se resno zavedajo, da je rok kratek in da jih veže zaobljuba tovarišu Titu: zgradil smo cesto do 29. novembra.

Na cesti smo dali predvsem strokovno delovno silo, ki vodi stroje. Težav je nešteto. Manjka nadomestnih delov in so v delavnicah pokazali zares veliko iznajdljivost, da mehanizacijo v redu vzdržujejo. Levji delež na cesti bo odnesla vsekakor mehanizacija. Pri tem ne smemo pozabiti na strojnike specialnih strojev, kot so na primer: skreperji, nakladači, buldožerji, bagerji, dumperji itd. Za nas bodo dela na cesti zares velika šola, kako se da

sodobna mehanizacija s pridom uporabiti ob dobri organizaciji in ob dobrem ravnanju z njo. V tako velikem obsegu namreč mehanizacije doslej še nismo uporabili.

Posebej pa kaže omeniti delo strojnikov čeprav jih ne mislim povečevati. Dvanajst in več ur trdega dela niso mačje solze, zraven tega pa si morajo dostikrat sami pomagati in stroje popraviti, da bi bili čimbolj izkoriščeni. Zato ni prav, da jih polirji, tehniki in včasih celo inženirji kar šablonsko ocenjujejo. Včasih dobi človek tudi občutek, da vse tisto dobro, kar je človek leta storil za podjetje, pade v pozabo, če se le najmanj pogrši, kar seveda ni prav.

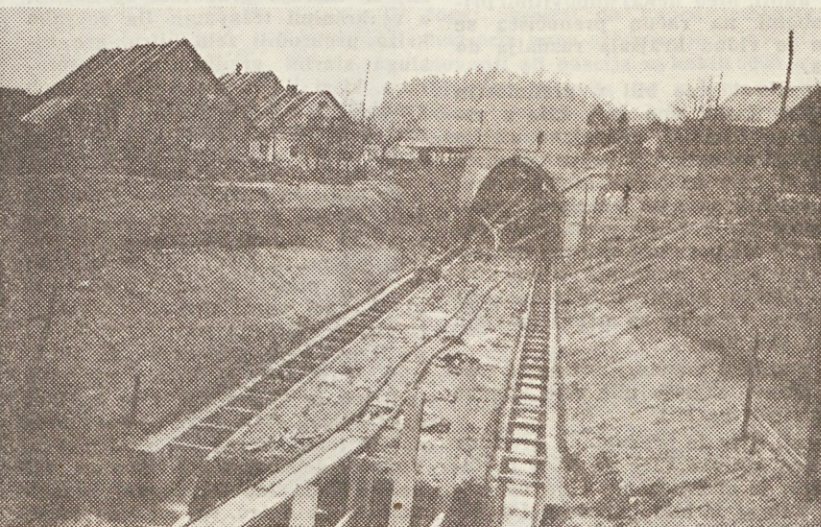
Glede strojev pa je treba še nekaj reči. Edinice bi se morale sporazumeti, da bi dali stroje, posebno specialne, takoj popraviti v delavnico gradbišča, če ni okvara kaj hujsa. Naj bo avtomobilska cesta prelomnica v tem, da našo skromno in že izrabljeno mehanizacijo sporazum-

no rešujemo preneglega propada. Prav tako pa naj bo avtomobilska cesta dokaz, kaj se da napraviti z mehanizacijo, če jo prav uporabljamo.

Ludvik Šnajder

Nova hala za lesno industrijo v Duplici, ki je sedaj bolj poznana kot STOL Kamnik

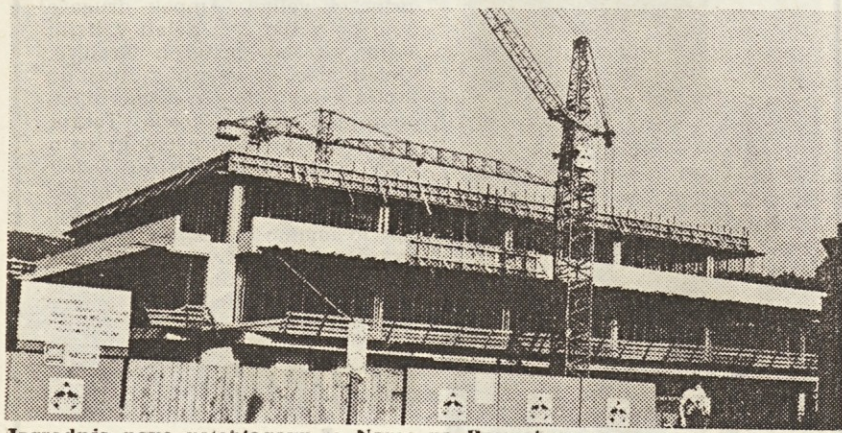

Betonski odtočni jarki na cesti Ljubljana—Vrhnika

Zavihani rokavi in močna volja so bilj ključ k uspehu

Nama tudi v Ravnah

Izgradnja nove veleblagovnice Name na Ravnah

Govornice o gradnji nove NAME na Ravnah na Koroškem so prišle skoraj v pozabo. Mnenja so precej nejasna — ni denarja — premalo denarja — dandanes se vrti še vse samo okrog ljubega denarja.

Lepega jutra, točno 25. 2. 1975 zagledam delavce TOZD enote Gradis Ravnah na Koroškem s postavljanjem zaščitne ograje z velikim napisom podjetja. Torej gre zares. Za potrebo veleblagovnice za industrijsko mesto z obširno okolico vedo občani le predobro. Osebnost meni kot soseda, se počutim, kot da sem zopet sredi proizvodnje, saj je gradbišče oddaljeno le nekaj metrov od doma.

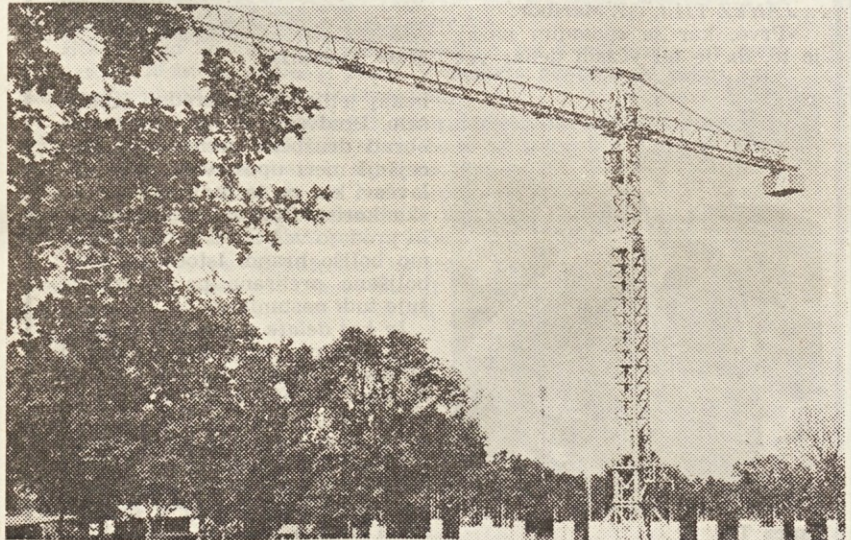
Da na kratko seznanim vodstvo. Sektorski vodja tov. ORLIČ Marjan, delovodja PAVLIČ Franc in gradbeni tehnik URNAUT. Omenjeni tekajo in se posvetujejo, zaščitna ograja pa se pomika vedno širše navzven. Halo, GRADIS, kaj pa je? Kje pa je za nas dohod na glavno cesto, se sprašujemo sosedje? Malo za šalo, malo zares — mi, ki smo ostali zunaj ograje, smo končno prišli do provizorične ceste ob reki Meži.

Na uho nam je prišlo, da je rok predaje gotove veleblagovnice izredno kratek. Kaj pa pomeni to že za ekspeditivno enoto na Ravnah! Kot vedno bo tudi tokrat z dobro organizacijo dela in podvojeno vneto začela z delom. Da bi šlo hitreje od rok,

vodstvo poveča število delavcev in se s tem izogne nočnemu delu. Meseca marca 1975 pričnejo izkopi in 20. aprila letos že betonira temelje. Priprave za prvo ploščo so v teku in pritegne se še dodatna skupina delavcev z delovodjem tov. NOVAK Niko. Dne 20. maja letos se prične betoniranje nad pritličjem. Kmalu za tem, tj. 10. junija letos betoniranje druge plošče nad nadstropjem. Do tretje faze kakor se to imenuje, je stavba dograjena in »pušelj« ponosno zavira, tudi tradicionalni likof z zakusko ne izostane.

Z mojo prvotno izjavo torej nisem zgrešila in odkrito rečem, da sem ponosna na delo enote. Zgradba je v kratkem času zrastle kot goba po dežju. Nadaljujejo se dela z obrtniki in stavba dobi vsak dan nov videz. Med drugim je TOZD enota GRADIS Ravnah na Koroškem prejela od Skupščine občine Ravnah na Koroškem za vsa gradbena dela v trideset letih visoko priznanje in kot nekdanja sodelavka se tega veselim in »VSEM« iskreno čestitam ter želim še v bodoče mnogo uspeha.

A. Simon

Naovrti smo t. di nekaj novih žerjavov

Kje ste personalci, da...

Kako smo prihajali k podjetju — kdo je jubilat? Hura! Mesec maj — mesec ljubezni, pa ne do dela! Sole je konec, maturo sva oba v redu opravila. Berto je odličnim, Marjan pa s prav dobrim.

Ali bova kaj izbirala službo? Da se ne bi mučila, še s temi skrbmi, sva že v šoli dobila »dekrete«, da se javiva pri Gradisu. Pa sva šla!

Tovariš Anžin je rekel: »Kam bosta šla poba?« Ni bilo časa za razmišljanje, kaj šele za odgovor, saj je že pisal, da morava drugi dan v Soštanj. Vajena »direktive«, poleg tega še zavedna, niti ni bilo časa pozdraviti, le s hvala sva se mu oddolžila in že sva bila pred vrati na dolgem hodniku. Tam, na tem hodniku, je sedaj komercialna služba našega podjetja. Bajje ga še niso nič renovirali, po moje je hodnik le še daljši, kaj pa je res, vedo le oni, ki so še sedaj »na centralnem« TOZD.

In tako sva odšla v službo!

Na »zgodovinski« torek, 18. julija 1950 sva prispela z bivšim zelenim ljubljanskim tramvajem kar točno na železniško postajo. Kako je bilo že s kovčki, ne vem več točno, saj ni bilo kaj dati vanje, imela sva jih vseeno, saj sva bila potnika. Tovariš v rdeči kapi, bajje je ta glavni za vlake »naganjati«, je dal okoli 9. ure znak za odhod. Adijo, tedaj res še bela Ljubljana. S trebihom za kruhom sta jo mahnila naša fanta v širni svet, naša »mala junaka«.

Pravi Berto Marjani, da je Soštanj zelo daleč, saj on ni bil še nikoli dlje kot s fotrom na Rožniku, »ko sta nabirala kostanj«. Marjan, navajen tujine pa je povedal, da je med okupacijo bil že celo na Cankarjevi Vrhniki, kamor sta z mamo hodila žicat krompir. Pustimo to, saj okupacija je že mimo.

Štajerc je potegnil z največjo brzino, tako da so potniki z veseljem izstopili v mestu atletike, v Celju. Ker naša dva junaka »še nista znala prestopiti«, sta v Celju raje izstopila, kar se je kasneje izkazalo, da je bilo to edino pravilno, kajti savinjski čan vozi po svojih tirih.

Ker so bili tistega časa vlaki še točni, sta nekaj po dvanajsti uri že izstopila v mestu termoelektrarn — Soštanju.

Telefonistka Vida nama pravi: »Kar h personalcu Pilihu!« Lahko je bilo njej, ki je točno vedela, kje »stanuje«. Bila sva tiho in odšla. »Daj ti potrkaj, Marjan,« milo prosi Berto. »Daj ti, ki si bolj korajžen!« javka na hodniku Marjan. Pa je bil on res bolj korajžen in potrka po vseh predpisih trikrat po tri komade. Tišina. Kasneje se je izkazalo, da je trkal na vrata WC, kdo je pravzaprav trkal, se še danes ne ve. Jaz sumim njega, on pa mene. On je bil!

Inž. Cadež pravi: »Vi Berto v planskega, vi Marjan pa k inž. Goliju na objekt!« Tako sva bila odpravljena. Čudne navade so imeli takrat še ljudje, vikali so se med seboj.

Bila sva v službi!

Zvečer sva šla na raziskovanje terena, na ples v Zadržni dom. Ta je bil tik ob naši pisarni, ta pa ob cerkvi, vse centralne dejavnosti torej na kupu. Bila sva glavna, ker sva imela na ožje hlače, prava frajerja, kupila sva jih na udarniške točke iz brigade, pa za denar staršev. Bajje bodo take hlače kmalu spet moderne. Kdo ve.

Bila sva torej v službi. Lepo. Dabila sva celo vsak svojo odločbo za 3.140 din plače in 1.500 din terenskega, Gradis je že takrat dobro plačeval.

Berto je na tem delovnem mestu ostal do vojske, Marjana pa so po devetih mesecih službe posodili v Ravnah. No, po petih mesecih Marjanove službe v Ravnah, sta morala oba skupaj v vojsko. V začetku septembra 1951 pred jokajočimi dekleti, spet na postajo v Soštanju, le s to razliko, da sedaj

v živinskih vagonih odhajava v vojsko. Zakaj so takrat tista dekleta jokala, jaz ne vem, za nama verjetno ne, saj nisem nikjer opazil najinih znanic. Berto je bil pa žalosten, pa o tem ni govoril. Morda z drutimi fanti, saj nas je bilo več, cel vlak in pridno smo »mukali« iz priprtih vagonov.

Kam si šel k vojakom, Berto? Ja, že vem, v Makedonijo blizu Skopja v Djordje Petrov ves vesel, saj tako daleč se še nikoli ni vozil; Marjan pa v Karlovac.

Oh, je bilo dolgčas, taka kolega pa tako daleč drug od drugega; še dobro, da so že takrat poznali pošto. Berto baraba, že takrat si bil len za pisanje. Mojemu Bertičku je bilo tako dolgčas po meni, da ga je prekomanda po nekaj mesecih prinesla kar v našo šolo k meni — v Karlovac. Ves zašepetani in s šinjetom do tal sva si padla v objem in že je kadil mojo »Sutjesko«.

Skupaj sva potem prenašala lepote in tegobe vojaške suknje, tistih prvih ni bilo veliko. Vse pa ni tako dolgo trajalo. Tri dni po velikem zboru slovenskega ljudstva v Dolenjskih Toplicah, ki je bil 15. septembra 1952, sva se že zopet z vlakom vračala domov. Da je proslava res uspela, sva videla na postaji v Novem mestu, ko so še zadnji udeleženci tega velikega slavlja odhajali proti Ljubljani. Med njimi je bila tudi ena vojaška oseba. Čina nisva mogla videti, ker ga je zamaskiral v laseh svoje spremljevalke, ki je imela več las in daljše, kakor cela naša četa, ki se je tisti dan vračala domov.

Doma nisva dolgo lenarila, ker so rekli ata in mati: »Kar v službo, mulca!« pa sva šla. To je bilo v sredo 31. septembra 1952; dolgo je že od tega od tedaj sva že zrastle v prava »gradisovca« in verno služiva podjetju in domovini vse do danes. Ta dolgi uvod se nanaša na prvi del podnaslova.

Smo v času stabilizacije in proslave 30. obletnice podjetja, pa moramo po tridesetih letih dela in napak že bolj točno »stabilizirati« naše slavljenice.

MOJE VPRASANJE SE GLASI:

Kdo od tistih, ki so prišli na delo v mesecu juliju leta 1950 k podjetju Gradis — IMM, razen nežnega spola, ki kakor vemo, ne hodi k vojakom, je že 25-letnik?

Ako spomin ne vara, so prišli v tem času in tudi ostali ves ta čas verni podjetju naslednji »brigadirji-ke«:

A. DEKLICE:

1. Rozman Andreja (poročena Cernivec — nizke gradnje)

2. Trtnik Ivica (poročena Zorko — projekt, biro)

B. DECKI:

1. Damjan Vinko — Lj okolica

2. Leben Ivo — projekt, biro

3. Novak Osvin — projekt, biro

4. Praprotnak Albert — »Sv. Berta« — GE

Celje

5. Primožič Marjan — GE Ljubljana

6. Smole Mitja — projekt, biro

7. Starovasnik Marjan-»Stari« — GE Maribor

8. Zorko Franc-»Aco« — centrala

Sedaj pa k svari. Za naš nublej sta postala od dečkov te Leben Ivo in Praprotnik Albert 25-letnika? Za Iva ne vem točno, morda je že prej odslužil vojsko? Kaj pa Berto, dragi personalci?

On že letos dobi 3.450,00 din, kot 25-letnik, mi vsi ostali pa šele drugo leto. Ste pozabili na inflacijo, saj bo drugo leto denar manj vreden, ha, ha, ha...

Ali je toliko hitreje delal, hitreje kakor ostali? He, he, he...

Ali je toliko več delal? Hi, hi, hi...

Ali je imel toliko naduur, da ste mu dodali to leto? Ho, ho, ho...

Ali se ti po 24-letnem stažu pribije leto, če si zaposlen pri GE Celje? Hu, hu, hu...

Najstrašnejše pa je to, da bo šel po tem izračunu skoraj dve leti prej v penzijo (za še 20 let delovne dobe dobi povsem tem še skoraj eno leto), kakor vsi ostali dečki na seznamu zgoraj.

Najlepša hvala za vaše pojasmilo. Stari

● GRADISOVIH! 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

Gradisovci v Skopju

(Gradisov vestnik, 1963)

Kolektiv naše najnovejše poslovne enote v Skopju kar tekmuje, da bi čimprej zgradili prebivalcem tako prizadetega mesta streho nad glavo

Dan odhoda naše prve skupine v Skopje je daleč za nami. Skupina je bila sestavljena iz ljudi takih strok, ki so bile potrebne za »Gradisov« zarodek v Skopju. Naj osvežim spomin na takratno potovanje z avtobusom, ki je trajalo približno dvajset ur, upoštevajoč postanke za kosilo in večerjo ter triurni počitek šoferja avtobusa.

V Ljubljani smo zasedli mesta v avtobusu, obrabi vseh teh nenavadnih potnikov so bili nasmejani in vedri. V sproščeni pogovori ni bilo nobenega jadikovanja zaradi odhoda v Makedonijo. Zbrana je bila pisana družina iz več Gradisovih enot. Na grobo ocenjena starost potnikov je bila v mejah od 18—46 let. Vsi smo bili več ali manj seznanjeni s katastrofo ob potresu v glavnem mestu Makedonije po televiziji in dnevnem časopisju. Le redki iz te skupine so bili že prej v Skopju in to le kot vojaki pred vojno ali po njej, vendar nismo imeli jasne podobe, kolikšno je razdejanje. Tudi delo, ki ga bo treba začeti, ni bilo še vsem znano. Znano je postalo šele nekaj dni po prihodu, zaradi česar so bila razna ugibanja. Potovanje ponoči ni bilo najbolj naporno. Naslanjali smo se dremajoč drug na drugega in tako prespali noč. Proti jutru smo nestrpnost čakali prihoda v Skopje, saj tisoč kilometrov tudi ni kračka razdalja.

Končno smo le prišli v Kumanovo, po čemer smo sklepali, da do Skop-

ja ni več daleč. Na komaj prebujenih obrazih je bilo opaziti rahlo nestrpnost. Obrazi potnikov so postajali vedno bolj vedri, čeravno niso bili umiti. Med nekaj duhovitiimi pripombami na račun prenočišča se nam je vidno krajšala razdalja do cilja.

Naenkrat smo bili v predmestju Skopja. Zazrli smo se v hiše s porušeniimi dimniki, razdejano streho in manjšimi razpokami zunanjih sten. Bolj ko smo se bližali središču mesta, bolj so se nam odkrivali prizori opustošenja, ki ga je napravil potres. Do tal porušeni objekti, zevajoče odprtine v sodobnih stanovanjskih blokih, nagnjene in razpokane poslovne zgradbe so nemo sprejele našo skupino.

Z manjšim manevriranjem po mestu zaradi zaprtih ulic smo končno le prispeli na cilj.

Kraj, kjer je predvidena graditev novega naselja Vlae za 5.000 prebivalcev, je oddaljen ca. 4 km od mesta. Takrat je bilo tam še polje, vinogradi in sadovnjaki, katerih sence so blažile avgustovsko pripeko.

Izstopali smo, sprejel nas je šef novega gradbišča tov. Franc Vovk, ki je odpotoval dan pred nami.

Ta tridesetletanski kolektiv kot zaroček Gradisa v Skopju, se je znesel na prostem pod vedrim nebom brez strehe, vode, sanitarnih prostorov, elektrike in prehrane, kakršne smo vajeni doma. Nastalo je tiho nerazpoloženje, kar se je dalo brati z obrazov ljudi. Vem, da si je sleherni predočil udobnost in ugodje, ki ga je imel v matični enoti. To je bil te trenutke krize, ki ni dolgo trajal, saj se morajo gradbinci sprijazniti z vsakršnimi težavami. Da so tako krizo prebrodili zelo hitro, gre zaslugi starim gradisovcem, veteranom, ki si jih lahko srečal na vseh gradbiščih naše republike in izven nje, v Zenici in Titogradu in drugod.

Po krajšem odmoru smo prijeli za delo. Vreme je bilo lepo, vroče, posamezne skupine so pričele postavljati šotore, razkladati različne tovore, ki je prispel za nami z avtovlaki. V senci nekaj slivovih dreves je že zraslo platneno naselje, v bližini pa lesene lope, namenjene za jedilnico. V šotorih je kmalu zasvetila tudi luč. Iz dneva v dan se je standard dvigal, saj smo že po dveh dneh dobili toplo hrano — enolončnico. Vodo so dobavljali individualno, pač koliko je je kdo potreboval, vendar tudi to ne dolgo, saj smo po nekaj dneh dobili tudi lasten priključek na vodovod.

S temi osnovnimi pridobitvami smo začeli postavljati skladišča, prvo stanovanjsko barako, prvi betonski mešalec (ter formirati deponije za gromoz. Potem, ko je prispel tisočlitrski betonski mešalec, smo začeli postavljati betonarno.

Dela so se hitro odvijala na obeh sektorjih. Geometri so hiteli z izmerami in zakoličevanjem temeljev za barake tipa Vardar 4104, ki so bile predvidene za nastavitev naših delavcev in delavcev kooperantov. Polja so spreminjala svojo prvotno obliko. Nasadi paradiznika in pa-

Kramp in lopata sta bila v blatu včasih glavno orodje

Naša najmlajša TOZD

Ob takem jubileju, kot je tridesetletnica podjetja, se ponavadi oziramo nazaj, spominjamo se tistih prvih začetkov, uspehov. Pri naši TOZD Gradnje iz Ptuja tega ne moremo storiti, saj je komaj pol leta član našega kolektiva. Pa vendar lahko že za teh nekaj mesecev rečemo. Uspelo je priključitev ni bila sama sebi namen, ampak resnično kvalitetni ukrep. Odkar so tudi Ptujčani Gradisovi, so prevzeli že nekaj pomembnih nalog in del. Pravijo, da so popolnoma zasedeni do sredine drugega leta. Tako so prevzeli gradnjo petinosemdeset-stanovanjskega bloka iz litega betona v Ptuju. Z njihovo pomočjo se kot Gradis spet vračamo tudi v Kidričevo, kjer smo včasih imeli eno naših največjih gradbišč. Danes Gradnje tam gradijo blok 30 stanovanj. V Dornavi pri Ptuju so prevzeli nekaj del pri Zavodu za duševno prizadete otroke. Prav tako bodo gradili vodohrame na Ptujski gori in Majšperku.

Kar dobro so se vključili v našo delovno organizacijo. Povezani so z mariborskimi temeljnimi organizacijami združenega dela pri Gradisu in z njimi dobro sodelujejo. Gradisovci iz Gradnje so zadovoljni, najbolj pa jim je všeč to, da imajo dovolj dela. Zavedajo se, da je ravno sedaj specifična situacija glede novih investicij — po domače povedano: Manj jih je, kot bi gradbinci želeli. Tako je resničen uspeh biti preskrbljen z deli za daljšo dobo vnaprej.

Stefan Balgač

Štefan Balgač - 60-letnik

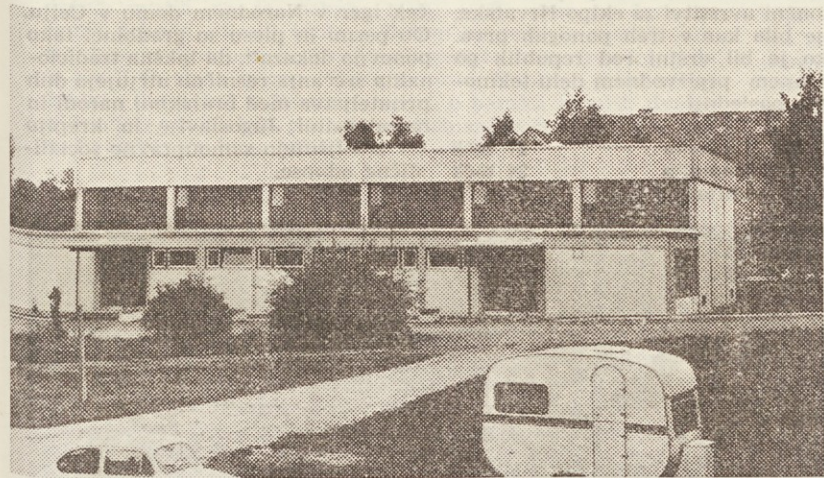
Pred 28 leti se je v Gradisu zaposlil Stefan Balgač. Prišel je iz Prekmurja, Lradis pa mu je kmalu postal novi dom. Najprej je delal na hidrocentrali Moste, nato pa še na hidrocentrali Savica v Bohinju. Od tam je prišel v centralne obrate, danes kovinski obrati v Gradisu je postal ključavničar in to delo opravlja še danes.

Letos praznuje 60 let svojega življenja. V vseh teh letih je spoznal, da je treba pošteno in dobro delati, pa bo tudi njegovo življenje teklo tako kot si želi. Gradis mu je dal stanovanje, kjer danes stanuje s svojo družino.

Cepprav ima že 60 let, za počitek še ni časa. Zatrtil nam je, da bo delal, dokler bo zdrav.

Njegov kolektiv in tudi vsi mi mu želimo še veliko let v naši sredini, saj je med delavci zelo priljubljen, skromen in priden delavec. Resnično je lahko za vzor vsem nam, predvsem pa mlajši generaciji.

selju še menzo, ki jo resnično potrebujejo, saj bi s tem končno rešili velik problem ustrezne prehrane delavcev na gradbiščih. Pri vsem tem pa moramo omeniti način, kako so do teh objektov Ravenčani prišli: z udarniškim delom! Danes se pravzaprav že nikjer več ne sliši, da kdo dela udarniško — samo še za nadure. V Ravnah pa so ob skromnih sredstvih, ki so jih imeli na razpolago, prišli na gradbišče stanovanjskega bloka in menze vsi — od direktorja do zadnjega delavca. Le za primer: prvo ploščo za novo menzo so samo delavci uprave končali v treh urah, Torej, naj bodo vzgled drugim, da tudi »udarništvu« še vedno živi in da se z njim lahko marsikaj zgradi, če se hoče.

Nova Sportna hala, ki jo je zgradila naša nova TOZD

S prostovoljnim delom do menze

Središče koroške regije so prav gotovo Ravne. Vendar takrat, ko je prišel Gradis tja, je mesto veljalo še za Guštanj. Tudi njegova slika je bila precej drugačna kot je danes. Če si z bližnjega hribočka pogledal v dolino, se slika danes ne razlikuje dosti od tiste po osvoboditvi, če pa se zazreš s spodnjih mestnih ulic malo višje po obkrožajočih se brežičkih, je pa slika popolnoma drugačna. Hriboček Cečovje je namreč popolnoma zazidan s stanovanjskimi bloki, za tiste čase modernim trgovskim centrom, hotelom itd. Na nasprotnem hribu raste prav zadnja leta novo, veliko stanovanjsko naselje. Pravzaprav, kamorkoli se ozreš, povsod se nekaj gradi — tam stanovanja, tam šole, pa vrtci, poslovni objekti itd. Prav sedaj gradi naša TOZD enega najlepših trgovskih objektov na Ko-

roškem — ravensko NAMO. Ravne so tak objekt res že nujno potrebovale, pa tudi lokacija zanj je dobra. Kljub vsem tem gradnjam pa so v prvih letih po vojni naši ljudje največ moči pustili v postavitvi objektov za Ravensko železarno. Ta gigant je naš investitor že vsa leta nazaj in upamo, da tudi vnaprej.

Ob vsem tem naštevavanju gradenj objektov pa moramo spregovoriti tudi o skrbi naše enote za svoje zaposlene. V zadnjem letu, pa še lanskem zraven je ravenski kolektiv zagrabil dobesedno cel — z vsemi zaposlenimi — za lopate in začeli so graditi nova stanovanja zase. Tako je bil zgrajen blok malih stanovanj, ki je danes že vseljen. V njem živi 14 zadovoljnih družin, saj so se nekateri morali dosedaj stiskati še v barakah. Sedaj gradijo v našem na-

● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADISOVIH 30 LET ● GRADIS

priko so izginjali, iz njih so vzkli različni obliki za razne montažne hiše. Mehanizacija se je večala. Buldozer je vrezal prve poti čez polje. Kot voda so vdrli v ta polja tovornjaki z raznimi tovari gramoz, cementa, raznih strojev ter končne montažnih elementov. Polje se je spremenilo skoraj čez noč v razsežno gradbišče. Tovornjaki dvigajo prah suhih ilovnatih tal, saj ni bilo dežja že dva meseca pred našim prihodom, a vreme je lepo in za naše razmere celo prevročje. Lepo vreme pa je tiha želja ne samo vseh graditeljev satelitskih naselij, ampak tudi tisocev stanovalcev pod šotori in podobnimi provizoriji, ki jih dež posebno v jesenskih dneh lahko potisne v obupen položaj.

Prav iz teh vzrokov je forsiranje gradnje in montaže naselij upravičeno ter se mora vsak posamezni član tega kolektiva odreči marsičemu, čemur se drugim v matičnih enotah ni treba.

Ze na začetku se je pokazala visoka zavest posameznika, posebno pa skupin, ki so pokazale svojo sposobnost in udarno moč.

Med prvimi takimi se je izkazala skupina škofjeloških tesarjev pri montaži barak, ko so potolkli vse rekorde in celo sami sebe, saj je bila baraka v treh dneh pod streho (normalno 8—10 dni). Z razvojem ostalih del so se pojavljale še betonerske skupine, ki so presegle dnevni plan, kačerega sta tov. Vovk in ing. Dovjak skrbno preštudirala in ga prilagodila situaciji.

Naš kolektiv se povečuje, saj redno prhaja potrebno število ljudi raznih poklicev. Naloga, ki jo je prevzel kolektiv te enote, je obsežna in odgovorna. Uspehi niso izostali, pod streho je 30 barak, ki jih uporabljamo za nastanitev naših delavcev, za pisarne in delavce kooperantov. Poleg tega je bila omogočena montaža montažnih hiš, od katerih je že lepo število pod streho.

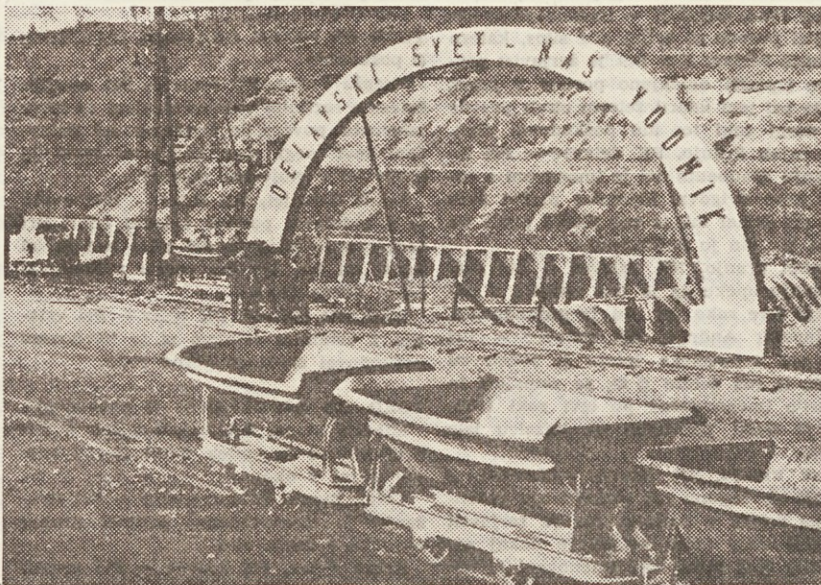
Pri taki akciji oziroma nalogi pa igra odločilno vlogo tudi mehanizacija. Stroji morajo biti sigurni in ne sme biti zastojev, ki ohromijo ves

proces dela. Zal se to dogaja, ker ni možnosti izbire strojev, ki bi najbolj ustrezali tako forsiranemu delu. Ni se pa čuditi strojem starejšega porekla, če jim zastane kakšen člen, saj še novi odpovedo.

Vse prekinitve obratovanja so zelo kratke, stroji so hitro usposobljeni z veliko pomočjo armadnih delavnic in naših strokovnjakov.

Visoka zavest vseh kolektivov in lepo vreme bosta omogočila realizacijo te humane naloge mogoče še pred predvidenim rokom.

Ludvik Snajder

Parole so spodbujale delavce pri delu

„Gradis je velika družina“

pravi naš 30-letnik Ivan Zamuda

»H Gradisu sem prišel takoj po končani vojni in že takrat sem dobil občutek, da bo iz vse te množice delavcev, ki se je trla na gradbiščih, zraslo podjetje, ki bo kos še tako velikim nalogam. Začetek pa je bil kljub temu težak. Takrat gradbenih strojev nismo poznali, ostali so nam le stari stroji, ki jih je uporabljala še vojska. Takrat so bile pomembne roke. Tudi vreme nam ni bilo naklonjeno. Bile so mrzle zime, pa smo kljub mrazu gradili. Delali smo po 10 in 12 ur, nismo poznali proste sobote in nedelje, tako kot danes. Končno smo dobili nekaj gradbenih strojev in ti so nam bili v veliko pomoč. Najprej sem delal kot ključavničar, nato pa sem postal strugar.

Moje prvo gradbišče je bil Mariborski otok in spominjam se, da takrat ni bilo avtobusov za na delo. S težko muko sem nekako dobil kolo, pa kaj, ko zanj nisem imel plašče. Potem sem si sam nekaj pripravil in tako sem se lahko vozil s kolesom na delo. To je bilo že pravo razkošje. Danes je vse neprimerno boljše in življenje je veliko lažje. Letos grem sicer tudi v pokoj, vendar se bom Gradisa spominjal vedno kot velike družine.«

Gradijo objekte in Gradisov ugled

Takoj po vojni je dejal Boris Kidrič: »Naša industrija je uničena, vendar jo je v tem pogledu Slovenija še najbolje odnesla, saj je ostalo v primerjavi z drugimi republikami v Sloveniji vendar nekaj celih industrijskih objektov. Zato smo še toliko bolj dolžni čimprej začeti s proizvodnjo in proizvajati za nas vse.«

Tako nekako je bilo. Vendar brez električne energije ne delajo še tako lepe, ohranjene, celo nove tovarne. Kaj sedaj? Gradbinci so morali s stari stroji, ki so jih skoraj vse prevzeli od neslavne zapuščine nemške vojske, prijeti za delo in s takimi bornimi pripravami ter s svojimi krepkimi rokami so začeli graditi. Ena prvih njihovih nalog je bila prav gotovo postavitve omrežja hidroelektrarn. Prav Gradis je v tistem času s svojimi ljudmi kljub velikim težavam postavil prve elektrarne. Te so rasle na Savi, nato na Dravi cele serije in naša industrija je lahko začela misliti na polno proizvodnjo.

Takrat Gradis še ni bil razdeljen na »tozde« ampak na gradbišča. Eno takih gradbišč je bila tudi Vuzenica, ki je na Dravi gradila hidroelektrarno. Delo na takih velikih objektih ni bilo lahko, primanjkovalo je delovne sile itd. Vendar so naši ljudje uspeli prebroditi take težave in mimogrede povedano — to niti ni bilo tako težko, saj so imeli med seboj kar 113 udarnikov. Danes je nekdanja Vuzenica postala naša TOZD Nizke gradnje. Se vedno nadaljujejo tradicijo izgradnje elektrarn, saj v tem času gradijo tak

objekt — Srednja Drava II. Resda so šele letos začeli, vendar gradbišče že da vedeti, kaj bo na tem mestu. Prav sedaj pripravljajo montažo separacije z betonarno, ki bo oskrbovala to veliko delovišče. Od glavnih del so končali na objektu strojnice z izkopom na gramozu, sedaj pa izkopavajo še v laporju in približno 5 m nad dnom gradbene jame (jama bo globoka 30 metrov). Prav pri tem so imeli nekaj težav saj lapor na desni brežini drsi in v teklu so preiskave in izdelava predloga za sanacije. Prav tako jim je nagajalo neurje, ki je pustilo v jami precej vode. Do sedaj je bilo izkopanega 19.000 m³ humusa, melja in mulja 50.000 m³, gramoz 180.000 m³ in laporja 83.000 m³.

V vseh teh letih obstoja so se Nizke gradnje specializirale še za eno vrsto gradenj — za cestne objekte. Z njimi si je pridobil celoten Gradis del tega slovesa, ki ga danes ima kot ugledno gradbeno podjetje. Ta naša TOZD je gradila viadukta na odseku Slovenike od Vrhnike do Postojne in sedaj gradi še 8 viaduktov na odseku Hoče—Levec. Da so to zahtevni objekti, ni potrebno poudarjati, saj so dolgi od 85 m do 550 m in velikih razponov.

Vlae - naše največje gradbišče

(Gradisov vestnik, 1963)

Od zadnjih dni avgusta, ko so naši prvi delavci prihili na pomoč Skopju — na veliko gradbišče Vlae v predmestju Skopja — se je do danes to gradbišče razvilo v pravcato človeško mravljišče.

Naše podjetje je prevzelo častno in humano, vendar zelo težavno nalogo: zgraditi do konca letošnjega leta celo novo predmestje s 1000 stanovanji ali naselje za kakih 5000 prebivalcev. Seveda pa v tem satelitskem naselju, ki leži od središča Skopja odmaknjeno okrog 8 km, ne bodo samo stanovanja, marveč tudi šola s površino 3000 m² (za 1000 učencev), nadalje obrat družbene prehrane z zmogljivostjo 1000 obrokov dnevno, trgovski center, poslopje šolskega varstva, ambulanta in zelo verjetno tudi velika kotlarna, ki bo dajala toploto celemu naselju, tako da bodo stavbe ogrevane s centralno kurjavo. Sicer pa dovolj o tem naselju pove tudi podatek, da merijo Vlae okrog 45 ha in bo celotna investicija — izgradnja naselja z vsemi komunalnimi napravami — terjala okrog 7 milijard dinarjev. Od te vsote odpade na naše podjetje, ki mora zgraditi za vse objekte beton-

ske temelje ter priključke s hiš na glavno kanalizacijo okrog 1,5 milijarde dinarjev.

Zdaj je v naselju Vlae okrog 400 naših delavcev, zlasti zidarjev in tesarjev, ki so prišli z vseh gradbišč, iz vseh enot. Pridno nam pomagajo tudi mladinske brigade, ki so dokazale, da znajo zelo spretno vihteti krampe in lopate. Če upoštevamo, da je to gradbišče oživelo šele prve dni septembra in da mora biti naloga izpolnjena do konca decembra, potem je jasno, da ta naloga res ni lahka.

Kako pa poteka delo? Začetne težave, ko je primanjkovalo ljudi, strojev in materiala, so že premagane, zdaj to naše največje gradbišče s 400 delavci že diha s polni pljuči. Po planu mora »Gradis do 15. decembra izdelati vse temelje za objekte, na katerih bodo stale hišice naših kooperantov — »Jelovice«, »Edilita« in »Marlesa«. Dolej je narajenih že okrog 70% vseh izkopov za temelje, sicer pa delo v glavnem teče po planu kljub težavam in oviram ki jih seveda pri takšni naglici in obilici dela ni malo. Zlasti je sredi oktobra (od 10. do 12. t. m.) napajalo močno deževje, ki se ga naši ljudje najbolj boje. V glavnem pa je zdaj vse urejeno — ni posebnih težav z mehanizacijo, kadri in materialom.

Če ne bo v novembru in decembru izrednih padavin, ki bi res lahko ogrozile izpolnitev te naloge, potem lahko računamo, da bo naselje Vlae do konca leta pripravljeno, da sprejme pod streho okrog 5000 prebivalcev Skopja, ki jim je potres vzel streho nad glavo in se zdaj stiskajo pred mrazom in dežjem pod šotorski platni.

Ponovno prva Slovenija

VII. športne igre gradbincev Jugoslavije

Organizacija vsakoletnega športnega srečanja gradbincev je že drugič pripadla Sloveniji. Tokrat so se celjski gradbinci zares izkazali in izredno uspešno organizirali športno (GIP INGRAD), kot tudi proizvodno tekmovanje (GOP OBNOVA), ki se je priključilo športnemu delu. Tako so gradbinci Jugoslavije lahko na tem masovnem srečanju pokazali uspehe in trud, ki so ga vložili med letom tako na področju športa in rekreacije, kot tudi na strokovno-delovnem področju.

Rezultati, ki so jih dosegli kažejo, da imata šport in rekreacija tudi v drugih republikah vse več privrženec. Vse bolj prevladuje tudi misel, da to ni samo športna manifestacija gradbenih delavcev, temveč pomemben faktor pri zblizjevanju in utrjevanju bratskih vezi naših narodov in narodnosti vse Jugoslavije.

Tako kot se za tako manifestacijo spodobi se je začela s povorko po glavnih ulicah mesta, kjer je bila tudi otvoritev. Po pozdravnem govoru predsednika organizacijskega komiteja Franca Berginca, je vse prisotne pozdravil še predsednik občinskega sindikalnega sveta Ivan Kramer, nato pa še predsednik zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije Jovan Nikinović.

Igre je nato otvoril predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije Lojze Cepuš. Ob intoniranju državne himne so gostese dvignile državno zastavo in zastavo SIG ter tako označile, da se tekmovanja lahko pričnejo.

Slavna otvoritev iger

Od gradisovih ekip so nas na teh igrah ponovno zastopali pingpongaši in strelci. Slednji so imeli v tekmovanju precej smole, saj so le za en krog zaostali za zmagovito ekipo Unioninvesta iz Sarajeva. Prav tako pa je bilo s pingpongaši. V izredno močni konkurenci so presenetljivo osvojili drugo mesto za predstavniki Bosne.

Od drugih slovenskih ekip so se posebno izkazali Ingradovi športniki z osvojitvijo dveh prvih mest in sicer v kegljanju in šahu. Svoje kvalitete pa so potrdili tudi Salonitovi odbojkaši ki so se tokrat oddolžili Makedoncem za lanskoletni nesrečni poraz v finalu.

Sicer pa je bil vrstni red po posameznih panogah naslednji:

MALE NOGOMET

1. Dalmacijacement (Hrvatska)
2. Konstruktor (Slovenija)
3. Mavrovo (Makedonija)
4. Granit (Srbija)
5. Hercegovina (BiH)
6. Zavod za igr. Bara (CG)

ODBOJKA

1. Salonit (Slovenija)
2. Graditelj (Hrvatska)
3. Brčko (BiH)
4. Stig (Srbija)
5. Ilinden (Makedonija)
6. Zavod za igr. Bara (CG)

NAMIZNI TENIS

1. Unioninvest (BiH)
2. Gradis (Slovenija)
3. Industromontaža (Hrvatska)
4. Janko Lisjak (Srbija)
5. Mavrovo (Makedonija)
6. Titograd (CG)

KEGLJANJE

1. Ingrad (Slovenija)
2. Primorje (Hrvatska)
3. Zidar (Srbija)
4. Hercegovina (BiH)
5. Pelagonija (Makedonija)
6. Titograd (CG)

STRELJANJE — MOSKI

1. Unioninvest (BiH)
2. Gradis (Slovenija)
3. Gradževina (Hrvatska)
4. Intergrad (Srbija)
5. Granit (Makedonija)
6. Crna gora (CG)

ŠAH

1. Ingrad (Slovenija)
2. Progres (Srbija)
3. Tehnograd (BiH)
4. Vranica (Hrvatska)
5. Crna gora (CG)
6. Ilinden (Makedonija)

NAMIZNI TENIS — ŽENSKÉ

1. Juvent (Hrvatska)
2. Banat (Srbija)
3. Ingrad (Slovenija)
4. Vranica (BiH)

STRELJANJE — ŽENSKÉ

1. Konstruktor (Hrvatska)
2. Crna gora (CG)
3. Unioninvest (BiH)
4. Izolirka (Slovenija)
5. Graditelj (Srbija)
6. Pelagonija (Makedonija)

Končna uvrstitev po vseh disciplinah pa je naslednja:

1. SR Slovenija	49 točk
2. SR Hrvatska	47 točk
3. SR BiH	36 točk
4. SR Srbija	30 točk
5. SR Makedonija	14 točk
6. SR Crna gora	13 točk

V ospredju spreveda so bile gostese

Poleg športnega se je odvijalo tudi proizvodno tekmovanje. Tu so se pomerili v svojem znanju železokrivci, odrarji, tesarji in zidarji. Slovenski predstavniki so se tudi pri tem dobro odrezali, v vseh disciplinah dosegli drugo mesto, ki jim je pripadlo tudi v končni uvrstitvi za ekipo Hrvatske, ki je bila kar v treh panogah prva. Tako je bil vrstni red republik po končanem proizvodnem delu tekmovanja naslednji

1. SR Hrvatska	27 točk
2. SR Slovenija	24 točk
3. SR Srbija	17 točk

4. SR BiH	14 točk
5. SR Crna gora	7 točk
6. SR Makedonija	7 točk

Prizadevni organizatorji so vsem prvoplasiranim ekipam podelili pokale in pripravili še prijeten zaključek iger v Narodnem domu v Celju. Ob pesmi in plesu so gradbinci tako ponovno dokazali, da takšna tradicionalna srečanja resnično utrjujejo duh prijateljstva med bratskimi narodi in narodnostmi Jugoslavije in krepijo ter izboljšujejo samoupravne socialistične odnose.

mk

Konstruktorjevi nogometaši so zasedli odlično drugo mesto

Dragi tovariš Tito!

Gradbinci — športniki in navzoči gostje, zbrani v Celju na sedmih igrah športnikov Jugoslavije in drugega proizvodnega tekmovanja, ti pošiljamo iskrene pozdrave z željo, da bi nas še vrsto let vodil po začrtani poti, sprejeti na desetem kongresu ZKJ.

S tega mesta ti obljubljam, da bomo vestno izpolnjevali vse naloge, ki smo si jih zastavili.

Enotnost in vztrajnost v duhu bratstva in enotnosti za doseg ciljem bomo pokazali tudi danes z našo borbo na tekmovalnih igriščih.

Udeleženci in gostje VII. SIG in II. proizvodnega tekmovanja.

NEZGODE NAS OPOZARJAJO

V mesecu juliju 1975 se je pri delu poškodovalo 44 delavcev, na poti na delo in z dela pa sta se poškodovala 2 delavca.

TOZD GE CELJE: (10 poškodb)

Cagalj Blažan, KV zidar — Pri zavijanju je padel z motorjem in si zlomil desno nogo v gležnju.

Lakič Jovo, PK zidar — Pri prenašanju lestve po zgradbi mu je le-ta padla na tla in mu pri tem poškodovala prst na levi roki.

Babič Milorad, železokrivec — Pri prenosu armature ga je palica udarila v glavo.

Dedič Husnija, PU zidar — Pri montaži železne konstrukcije je elektrovarilec nad njim varil, od koder mu je padla žareča iskra za vrat in ga opekla.

Pogačnik Mitja, KV strojnik — Pri mešanju za beton je imenovan popravil loputo pri napravi odra iz plohov, tresnil v žičnik in se zbedel v levo roko pod palec.

Hasanovič Omer, PU železokrivec — Pri nalaganju betonskega železa na kamion je padel in si poškodoval glavo na desni strani in desno roko.

Groman Vladimir, učencec — Imenovan je vozil z japonskim zemljo. Ko je hotel prekucniti japonski, mu je ročica stisnila srednje leve roke.

Suka Ahmed, NK delavec — Pri krpanju ometov mu je padla apnena malta v desno oko.

Bošnjakovič Remzo, KV tesar — Na opažu zidu je stopil tako nerodno, da si je zvil levo nogo pod gležnjem.

Pezič Ibrahim, PU zidar — Pri polaganju betonskih cevi za kanalizacijo se je del laporja (zemlje) zrušilo imenovanemu na desno nogo tako, da si jo je poškodoval.

TOZD GE JESENICE: (4 poškodb)

Kurtalič Muradif, PU tesar — Pri razopaževanju mu je podporni les padel na desno roko in poškodoval dlan ter prste.

Mičič Boro, NK delavec — Pri nameščanju varnostne opozorilne vrvice od izkopanem kanalu se mu je na robu kanala udrla, tako da je padel v kanal ter se pri tem udaril v zapetje desne roke.

Gajič Nedjo, PU tesar — Po postavitvi dodatka k tunelskemu opažu je imenovan začel z jeklenim vzvodom premikati opaž proti betonskemu vodilu. Pri tem

je izpadel jekleni čep iz vertikalne pomožne podpore, nakar je opazni element zdrsel na tla in pri tem poklopil imenovanega tako, da je začutil bolečine v križu.

Krnica Jusuf, KV železokrivec — Pri vstopu v gradbeno jamo je imenovan nerodno stopil, tako da si je zvil levo koleno.

TOZD GE KOPER: (4 poškodb)

Mujakič Mehmed, NK delavec — Imenovan je odkrival toplovodno kineto, ki je bila pokrita z betonskimi montažnimi ploščami. Pri tem mu je pomagal še en delavec. Ker pomoči sodelavca ni hotel, je dvignil ploščo sam. Pri tem mu je spodrsnilo in se udaril v brado.

Imamović Samed, NK delavec — Pri demontaži cevne odra ga je oplazila odrska cev in mu poškodovala desno stran glave.

Hrvatini Danilo, NK delavec — Imenovan je čistil mešalec za beton. Ko je hotel dvigniti lopato mešalca z vzvodnim drogom, mu je ta spodrsnil in ga udaril v prst desne roke.

Novak Rudi, delovodja — Pri betoniranju obojne armiranobetonske stene temelja je kamion pripeljal beton. Ko je odpeljal, je potegnil za seboj tudi aluminijasti žleb, po katerem so spuščali beton v opaž. Zleb je zadel imenovanega in ga porinil v jamo. Pri padcu si je poškodoval desno nogo.

TOZD GE LJUBLJANA: (8 poškodb)

Strbac Ilija, PK delavec — Pri vezanju armature se je spotaknil in padel na armaturo.

Omerašević Ibrahim, KV tesar — Pri sekanju deske za opaž je imenovan tako nerodno zamahnil s sekuro, da si je poškodoval zapetje roke.

Slaviček Jakob, VK tesar — Pri delu se je imenovan zaradi nepazljivosti udaril s plohom po nosu.

Savič Rajo, NK delavec — Ko je betonski mikser pripeljal beton na mesto vgraditve, je hotel imenovan spustiti žleb na korito za klanje. Pri tem mu je stisnilo palec desne roke.

Kikič Stjepan, KV zidar — Pri demontaži stojnic mu je zdrsnila kovinska cev iz roke in mu poškodovala kazalec desne roke.

Kalender Islam, PK tesar — Ko je hotel imenovan s kladivom potegniti za seboj kratko bankino pri napravi stenskega opaža, se mu je kladivo izpulilo iz bankine, tako da se je udaril z njim po glavi.

Herman Franjo, KV zidar — Pri praznjenju rakete za beton je imenovan zapril loputo. Sofer mu je naročil, naj pusti in pri tem je pritisnil loputo tako, da mu je pripilo palec desne roke.

Božič Dragomir, KV zidar — Pri prenosu zaščitenih materialov pri miniranju se je spotaknil ob žico, tako da je padel in se poškodoval.

TOZD GE LJUBLJANA-OKOLICA: (2 poškodb)

Maksimović Nenad, PK strojnik — Pri ročnem štemanju se je imenovan udaril v prstane leve roke.

Stjepanović Dragan, zidarski vajenec — Imenovan je z ostalimi nametaval opaže za izdelavo grobnega ometa. Ko se je premakel po delovnem odru, je po nesreči stopil na rob, tako da je padel na tla ca. 80 cm globoko in si pri tem poškodoval roko.

TOZD GE MARIBOR: (8 poškodb)

Ban Ivan, signalist — Imenovan je namočal posodo za beton pod silos, katero je nosil žerjav. Ker mu je žerjavist prehitro izpustil omenjeno posodo v jamo, ga je pri tem udaril železni okvir posode po desni roki ter mu poškodoval dlan.

Kutnjak Franjo, PK delavec — Pri izvajanju gradbenih del je imenovan s sodelavcem dvigoval betonske plošče 50/50 cm, pri čemer mu je ena plošča padla na nogo ter mu jo poškodovala.

Kokot Franjo, NK delavec — Pri razkladanju opeke ga je ista udarila v zapetje leve roke ter mu jo poškodovala.

Cingesar Andrija, NK delavec — Pri vezanju betonskega železa je sodelavcu padlo iz rok železo ϕ 22, se zamajalo in udarilo imenovanega po levi roki tako, da je dobil poškodbe na kazalcu iste roke.

Rak Franjo, NK delavec — Imenovan je bil na vagonu pri razkladanju betonskega železa v palicah. Ko je žerjavist dvignil snop palic, se jih je nekaj zataknilo med drugi šop. Imenovan je hotel spete palice spustiti na tla in pri tem ga je ena palica udarila po kolku desne roke.

Furjan Andrej, PK delavec — Imenovan je na jekleni vibracijski mizi z brusilnim strojem brusil opaž. Med obračanjem stroja iz horizontalnega v vertikalni položaj se je zaradi neprevidnosti uredal v levo roko nad zapetjem.

Pajtak Ivan, KV tesar — Ko je imenovan nalagal grede na avtomobil, ga je zabolelo v križu. Delo je nadaljeval. Naslednji dan je občutil močnejše bolečine in iskal zdravniško pomoč.

Kuhar Ignac, KV tesar — Pri rezanju lesa je imenovanemu padel komad lesa na roko ter mu poškodoval mezinec.

TOZD GE RAVNE: (3 poškodb)

Stankovič Vukašin, KV zidar — Pri postavljanju konzol se mu je prevrnil zaboj oziroma vedro, na katerem je stal in si pri tem poškodoval hrbtnico.

Muratović Remzija, PK betoner — Pri razopaževanju ga je udarila deska, v kateri je bil zabit žebelj, ter mu poškodovala stegno desne roke.

Jamnik Ivan, PK betoner — Na poti z dela mu je med prevozom z mopedom počila zadnja guma, vsled tega je padel in si poškodoval palec desne roke.

TOZD GE NIZKE GRADNJE MARIBOR: (3 poškodb)

Krepša Vinko, PU tesar — Pri rezanju železa z rezalnim ročnim strojem so iskre iznenada povzročile opekline na delavčevi levi nogi pod kolonom. Delo je opravljal v stoječem položaju.

Sakač Gabrijel, VK zidar — Imenovan je s sodelavci podiral fasadni oder. Pri zadrževanju odra je del odra kot vzvod padel na tla, ter pri padcu poškodoval palec desne roke.

Markovič Milivoj, PK tesar — Pri vrtnanju z vrtnalnim strojem si je imenovan poškodoval sredinec desne roke.

TOZD KO LJUBLJANA: (3 poškodb)

Mihelič Stane, VK ključavničar — Pri brušenju se je splek odbil imenovanemu nazaj v oko.

Tršek Zvone, kovinostrugar — Pri struženju je imenovanemu priletel drobcec okruška v desno oko.

Eržen Peter, PK krovec — Pri premikanju odra se je le-ta prevrnil. Na odru je stal imenovan pri tem padel na tla ter si poškodoval desno nogo.

TOZD KO MARIBOR: (2 poškodb)

Cokl Zvonimir, NK delavec — Imenovan je sekal bitumen, ki je potreben za hidroizolacijo strehe, pri tem mu je sekira spodrsnila in mu poškodovala palec na nogi.

Brankovič Dragoljub, VK delavec — Imenovan je stružil na stružnici. Pri tem si je hotel odstraniti ostruge ter si pri tem poškodoval palec desne roke.

TOZD LIO ŠKOFJA LOKA: (4 poškodb)

Pozmek Vili, KV tesar — Pri žaganju desk je imenovan stopil na desko, ki je ležala na tleh, iz katere je gledal žebelj in se pri tem poškodoval.

Železnik Anton, PK žagar — Ko je imenovan pobiral letve, je sodelavec premaknil vagon, ki ga je udaril v stopalo desne noge.

Begič Asim, PK delavec — Pri krožni žagi čelilne naprave so se nabrali odčepki na železnih prečkah, ki so navagane nad trakom. Imenovan je vzel letvo, da bi odstranil odpadke od krožnega lista. Pri tem je list žage zagrabil kos odrezanega lesa in mu ga vrvel v prstane.

TOZD OGP LJUBLJANA: (2 poškodb)

Irsad Josip, NK delavec — Imenovan je z grupo delavcev betoniral vinogradniške kole. Ko je viličar pripeljal beton, je sodelavec, da bi pridržal kablo, skočil na žleb za betonirane stebričke, pri čemer je eden od njih padel imenovanemu z višine 50 cm na levo stopalo.

Mazreka Elmi, NK delavec — Pri betoniranju mu je padla v levo oko cementna malta.

TOZD SPO LJUBLJANA: (2 poškodb)

Bogdan Dragotin, KV strojnik — Imenovan je bil sopotnik v avtomobilu, ki je nameraval na terensko delo. Na relaciji Litija-Trbovlje je približno 15 km od Litije prišlo do avtomobilske nesreče, pri kateri je imenovan dobil poškodbe težkega značaja.

Kirbiš Marjan, KV sofer — Pri sestopu z lestve na zadnjem delu vozila mu je zaradi mokrih prečk na lestvi spodrsnilo in je trdo stopil na tla, pri tem pa si je poškodoval gleženj leve noge.

TOZD ŽELEZOKRIVNICA LJUBLJANA: (1 poškodba)

Gračanin Ibro, železokrivec — Pri vezanju oz. pripravi armaturnih palic za vezanje mu je padel sveženj armaturnih palic na levo nogo.

Bojan Bambič

Zgodba brez kvalifikacij

OPOLDANSKO SONCE SE JE RAZLILLO kot smola. Zato se rdi park pred Sodiščem kotel. V njem se valjajo trije delavci Bosanci, hodijo gor in dol in jih gledamo. Pazimo naraje. Vedo to Oni dobro. Tako radi bi ugajali. To pa je napak in kar ostane od Njih, je zgolj okus po grenkem. Nekaj nam pripravljajo. Noben ne sme skozi park, zato hodimo okrog. Nič ne hitimo in vsakič je isto: trije delavci Bosanci kaj pa! in skladanica betonskih vlivancev, vse tisto orodje in Stroj, ki mu ne vemo imena. Trave lomí. Na drevesa bi se spravil, a kaj, v živo so obrezana in kakor vratovi stark. Z golobi je drugače. Tukaj jih smemo krmíti (gl. Mestni odlok št. 37/2). Razleteli so se in nikar ne recite **Ptice pač, se boje ljudi**. Tam so še naše klopi in štiri pečene poti. To pa je tudi vse.

Gledamo jih in poslušamo njihovo cokljanje. Čevlje z lesenimi podplati nosijo in slišati je tope udarce, take po vežnih vratih, no ja, nekako tako. — Že prec po šesti so zaprli dohode, obesili table z **Delom na cesti** in pustili tam tri delavce Bosance, ki kopljejo travnato rušo. Dva kopljeta in tretji jo zлага v kupe. Tako je prav. Kopljejo ja in nekaj tuhtaja, bogve kaj o Bosna o menza o baraka za njih dvaintrideset in včasih kdo pogleda po Fabianijevih hišah. Nič nas ne bi čudilo, če bi se kateri zazrl v okna.

DRUGI DELAVEC, KI JE PRENOČEVAL sestro **Dajeubijeh** in njena dva otroka **Decakodeca** se je prestopal v blat. nem. Samo šafnar je (in tudi drugče okrogel, kaj pa!) in nekaj nam pripravlja. Vsi Oni so isti! Ne zna šteti do tri, ampak za nož bo prvi prijel. Berete »Nočno kroniko«? Mi tudi. — Drugi ve **Tu sred ljudi že ne**. Klozet išče in ker tu ni nič, si zlagoma namala BIFE za Modnim krojstvom in z izložbo, polno barvastih kostumov, veliko Maršalovo fotografijo in posušenim cvetjem. Prej je še Modno krojaštvo. Tisto je mali Bife ničvečji ničmanjši kakor poribana soba v baraki, ki jo greje železna pečka gašperček. Torej je prijazen in topel in je taka Srbinja. Tam dela Srbinja, kje bi drugod, če ne v Bifeju. — Ni mogel vedeti ali imajo klozet. Zato si mala zraven: kako vstopi v Bife, obstane pred šankom in naroči in se dela, da gleda stekleni pokrov, pod katerim so ovesene preste. **Kje bi bilo stranišče?** se sprašuje. Ob tej polni uri ljudi in hiš ne moreš stopiti za prvo ali katero že drevo: ko je prišel Sem so mu jasnoinglasno povedali **Drug, tukaj je Slovenija!** in da če kaj ne bo kot bi moralo biti, imajo tudi milico, eto. Se je pomencal po blatu, malo se je ocedil in odšel na pločnik. Kaj je bilo pločnika, kak ducat korakov Trudi se, da ne bi štorckljaj. Zato tudi ne opleta z rokami. **Zdaj si med ljudmi**, si reče. Zdaj ga tabla z **Delom na cesti** ne varuje več, naš je. Sploh je vse narobe zunaj opozorila in bilo mu je, kot da vleče za sabo vso to množico ljudi, ki jih je videti na pločniku. Manjkala mu je samo še sejmarska vrv.

Padel je v BIFE. Kakšnih ljudi ni bilo ničotri in tako si je Srbinja lahko mislila bogve kaj. Zensko pač, mehko in slabotno in tako tudi misli. Tovarišica Srbinja ga je vprašala **Kaj pa boste?** Malo se je nasmehnila (kakor se nasmehneš znanicu, ki ima za ogledalom zatakajeno tvojo razglednico **Pozdrav iz Savudrije**) in začela brez potrebe brisati šank (kar pa je bil strah, to poznamo). Božemoj, on ni sanitarni! Stopil je korak nazaj in zoprnost ga je zalila in (spet) bog mu je priča, da te tovarišice, tako drobne in tridesetletne, morbit kaj manj — ampak luči tu notri nikoli ni nobene prave — ne more naglas vprašati, kje imajo stranišče. Tega celo ne, naj mu pokaže, kam naj gre **Tam zad lepo prosim**. Zato najbrž (ali pa tudi ne, mar vi zstopite te Bosance) je rekel **Samo tako!** (da je tukaj) in **Nič ne bi jaz!** Z dlanjo na tilniku je stopil ven in vse nam tuje je bilo z njim. To so stvari, ki jih je treba obžalovati: ker je tak in bo tak tudi ostal. Ker je Bosanec, o njih pa vse vemo! Nož pa tiste reči, kaj povaljati, opaja. Zaradi vsega tega in ker tovarišica Srbinja že več let živi v Sloveniji, vajena je torej finih ljudi, je šla in odprla vrata Bifeja na stečaj. Vse sorte ljudi pride v Bife in ona ima ves denar kar v predalu, Blagajne nima, to.

Zdaj ni imel več kam (v Union on ne more, do Tromostovja »za plačat dinar« ne pride) Stopil je v vežo. Vežo že poznamo. Tam je **Modno krojaštvo** in izrezani listi iz modnih žurnalov nam kažejo serijo enovrstnih ali dvovrstnih oblek, te so bolj klasične, za starejše osebe torej. Fabianijeva hiša je velika in taka je tudi veža — vsak čas nekaj minut gre kdo skoz. Ali so to stranke ali pa ljudje s probe (tukaj je Modno krojaštvo). Stisnil se je ob kante pa spet tik tako, da se je poscal po hlačnici. To so živci, navadno konstantiramo — ali kaj bo on vedel o živcih, lepo vas prosim! Res je bilo videti kot mokrača (ali pa tudi ne, z oljem se je polil. Moški se zmeraj posvinja, ti pa peri za njim!) — in še gospa s klobučkom, ki je drobila dol. To je bilo pričakovati; hiša je res velika in tu vam vsak čas kdo zavije v vežo. Torej je bila kriva tudi ona. — Hitro se je pobral in tako ni več slišal — **Kaj pa vi počnete v tej veži!** Morbit je res stopila v lučco, to bi bilo verjeti. — Park je bil blizu, kakor roka, ki ti pomaga gor. Tudi tabla z **Delom na cesti** ni bila več daleč. Zdaj bi stopil k Srbinji in vprašal **Kaj imate danes** ali **rabota ne čaka**. **Po izmenji pa ja**, si reče in misli na kino. Moj ti, je pozabil na lesene podplate in ti štorckljajo **Ne boš! Ne boš! Ne boš!** Viš jih, žensko, kratke rokavce imajo! To se nosijo! in sam ne ve, čemu vzdihne. Se zgodi.

Ko je stopil na peščeno pot, je stal tam Starec in s palico drezal v okroglo tablo z **Delom na cesti**. Saj ga še videl ni, reče slep! Tovariš Starec ni bil velik človek, komaj kak vsakdan. Tak ti ovce ne bi nesel. Komaj za purana bo.

STAREC JE S PALICO TOKLJAL tablo (kot bi klical h kotlu na menažo kolono mrtvih tovarišev). To je bil Starec, ki je hodil Sem vsak opoldan, kakor zvonjenje iz bližnje cerkve frančiškanov. Sodil je sem kakor vse te hiše tod okrog (torej iz popotresnih dni, menda petega ali desetega leto grajeno) in vsi marmeladni zabojčki s črnim napisom **Made in Yugoslavia** na okenskih policah (tudi njih postavljanje na okenske police je bilo z Mestnim odlokom prepovedano, zaradi glave spod na pločniku in v zabojčkih oskubljene pelargonije, take bilke kakor zgrbljene stare ženske, ki perejo vsako drugo sredo (ali nosijo vsakih štirinajst v pranje). Piše pa se tovariš Prašnikar, taka znanstva so. Nosi medaljo za preprosto hrabrost iz zadnje vojne. To je mičken medalja in je zmeraj zraven, nosi pa se kadar sonce vzhaja in je malo norčava, in kakor sonce zahaja, takrat je otožen list, ki bo z veje pal; drugače pa binglja. — Treba je vedeti: Starec je moral ven. Doma je imel hčer, ki se je hotela to opoldne skopati. Njegova punca se vsak dan kopa, naj ji reče kaj ali nič! Kot da bi bila prav posebej umazana, umazana iz Saturnusa. Kakor da bi lezla na katero teh dreves. Pa ni poba.

Noben mu ni povedal **Kakò to mislite, to vaše Delo na cesti**. Vse tod okrog pozna — tile pa kar pridejo in sedejo pod vsa njegova drevesa, ki jih bolj pisana pozna že iz mladja. Velikokrat jih presaja, že od dvajsetega leta sem presaja

platane v parku pred Sodiščem in kdajpakdaj, takole ob deževnih opoldnevih in izza prtiličnih oken, tudi riše nove peščene poti. Ali vsaj mali peskovnik (ljudje moji, punca je za možiti, ime lbo vnuke. Kam naj jih pelje). **Tovariši, trka s palico, tukaj nam manjka kolobar peska in Otroci ne morejo ostati brez peskovnika, Otroci so naša bodočnost**. Ali zmeraj naredijo po svoje in njegove rešitve ležijo v predalu neke stare komode (tudi njegova punca tako leži, nobenih otrok ne bo. Prepozno je spavila). Recimo, kaj vse so že mislili z njegovimi drevesi. **Ah, zamahne z roko, to so druge štorije**. Tale njegov park ima res popisano zgodovino in ni le tam, kjer je Sodišče z zapori in je tik še nekakšen spomenik, na katerem so cesarsko glavo zamenjali s kuštravim Miklošičem, podstavek pa pustili občini, ki bo imela denar za nov kamennakamen. O, toliko mestne zgodovine vsi poznamo — in takrat je potisnil brado predse in stopil v park. Kaj to spet počno, to.

Stopil je tja, da mu povedo. To smo videli: kako se je ognil okrogli tabli. S Fabianijevih napuščev so se spustili golobi, za kaj malo. Obleteli so konec peščene poti. Dlje niso leteli. ptica kot ptica, plaha živalca je (ali nemarna tudi, kam vse se onečedi). Pot, na katero je stopil, je imel Starec za dolžnost in kajpa pravico občana. Stopal je h kupom sredi trav in si kimal. Ve, da ga zdajle gledamo in da čakamo. Preden bi moral stopiti k trem delavcem Bosancem (tistih, ki jih ves čas gledamo) je delovišče še obkrožil. Pred kupom zložene travne ruše je malo postal in je cincal (stopi že, človek božij) kot človek, ki se ne zna odločiti ali naj utrga rožo iz parka, da bi razveselil menetebe ali punco, ki se doma kopa — ali naj se pokoravla ozaljšanemu napisu »Ne bodi tak kot naša krava, ki hodi tam, kjer raste trava«. Ja, doma ima punco, ki se kopa in to ji bo moral povedati. — Ko tako krožil, ni prav nič podoben ne ptici in ne kaksi sestradani mestni mački. Tudi te namreč krožijo okrog. Samo spraševallec je, takle učiteljček pasijansa, ki malo nerad želi slišati pojasnilo na **Kakò Delo na cesti?** ali morda **Kakò to mislite** (ali: je mišljeno). To bo torej sprasal tri delavce. Malo bolj je pogledal in se je brž umaknil za Stroj; **zdaj se vendar polivajo**, si je rekel. Trije delavci Bosanci so se polivali, se prijazno suvali spominjajoč na ljubezvine in še polslepe pasje mladiče, in se široko smejali. Tako se dražijo pred regrutacijo ali kadar si kažejo nage ženske, prelimate na drugi strani špegelčka (ali ženske v lahkih poletnih oblekah, ki so zdaj sredi nas, katero med njimi). Starec se je umaknil za Stroj, kot navaden pezde. Na Stroju piše **GRADIS. Torej bodo res gradili**, si reče.

Prvi ga je videl Delavec z ožganim obrazom in vedro mu je ostalo v rokah. **Daj, zdaj že**, sta mu kritkala druga dva, ki Starca od tam, koder sta se v pasu sklanjala, nista mogla videti. Torej, Delavec z ožganim obrazom (ki ni ne Drugi in tudi ne Brko), ki je tretji med tremi delavci Bosanci in nima nikogar v Sloveniji (ne sestre in nič ne, komaj da ve Srbinja zanj). **Pa kaj, tam ima Drugi roko čez!** Ni mu vrhglave že sestre **Dajeubijeh** in tistih dveh pamžev **Decakodeca**, več hoče) vidi in gleda Starca tovariša, ki že leze prek odkrite ruše in po blatni zemlji tik not. Delavec z ožganim obrazom je najprej rekel (namesto lepo Zdravo, tovariši!) **Kdo pa je zdaj ta!** in še **Poglej se, stari, kakšen boš!** S tem očitkom je pokazal na zavihke hlač. Tam se je lepila razkopana zemlja, lepila se je tudi na semiš čevlje. **To ti ne bo šlo dol, zlepa ne!** Toda Starec je bil že sredi njih in zdaj se je prestopal in bi rad stopil kam, kjer je suho.

Vsi mi smo lepo videli, kako je z njimi govoril. Še več, trije delavci Bosanci so mu lepo razkazali, Kje se bo gradilo in Kaj. Te reči nas zmeraj jezijo. Recimo, nas niso pustili blizu, niso nas marali. **Si slep, vidiš ti tablo!** so nam rekli. Brez pojasnila so prišli in zdaj so se, bogajmijnihovega, polivali kot na plaži. Kdo to plačuje? Mi plačujemo, mi vsi to plačujemo. — Za nas pa niso našli besede. Zdaj jih gledamo (kot se pač take tipe gleda) in opazujemo (gl. prej), kaj si imajo povedati.

Tukaj boste gotovo zidali!

Betonsko ploščo, tovariš, so mu rekli.

Pokazali so mu, do Kam. (Nikomur od nas niso nič pokazali. Nam so rekli **Pa vidite, prehad je prepovedano!** in **Zato pa je tabla!** Ja, nam so kar prepovedali hoditi zraven. Zato nič ne vemo, tudi ne moremo vedeti.)

A na terenu to vejo?

Trije delavci Bosanci so zmignili z rameni.

Starec jih je zastopil koj in je s palico potrkal po Stroju. **Ze zastopim, vam kar rečejo, kam morate. Kaj boste zidali, ni tako. Na naročilnico, pa je. Pa ir bo že moral kaj vedeti! Nikjer ga ne vidim, misli, da boste kar sami. Tako pa to ne gre.**

Trije delavci Bosanci so se spogledali.

Ta je malo usekan, zato.

Starec jim je razložil kako in kaj — veste, gledamo vas in noben ne ve, kaj boste. **Morate nas razumeti, vsi mi stanujemo tukaj!** S palico je obkrožil prek vseh nas, ki to gledamo, prek vseh golobov in prav ko Fabianijevih hiš, in če bi dvignil palico se višje, bi spravlil podse tuji nebo, tako je to. **Tukaj živimo, je nadaljeval, pa nas noben ne ovesti. Saj imamo Porocevalca. Beremo ga, pa nič. Tudi na terenu nič ne izveš. Se junija smo imeli terenski sestanek, obvezen, kaj pa! Tale nas park, zaradi vzdrževanja. To je bila ena taka točka. Mi smo se pritožili. Drevesa so nam rekli obzidati in se je to spomnil en arhitekt. To pa zna biti nevarno. Če otrok dol pade. Tukaj se res piezati ne sme. Boš privezal otroka? Prec bo na arevusu, a ni res! Eno je, če pade na travo, a ne — na betonu pa si bo razbil glavo! Tisti arhitekt nikoli ni imel otrok. Potlej se je strinjal. Človeku moraš samo lepo povedati! No, tukaj tako ni več nobenega drevja. Prej je tam stala vremenska hiška. Vi trije tega ne boste vedeli. Ja, streha spod pa pod steklom vsa tista aparatúra z aparati za dež ali za sončno — za pritisk recimo ali pada ali raste, če gre gor če zastopite! Potem so vse to odpeljali v Zvezdo. Saj veste, kje je Zvezda. Po Wolfovi gor. Tudi to je ena točka. Na terenskem sestanku. Mi ne nucamo vremenske hiške, so nam rekli, vi je ne rabite. Kakor da mi nismo ljudje. Tam zgor zmeraj naredijo po svoje — in mislijo, da imajo zmeraj prav, pa ni tako, tako je govoril Starec in zdelo se je, da so si veliko zaupali, tudi kaj trajnega. Potlej so ga trije delavci Bosanci pospremlili na rob parka (kot da je kakšna punca), tja, kjer je bilo še dovoljeno hoditi. Med nas torej.**

Počakali smo, da so se trije delavci Bosanci vrnili k svojemu; zgrnili smo se okrog Starca in eden je vprašal **Bodo kopali, kaj pa, spet bodo kopali?**

Nič ne bodo kopali, nam je odgovoril Starec. **Kar so, so že. Še ploščo bojo, potem pa še sami ne vejo. Tukaj so, da zbetonirajo.**

To bi si človek kar mislil, mu je odgovorila gospa klobuček. Potem nas je vse pogledala in prikimala.

Starec se je obrnil in pokazal na tri delavce Bosance.

Bosanci so, je nadaljeval, ampak slovensko znajo. Mene so čisto zastopili. Nam je to povedal z navdušenjem. **Hočejo govoriti po naše.** Toda kaj, ni bilo nam čisto prav to njegovo navdušenje. Rekl bi: če so Bosanci, naj govorijo po bosansko. Zna malo slovensko in si vse dovoli, je podvomil človek s torbico blizu njega. Starec nam ni prav verjel. Zato najbrž je povedal: **Pri nas v prtiličju stanuje en vodnik. Več kot deset let živi v Ljubljani, pa nič ne razume kar**

mu poveš. Da je to vojska, to zastopim, ampak on če za svoja otroka srbohrvaški razred — a ni ta huda?

Nismo se prerekali, nikoli se ne. Raje bomo drugače: ostali bomo in gledali. Čakali bomo, ni še vsega konec. Kakor vsaka stvar na tem ljubem svetu ima tudi poletni opoldan svoj veseli in žalostni del. Torej smo čakali na ta žalostni del. Imeli smo odprte oči. Zaradi Bosancev, kaj pa. Če kdo, jih mi poznamo.

MALAMOJA RES NI KAKŠNA ROŽA, perla glih ni, to. Za Taljane že, ti pa tako ali tako vse dol požrejo. Kadar pa je jezna, je z njo še slabše. Takrat izboči zajčjo ustnico in to jo postara v cvet brez peloda. Zakaj je jezna Malamoja? Malamoja je imela randi (in ga še ima, ker teh barab od nikoder ni), kopat bi se šli k Šternu. So se zmenili, da pridejo ponjo, pa še nobenega ni, tudi Lukata ne. Luka pravi, da je njegova punca. To vsi vejo in zato ga je iskala, šla je od Mesinga do Bonboniere. Ampak ne Lukata in ne klope danes še noben ni videl in ne srečal. Niso govorili, to. Si kar misli, kako so jo stisnili. Trapa je, ker jim je dala lepo zjutraj pet jurjev. Takrat so se zmenili. Tudi vse verjame! **Pa skopaj se prej**, ji je rekel Luka kot da ne bi vedel, da je čista. Pa v parku jo bo pobral, verjame preveč. Pred eno uro in zdaj bo kmalu dve in bo gužva in se bodo cijazili do Šterna, da bo tri. A se sploh še splašča? So ja barabe. Recimo, če se ne bi zmenili. Zdaj bi bila že eno uro na Koleziji. Ob dveh bo pa tudi tam tak naval, je že malo prestara. Kabine bodo razprodane. Ona naj se slači v mali omarici — ? Res so barabe, dobro so jo. O Lukatu si kaj takega ne bi mislila. Ja, ali pa. Luka je zmožen vsega. Če jih do četr ne bo, gre na Kolezijo. Pa pet jurjev naj Luka lepo prinese nazaj. Človek je ves božji dan not v Zelenjavni in ko dobi fraj popoldne, jo našajbajo. (Še radi bodo prišli.)

Malamoja, ki ni ne roža in ne perla, bo počakala še četr in če jih ob pol ne bo, bo res šla. Tukaj še sesti nima kam. Kdo pa je vedel, da bodo park zaprli. Spet bojo kaj kopali, drugega ne znajo. Malamoja si misli: no, če bi šla do prve klopce, to je že toliko stran od tistih Bosancev. Njej noben ne bo nič govoril Naj ji samo. Sedem ur je stala v Zelenjavni in nog ni dobila na tomboli. Noge ima dobre, to vsak reče. Bi morali kdaj videt njene kolegice, te so šele revce! Take žile, da je groza. Ona bi se ubila — je pa pametna in si zna pomgati. Brž potrka s prstom po klopci, trikrat kot se to mora, če hočete da velja. Zdaj Malamoja komodno sedi in si ogleduje nohte nohtiče. Lak se ji lomi in tale Perl ni vreden da ga pes povoha, še tistih tristo lir ne. Ja, še v Trst bo morala enkrat te dni. Eden jo bo že peljal. V tej državi še laka ne spravijo skup! — Praska si farbo z mezinca in ji je žal, ker nima sabo ne acetona in tudi ne laka. Sredi tega obžalovanja ji je Drugi delavec poživžgal. Tako, bi lahko rekli, filmsko. To bi ji godilo, ampak kaj, samo Bosanci so. Sigurna je, so.

Punca ve, kdaj jo gledamo. Zato tako prešerno sedi na klopci prekrižanih nog. Nas niti pogleda ne. Ali tisti trije Bosanci — ti ne morejo biti na miru. Vsi mi vemo, kako jim manjka bab. Tale je videti, da se še branila ne bi dosti. Zato smo mi tukaj. Če do česa pride, pride pa zmeraj. — Trije delavci Bosanci so jo obkrožili in zdaj se smejejo in ji govorijo, kaj kakile govorijo mi že dolgo vemo. Punca kot punca, trapasta, se smeje z njimi (pa bo še jokala, ko nas ne bo). Vsi skupaj so mladiči, ki se menijo za kateri kino. (To je že od sil!) Delavec z ožganim obrazom bo ja počil. Mišice ji napenja kot kakšen mister. Seveda, le kaj drugega ima kazati. No, punca je še toliko, da jih ne sproba — čeprav mišičnjak kar lepo sede na drug konec klopce. Brko in Drugi delavec pa kar stojita in čakata (kdaj bosta tudi sama sedla zraven). Govorijo pa že govorijo. **Kaj si imajo ti povedat**, se vpraša gospa klobuček. To se sprašujemo tudi mi, drugi. Hitro bi kdo temu napravil konec.

Znenada (kot bi jo kaj pičilo pod kliko) se punca dvigne. Neka se smejeti in steče, ne k nam. Tam stoji Luka in stoji njegova klapa, vsi ti so iz Zelene jame. Nismo jih videli, kdaj so prišli. Čakajo jo ob tabli z **Delom na cesti**. Tudi mi čakamo in takole mislimo: kaj se ima punca meniti s tremi Bosanci, tukaj so še naši fantje, tudi ti imajo še kaj besede, ni res! Punca teče in tokrat je Brkač tisti, ki kažvižga za njo (kot bi pel njenim mehkim sivim očem). Saj drugače Malamoja ni ne roža in ne perla, za Taljane že. Nekaj pa ima v očeh, že mora imeti, drugače ne bi tako poživžgavali.

Vsi ne mislijo tako, hvalabogu. Luka in njegova klapa že ne, iz Zelene jame so. Luka se obrne in pripre oči.

Kaj imaš ti živžgat! Marš, govno! tako opsuje.

Trije delavci Bosanci tega ne razumejo in ker bi radi rekli vsem, da je to tisto ta pravo, Delavec z ožganim obrazom kažvižga, tako je to v filmu. Drug bi pač rekel **Prima punca že pa še**.

Tile izzivajo, reče mali iz klope in klapa se spogleda. Luka se podrgne po bradi. To že kaj pomeni, si mislimo. Gledamo jih: počasi stopijo k trem Bosancem in nič se jih ne bojijo. Luka prec stopi na prste enemu, tistemu opsovanemu z govnom.

Zvižgam, pa kaj! mu reče Delavec z ožganim obrazom, toda noge ne spodmakne (Naprej, dečki!).

Boš ti piskal v Bosni! Veš ti, kaj je ta punca?

Trije Bosanci ne vejo in tudi če bi, kaj.

Puter. Zate je puter.

Trije delavci se zarezijo. No, da je punca puter, tega noben ne bi rekel. Beseda sama jim je pa všeč. (Dajmo, fantje!)

V redu, je pa puter, reče oni in noge ne spodmakne.

Afne ti briješ!

Mahni ga, svetuje mali iz klope.

Luka pa je miren in samo s čevljem tlači po Bosančevih prstih. Preveč miren je, zato spregovorimo mi, ki smo bili odrinjeni od vsega, takole govorimo:

Jaz: Če bi mogli, bi jo že kam zavlekli!

Gospa klobuček: **To so ti. V veže štijejo.**

Kdo štije, se je branil Drugi delavec.

Ti sam, ti si seal! Reci, če ni res.

Speglar: Nam je takle nosil kolm. Zraven je znosil še celo Zdravnico, še vedli nismo. Noben ni vedel.

Obžalovati je, da nikoli ne bomo izvedeli, kaj jim je znosil Bosanec iz kleti. Luka je že zamahnil —

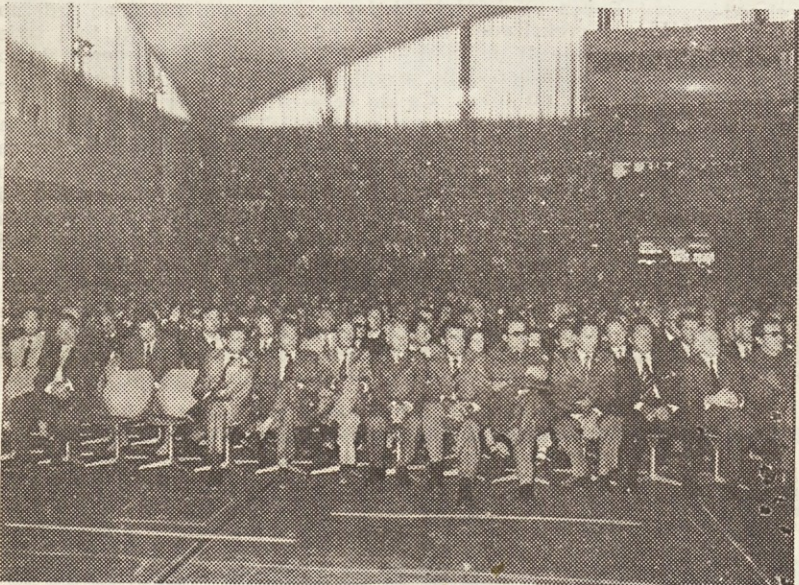
v jajca ga suni, je zavilili mali iz klope. Luka fintira, dobre finte ima. Malo sune proti gobcu in ko se Bosanec zmakne nazaj, mu porine koleno med jajca, se skloni onl naprej, takrat pa z dlanjo za vrat, tako po džudžičarsko. Treba jih je kot zajce! Trije delavci Bosanci so sicer vajeni težkega dela in roke so kot pokrovke ali kaj, tile fint ne poznajo. Kmalu so na tleh in se malo skrivajo za rokami, so pa čudno tiho! Tudi cvilijo ne, pa jih s čevlji, to je peko in tudi kakšen italijanski je vmes. Vam rečem, jih štirirajo v gobec in tudi v jajca, malo v jetra v ledvica v koleno — vse skup je dobro opravljeno delo. **Ne boš ti tako kmalu rinil v kakšno našo**, sope Luka in brca s taljančkom v želodec in **Zdaj živžgaj!** to ponavlja. Nikogar ni bilo med nami, ki bi na koncu pameti pomislil, da je treba poklicati milico — tukaj milica nima kaj, saj komaj kdo sliši Starca, ki maha s palico nad nami.

Takole smo okrasili prostor pred GR

Gosti so z zanimanjem spremljali program

Castni gosti na proslavi

Za dolgoletno zvestobo zaslužno priznanje

Ing. Ačanski v imenu mariborskega biroja prejema Gradisovo diplomo

„Tudi to smo mi gradili“

Ljudje, ki hodijo vsak dan mimo Gospodarskega razstavišča, so že navajeni, da tam plapolajo zastave raznoraznih proizvajalcev, sejmarijev in takih, zato so najbrž tudi na dan naše proslave najprej samo mimogrede ugotovili, da najbrž kdo razstavlja stroje. Mi pa nismo ta dan bili niti ne sejmariji, čeprav znamo tudi to biti, niti kaj drugega, bili smo preprosto — veseli svojih 30 let, ponosni na naše uspehe, ki smo jih našli v tem času.

Ko smo se zbirali nekaj ur pred proslavo, smo sicer vedeli, da nas bo prišlo skupaj kar za en velik bataljon, vendar da nas bo videti toliko, si pa res nismo mislili. Kar gneča je nastala na platoju razstavišča, pa so ljudje še kar prihajali. Od vsepovsod so bili — iz Raven, Maribora, Kopra, Jesenic, Celja, Ptujja in seveda tudi iz Ljubljane. In kljub temu, da nas je bila potem čisto polna dvorana, je bil v njej le vsaki drugi gradisovec, saj jih je polovica ostala na svojih delovnih mestih. Proslava je res nekaj velikega, delo je pa le delo in moderni načini gradnje so pač taki, da je težko prekiniti delo za cel dan, zato je morala druga polovica gradisovcev proslaviti svojo obletnico na delovnem mestu.

Ko smo se posedli po dvoranski sedežih, smo se kot povsod drugod najprej malo ozrli okoli sebe, če le ne bi zagledali kje koga, ki ga nismo srečali že nekaj let, ali pa samo tako iz navade. — »Ampak ta dvorana, te pa je nekaj skupaj. Najbrž niso bile mačje solze, da so jo postavili. Kdo pa je to delal?«

— »O, ti firbec, kaj ne veš, da smo to mi gradili?«

In ta firbec, pa še marsikateri drugi se je tako spraševal tudi ob prikazovanju filma. Saj je res, da vemo za marsikateri večji objekt, ki je nastal pod našimi rokami, ampak da smo tako »ta glavni!«

Kje vse je pustil Gradis svoj pečat! Ko smo gledali film, smo imeli tak občutek, kot da nizamo lepo pisano ogrlico — vsak objekt je bil po svoje zanimiv, po svoje lep. Fant iz mariborskih kovinskih obratov je ob posnetku pravkar zgrajenega otroškega vrtca v Ljubljani navdušeno zažvižgal od začudenja: »Tudi to smo mi naredili? Kako lepo!« Ko pa smo gledali novi Portorož, je pa rekel: »Tako lepo smo to naredili, kot bi delali zase!«

Doba naših 30 let je bila resnično uspešna. Ne samo po zgrajenih objektih; v tem času smo gradili tudi zase, najprej samoupravljanje, kar bomo še vnaprej dograjevali potem boljše organizacijo podjetja in ne nazadnje boljše odnose med ljudmi. Tudi boljši delovni in življenjski pogoji delavcev niso bili v ozadju. To smo lahko videli tudi v filmu.

— »Poglej, kakšen dom imajo na Jesenicah!«

— »Saj ni na Jesenicah, v Kranju je. Jaz sem že bil tam.«

— »No, saj je vseeno, poglej, kakšno menzo imajo! Pa je res lepo.«

— »Saj bomo tudi pri nas v Mariboru sedaj delali takega, novega.«

»Samo enkrat ima Gradis 30 let!« je rekel delavec in nazdravil po končani proslavi. Tovariško srečanje je bilo res pravo srečanje tovarišev. Pri današnji razširjenosti Gradisa, ko gradimo na vseh koncih, je težko srečati tovariša iz lastne enote, kaj šele kakšnega drugega. In ravno ta vesela srečanja s tovariši so bila kriva da je marsikomu zmanjkalo v času pozdravljanja naš lepi krožnik. Nekateri so bili taki ljubitelji lepih stvari, da so odnesli poleg svojega in sosedovega krožnika še nekaj velikih zastav Gradisa, nekaj panojev s slikami, ki so bile obešene v avli dvorane in še kaj.

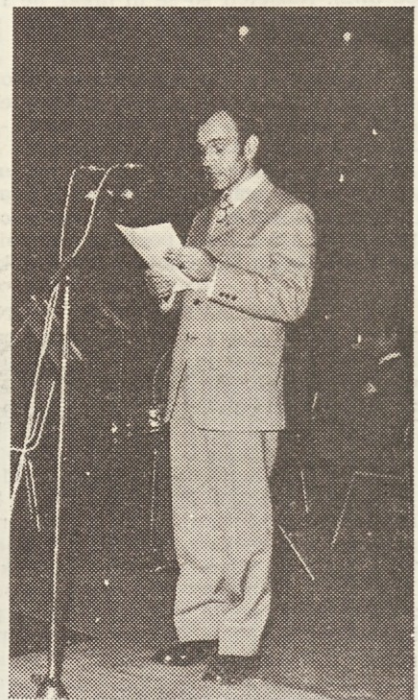
Sicer pa, vse bo ostalo v Gradisu in — samo enkrat imamo trideset let!

Pred začetkom proslave

Slavnostni govor je imel Lado Janžekovič predsednik DSP

Vse prisotne je pozdravil predsednik sindikalne konference Janez Rausl

Program so izvajali Partizanski pevski zbor — Godba milice

Na slavnostni seji so dobili priznanje 30 letniki

Po proslavi je bilo tudi tovariško srečanje